

SEANCES DU JEUDI 30 JUIN 1983
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 30 JUNI 1983ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DE L'APRES-MIDI
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE :

PROJET DE LOI (Discussion) :

Projet de loi attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

Discussion générale (*suite*). — *Orateurs* : MM. Van In (demande de renvoi en commission), Wijninckx, J. Wathelet, p. 2 664. — MM. Vanderpoorten, Lepaffe, Gijs, Van In, Delmotte, De Smeyter, p. 2671. — MM. Lallemand, De Bondt, Vandezande, Geldolf, De Kerpel, Capoen, M. le Président, p. 2682.

HOMMAGE A UNE DELEGATION DU PARLEMENT DE LA REPUBLIQUE DE COREE :

Orateur : M. le Président, p. 2671.

COUR DE CASSATION :

Page 2682.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt) :

Page 2694.

Mme Van Puymbroeck. — Proposition de loi modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980.

INTERPELLATIONS (Demandes) :

Page 2694.

M. Egelmeers au ministre des Communications et des Postes, Télégraphes et Téléphones, sur « la commande de navires porte-conteneurs par un armateur belge ».

M. Wyninckx au ministre des Relations extérieures sur « l'exécution de la double décision de l'Otan de décembre 1979 ».

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1982-1983
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1982-1983

INHOUDSOPGAVE

ONTWERP VAN WET (Bespreking) :

Ontwerp van wet tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Algemene bespreking (*voortzetting*). — *Sprekers* : de heren Van In (verzoek tot terugzending naar de commissie), Wijninckx, J. Wathelet, blz. 2664. — De heren Vanderpoorten, Lepaffe, Gijs, Van In, Delmotte, De Smeyter, blz. 2671. — De heren Lallemand, De Bondt, Vandezande, Geldolf, De Kerpel, Capoen, de Voorzitter, blz. 2682.

HULDE AAN EN DELEGATIE VAN HET PARLEMENT VAN DE REPUBLIEK KOREA :

Spreker : de Voorzitter, blz. 2671.

HOF VAN CASSATIE :

Bladzijde 2682.

VOORSTEL VAN WET (Indiening) :

Bladzijde : 2694.

Mevrouw Van Puymbroeck. — Voorstel van wet tot wijziging van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden, gecoördineerd op 20 februari 1980.

INTERPELLATIES (Verzoeken) :

Bladzijde 2694.

De heer Egelmeers tot de minister van Verkeerswezen en Posterijen, Telegrafie en Telefonie, over « de bestelling van containerschepen door een Belgische rederij ».

De heer Wyninckx tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen over « de uitvoering van het Navo-dubbelbesluit van december 1979 ».

4 feuilles/vellen

364

INTERPELLATION (Retrait) :

Page 2694.

M. Mouton a fait savoir au bureau qu'il désire retirer son interpellation à M. Bertouille, ministre de l'Education nationale, sur « la reprise, par le département, des installations et de la gestion du bassin de natation de la commune de Jodoigne, et ce aux conditions acceptées par son prédécesseur ».

INTERPELLATIE (Intrekking) :

Bladzijde 2694.

De heer Mouton heeft aan het bureau laten weten dat hij zijn interpellatie tot de heer Bertouille, minister van Onderwijs, over « de overneming van de installaties en het beheer van het zwembad van de gemeente Geldenaken door het departement en dit op de voorwaarden die zijn voorganger heeft aanvaard » wenst in te trekken.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Kevers et Coen, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Kevers en Coen, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

La séance est ouverte à 15 h 05 m.

De vergadering wordt geopend te 15 u. 05 m.

PROJET DE LOI ATTRIBUANT CERTAINS POUVOIRS SPECIAUX
AU ROI*Reprise de la discussion générale*ONTWERP VAN WET TOT TOEKENNING VAN BEPAALDE
BIJZONDERE MACHTEN AAN DE KONING*Hervatting van de algemene beraadslaging*

M. le Président. — Nous reprenons la discussion générale du projet de loi attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

Wij hervatten de algemene behandeling van het ontwerp van wet tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, geachte collega's, wij hebben vanochtend de uiteenzetting gehoord van de beide rapporteurs in verband met het ontwerp tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

De discussies die tot dit verslag hebben geleid dagtekenen van 15, 16 en 17 juni. Sedertdien hebben zich een aantal belangrijke nieuwe feiten voorgedaan. U zult trouwens vruchteloos bij het horen van het overigens degelijke verslag van de heren Vermeiren en François op antwoorden hebben gewacht met betrekking tot de materie die ons vandaag na aan het hart ligt, zowel in het Noorden als in het Zuiden van ons land.

Ik citeer enkele van de nieuwe feiten. Er is eerst en vooral het vierpuntenakkoord dat met de midzomerzon op 21 juni werd gesloten; ten tweede, het voorstel van de regering aan de Europese Commissie; ten derde, dat bleek althans van morgen, het antwoord van de Commissie; ten vierde, is er een discussie ontstaan nopens het geheel van de procedure-onderdelen; ten vijfde, in het verslag over het wetsontwerp tot toekenning van bepaalde bijzondere machten, was aangekondigd dat de heer Gandois, u welbekend, deze voormiddag aan de leden van de commissie voor Economische Aangelegenheden verslag zou uitbrengen. Dat is evenmin gebeurd. Tenslotte is, dat is niet onbelangrijk, een bepaalde politieke groep overgegaan tot het uitdelen van pamfletten over grote delen van ons land, waarin op zijn zachtst gezegd, foutieve interpretaties staan, bijvoorbeeld wat betreft het oordeel over de zogenaamde schulden uit het verleden.

Het is om al deze redenen, mijnheer de Voorzitter, dat wij vragen de bespreking van artikel 1, 7e onderdeel, te hernemen en met het goedvinden van de voorzitter van de betrokken commissie deze materie opnieuw in de commissie te bespreken. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — De bedoeling was dat wij eerst een algemene bespreking zouden houden en dat we ook bij elk van de tien punten van artikel één een algemene discussie zouden voeren.

Wij kunnen uw vraag op twee manieren benaderen, mijnheer Van In. Wij kunnen uw vraag nu beoordelen of dit doen wanneer wij aan de bespreking zijn van punt 7 van artikel 1.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, ik zou nu graag een antwoord krijgen op mijn vraag. U vergeet één zaak; de zeven punten van artikel 1 beginnen met een « hoedje ». Wat ik daareven heb gezegd kan evengoed onder dat « hoedje » schuilen als onder deel 7 van artikel 1.

Ik vraag bijgevolg de Senaat de verzending naar de commissie voor de bespreking van deze aanvullende gegevens.

De Voorzitter. — Wij stemmen over het voorstel van de heer Van In tot terugzending van artikel 1, 7°, naar de commissie.

Nous votons sur la proposition de M. Van In tendant au renvoi en commission du 7° de l'article premier.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

136 membres sont présents.

136 leden zijn aanwezig.

84 votent non.

84 stemmen neen.

52 votent oui.

52 stemmen ja.

En conséquence, la proposition du renvoi n'est pas adoptée.

Derhalve is het voorstel tot terugzending niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Califice, Chabert, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Conrotte, Cooreman, Cuvelier, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, T. Declercq, Decléty, De Cooman, Dehaene, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deprez, Descamps, De Seranno, le comte du Monceau de Bergendal, Fédrier, Friederichs, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Lagae, Lagneau, Lutgen, Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Poma, Pouillet, Smeers, Mme Smitt, M. Sondag, Mme Staels-ompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uytten-

daele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborght, Vandermarliere, Vandermeulen, Vanderpoorten, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Waltiel, J. Wathelet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Basecq, Canipel, Capoen, Coppens, De Baere, De Breaecker, Debussere, Deconinck, Mmo De Pauw-Deveen, MM. De Smeyter, de Wasseige, Egelmeyers, Férier, Geldolf, Gevenois, Goossens, Hiernaux, Hismans, Houben, Hubin, Jandrain, Mme Jortay-Lemaire, MM. Knuts, Lallemand, Lepaffe, Lowis, Luyten, Mme N. Maes, MM. R. Maes, Marmenout, Matthys, S. Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, Paque, Pécriaux, P. Peeters, W. Peeters, Mmes Pétry, Remy-Oger, MM. Seeuws, Th. Toussaint, Trussart, Vandenhoove, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye, Vercaigne et Wyninckx.

De Voorzitter. — Wij vervolgen dus de algemene bespreking van het ontwerp van wet tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, geachte collega's, alle procedureperikelen ten einde zijnde, zou ik graag willen aanknopen bij de motie die deze ochtend werd ingediend door alle oppositiepartijen in de Senaat en waarin wordt gezegd dat het een parlementair gebruik is dat de regering zich verantwoordt voor een verklaring zoals die welke de Eerste minister heeft afgelegd in een televisiedebat. Zelf heb ik het debat niet gezien, maar de Eerste minister zou hebben gezegd dat deze verklaring een toevoeging inhield van de regeringsverklaring. Ik wilde de uiteenzetting, die ik voor vandaag had voorbereid, beginnen met een verwijzing naar een ander niet onbelangrijk feit.

Er was een periode, mijnheer de Eerste minister, dat regeringswijzigingen aanleiding gaven tot een regeringsmededeling en tot een ruim debat in Kamer en Senaat. Uw regering deelde een soortgelijke wijziging, enkele dagen geleden, alleen maar mee aan de dagbladers en aan het *Staatsblad*. De volksvertegenwoordigers en senatoren werden echter hiervan niet in kennis gesteld.

Mijnheer de Eerste minister, u zet niet alleen het Parlement buiten spel door uw volmachtbeleid, maar ook ruime debatten over levensbelangrijke problemen worden hier vermeden. Omwille van de vertraging in de werkzaamheden in de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden, zullen wij in verband met het inplanten van Euro-raketten, nu ook vlak bij de Antwerpse agglomeratie, verplicht zijn de grote vragen te stellen in een interpellatie in de plaats van hierover een ruim debat te hebben naar aanleiding van de bespreking van de begroting Buitenlandse Zaken. Dat maakt het de regering en de meerderheidspartijen gemakkelijker, want zij kunnen zich dan over deze materie met een eenvoudige motie uitspreken zonder verplicht te zijn over de grond van de zaak een standpunt in te nemen.

Mijnheer de Eerste minister, reeds vorig jaar bij het debat over de volmachten zei ik — en u hebt dat ook toegegeven — dat België één van de democratiën is waar het langst en het meest door het Parlement machten naar de regering werden gedelegeerd.

Dit gebeurde onder alle regeringen met de meest diverse samenstelling, ook in regeringen met socialist. België is dus het land waar doorheen de jaren de meeste machten van het Parlement werden gedelegeerd naar de regering. Dat is reeds vlug begonnen. Zoals ik vorig jaar zei, gebeurde dat reeds op 15 maart 1834, nauwelijks vier jaar na onze onafhankelijkheid. Toen verleende het Parlement volmachten aan de regering om 2,8 miljoen frank, van die tijd weliswaar, van het begrotingsjaar 1833 naar 1834 over te hevelen. Met andere woorden reeds op dat ogenblik delegeerden Kamer en Senaat een essentieel onderdeel van hun opdracht, namelijk de begroting goedkeuren en waken over de correcte uitvoering ervan, naar de uitvoerende macht.

Gedurende de periode vóór de eerste wereldoorlog kwamen er vier volmachtwetten tot stand, en gedurende de periode tussen de beide wereldoorlogen zestien. En ook na de tweede wereldoorlog werd ruim van volmachten gebruik gemaakt. De opeenvolgende regeringen, welke ook hun samenstelling was, verbeterden voortdurend hun juridisch arsenaal op dit terrein. Aan de Rijksmiddelenbegrotingen werden programmawetten of wetten houdende budgettaire maatregelen gevoegd. En ook in de loop van het budgettaire jaar, bij de uitvoering van de begroting, dienden verscheidene regeringen ook in het verleden ontwerpen van kaderwet in, die niets anders inhielden dan machtsdelegaties van Parlement naar regering.

U regeert in feite zonder onderbreking met volmachten sinds uw aantreden. Met andere woorden, wat wij begin 1982 vreesden, werd door de feiten bevestigd. U hebt de smaak te pakken gekregen.

U hebt ondertussen enige juridische verfijningen aangebracht, die allicht ook voor latere regeringen van nut kunnen zijn, maar ten gronde hebt u het Parlement opnieuw in de verdrukking gebracht. Misschien zou het nuttig zijn, mocht het Parlement, mocht deze Senaat, de kans aangrijpen om zich te bezinnen over deze voortdurende machtsafstand, over zijn diepere oorzaken, zijn kenmerken en zijn gevolgen voor de natie en de parlementaire democratie.

Velen in dit land stellen ter zake vragen. Kan een gemeenschap terzelfder tijd de last dragen van een ingrijpende en aanslepende institutionele hervorming en van een diepgaande budgettaire en economische crisis, met haar dramatische sociale nasleep? Waarom zou een parlement in deze omstandigheden niet op normale wijze zijn rol kunnen vervullen? Op welke manier moeten in dit geval en tijdens zulke moeilijke jaren de verhoudingen tussen wetgevende en uitvoerende macht worden geregeld? Zowel tijdens het debat in Kamer en Senaat begin 1982, als tijdens het voorbije debat in de Kamer werden ter zake veel verschillende dingen gezegd, door woordvoerders van meerderheid en oppositie.

De commissie voor Hervorming van de Staat, die lessen kon putten uit enkele jaren volmachtbeleid vóór de tweede wereldoorlog, stond destijds uitvoerig stil bij het probleem van de bijzondere machten.

Verscheidene eminente politici en juristen spraken zich uitdrukkelijk uit, en steeds in dezelfde zin, namelijk uitzonderlijk en beperkt, en alleen in noodtoestand.

Bijna 70 bladzijden van het verslag handelen over dit onderwerp. Het is goed dit nog eens te herlezen. Een zaak wordt dan duidelijk. Op bladzijde 83 zegt de commissie expliciet : « In haar verzet tegen een veralgemening van het stelsel der bijzondere machten, liet de commissie zich leiden door een beginselargument. Zij oordeelt dat het gerede beroep op de procedure van de bijzondere machten door onze Grondwet niet is toegelaten en dat het onze openbare vrijheden ernstig in gevaar brengt. Het kan niet worden ontkenend dat de bijzondere machten in zekere zin een soort van dictatuur uitmaken.

Zelfs indien het Parlement aan de regering het indienen van een algemeen verslag heeft opgelegd en zich het recht van bekrachtiging heeft voorbehouden, moet men aannemen dat deze goedkeuring achteraf slechts een bedrieglijke schijn is. Praktisch kunnen de Kamers geen controle uitoefenen op een gehele wetgeving die haar *in globo* wordt voorgelegd. Zelfs indien zekere besluiten haar weinig gunstig schijnen, zullen de Kamers nog terugdeinzen voor de verwarring die voortdurende wijzigingen meebrengen : zij zullen vooral terugwijken voor een nietigverklaring die de verworven rechten in gevaar brengt. »

De commissie meent er te moeten aan herinneren dat de parlementaire procedure, door de Grondwet bepaald, onder meer werd ingevoerd om de politieke minderheden de gelegenheid te bieden mede te werken bij het opmaken van de wetten. Zij zegt wat volgt :

« Zolang er geen voldoende meerderheid is om langs de wettelijke weg van de grondwetsherziening het prijsgeven van dit democratisch regime voor te stellen, lijkt het niet aannemelijk, dat een eenvoudige meerderheid van kamerleden aan de minderheid en aan de natie op onrechtstreekse wijze een ware dictatuur oplegt.

Indien het Parlement zich overbelast voelt, zijn er andere wijzen om zijn taak te verlichten met behoud van zijn volle soevereiniteit. De commissie heeft in andere rapporten twee middelen aangeduid.

Het eerste bestaat in een veelvuldiger en stelselmatiger gebruik van de kaderwetten; het tweede in de aanstelling van raden van bijstand.

De bijzondere machten zijn dus enkel nuttig en wenselijk in volstrekt uitzonderlijke omstandigheden. Zij kunnen geen normale wijze van regeren zijn. »

De commissie liet zich ook leiden door een constitutioneel element, waar zij verklaart :

« Onze constituanten hebben, om beter de politieke vrijheden te waarborgen, een nauwkeurig evenwicht van de machten bepaald. Men zou deze harmonie verbreken en de gedachte van de Grondwet ontduiken indien men aanvaardde dat de bevoegdheid van de verschillende lichamen vervreemd kan worden. Een ander zuiver feitelijk bezwaar is eveneens van zeer ernstige aard. De theorie van de delegatie zou elke wet van bijzondere machten rechtvaardigen. Deze afstand van de Kamers zou geen andere grens hebben dan de wil of, juister gezegd, de zwakte van de parlementsleden. Het gevaar van een bestendige dictatuur kan niet worden betwist. »

De besluiten van de commissie luiden als volgt :

« De bijzondere machten zijn slechts grondwettelijk in de mate dat zij door een staat van nood zijn gerechtvaardigd. Deze staat brengt

mede dat het Parlement ofwel materieel in de onmogelijkheid verkeert te zetelen, ofwel dat het officieel door een wet van bijzondere machten zijn machteloosheid heeft erkend om in zekere gevallen zijn grondwettelijke medewerking te verlenen tot het opmaken van de wetten.

De bijzondere machten moeten dus de uitzondering zijn, beperkt in hun doel en in hun duur, zoals de staat van nood die ze rechtvaardigt. De commissie oordeelt dat het Parlement er zo zelden mogelijk zijn toevlucht moet toe nemen en eerder een steeds ruimer gebruik moet maken van de kaderwetten.

« De besluiten in deze omstandigheden door de Koning genomen zijn werkelijk wetten, die ontsnappen aan de toepassing van artikel 107 van de Grondwet en die de bestaande wetten kunnen wijzigen. Nochtans dient opgemerkt, dat in geval van morele onmogelijkheid de besluiten moeten steunen op een formele wet van bijzondere machten die de staat van nood vaststelt. Zij moeten derhalve binnen de door deze wet bepaalde grenzen blijven. Bij gemis van uitdrukkelijke bepaling zal men niet veronderstellen dat deze wet een wijziging voorzagt hetzij van de vroegere wetgeving, hetzij zelfs van de Grondwet door middel van interpretatie. »

Senator Orban kwam in een gelijkaardig debat enkele jaren geleden tot een zelfde conclusie en stelt :

« Naar onze mening moet ervan worden afgezien de toepassing van het stelsel der bijzondere machten door een juridisch etiket te dekken. »

Het juridisch etiket waarmee u vandaag de bijzondere machten dekt, is spitsvondiger dan de vorige. Aansluitend bij wat ik daarstraks heb gezegd, moet ik vaststellen dat elke regering die bijzondere machten heeft gevraagd haar juridisch arsenaal heeft **geperfectioneerd**, en dit is vanzelfsprekend dienstig voor alle volgende regeringen.

Vandaag mogen wij terecht bevestigen dat wat wij vreesden in 1982 bewaarheid werd. De regering, in plaats van aan het gebruik van de bijzondere machten het karakter van een buitengewone procedure te geven, strikt beperkt tot de tijd en de materie, heeft er zulk gebruik van gemaakt dat het een gewoon regeringsmiddel is geworden, waarbij aan de uitvoerende macht eigenlijk vergunning werd verleend zelfs voor verschillende jaren schier op elk gebied wetten te maken.

Artikel 110 van de Grondwet betreffende de belastingen werd niet geëerbiedigd. Het zou weldra kunnen blijken hoe gevaarlijk het is, zeer uitgebreide bijzondere machten voor geruime tijd te verlenen aan een regering die niet bekwaam zou zijn om er gebruik van te maken; bijvoorbeeld in geval van langdurige regeringscrisis.

De bijzondere machten worden eens te meer verleend met het doel de begroting in evenwicht te brengen, de openbare financiën, alsook de economische toestand te herstellen. In feite worden zij misbruikt om een aantal zogenaamde betwistbare « hervormingen » tot stand te brengen, die geen verband houden met de bovengenoemde oogmerken.

Doordat geen wetgevende discussies met de voorbereiding van de volmachtbesluiten gepaard gingen, wordt hun interpretatie bemoeilijkt en verwarring en onduidelijkheid bij hun toepassing bevorderd.

Het gemak waarmee koninklijke besluiten worden gemaakt en weer tenietgedaan, loopt op een gevaarlijke overproduktie, alsook op een ontzenuwende onzekerheid op wetgevend gebied.

Het niet-plaatshebben van een zinnig parlementair debat over het besluit stelt de regering allerminst vrij van pogingen vanwege politieke en economische groepen om haar te beïnvloeden.

De inhoud van de koninklijke besluiten is evenzeer aan kritiek onderworpen als die van de wetten die het Parlement goedkeurt.

Het stelsel van de bijzondere machten sluit zelfs niet de vlugge afwikkeling der zaken in zich. Het werd uitdrukkelijk bewezen dat ingewikkelde en moeilijke wetten zeer vlug kunnen worden goedgekeurd telkens het onderwerp waarlijk spoedeisend was.

Ik zou kunnen besluiten, zoals senator Orban dit deed in 1939 :

« In het kort, wanneer men in hun omvang de voordelen en de nadelen van het stelsel der volmachten overschouwt, ervaart men dat de balans als volgt kan worden opgemaakt :

Op het actief moet ontegensprekelijk het nut worden geboekt dat hierin bestaat, dat aan de uitvoerende macht bevoegdheden worden verleend die het haar mogelijk maken vlug en krachtig de nodige maatregelen te treffen om, op een bepaald gebied, een ernstig en dreigend gevaar te weren.

Ongetwijfeld kan niet worden geloofd dat, zelfs binnen die grenzen beperkt, het verlenen van bijzondere machten steeds een erkenning insluit van onmacht vanwege het Parlement, aangezien het Parlement, juist door ze te verlenen, zich onbekwaam verklaart om zich van zijn normale opdracht te kwijten en die opdracht aan anderen overdraagt.

Doch de zuiver theoretische verkrachting van de strakheid der principes zou niet beschouwd kunnen worden als een ware aanslag op de geest van onze instellingen zolang het gebruik van de bijzondere machten een zuiver tijdelijk karakter bewaart, van beslist buitengewone en streng beperkte aard, zonder te ontaarden tot bijna algemene, haast permanente en schier onbepaalde opdracht van de wetgevende macht, die fataal zou uitlopen niet alleen op onbetwistbare verkrachting van de Grondwet, maar ook op de grootste verwarring op wetgevend en administratief gebied, waarbij ten langen leste de ganse regeringsorganisatie in gevaar zou kunnen worden gebracht. »

Toen in 1953 de grondwetswijziging werd behandeld, stelde de heer Philippart het aldus — en dan nog uitsluitend voor een periode van oorlogstijd — : « Dans les secteurs où les matières qu'il détermine expressément et pour une durée de six mois au maximum, le pouvoir législatif, en cas d'urgence nécessaire, peut attribuer au Roi le droit de prendre des arrêtés, dénommés décrets, qui, dans le cadre de la Constitution, complètent ou modifient la législation, même en matière fiscale et en matière répressive. Ces décrets doivent être délibérés en Conseil des ministres, et porter les signatures d'eux. »

Ten andere, over deze zienswijze van de heer Philippart, stelt Wigny en ik citeer : « Pour lui l'impossibilité de légiférer n'a jamais été réalisée en temps de paix. » En Wigny zelf vroeg zich ook af : « Est-il raisonnable de généraliser le recours à cette procédure par la consécration d'un texte constitutionnel ? » « Si vraiment on n'aime pas les pouvoirs spéciaux, pourquoi les institutionnaliser ? » verklaarde minister van Justitie du Bus de Warnaffe op 20 oktober 1953 in de Kamer tijdens dit debat.

Aldus besluit Wigny :

« La majorité sera souvent inclinée à se laisser faire, ne fût-ce que pour imposer plus vite son programme à l'opposition, car elle calculera qu'elle restera en contact avec ses ministres, tandis que la minorité, elle, désœuvrée dans des Chambres peu actives, sera réduite à l'impuissance. Et qu'on ne vienne pas dire que le contrôle d'une commission spéciale, le dépôt des arrêtés sur le bureau des Chambres, la possibilité de demander la discussion, sera une garantie suffisante, car si elle joue, dans la mesure voulue par l'opposition, le bénéfice de la célérité et de la coordination sera perdu. »

In feite was toen alles over volmachtbeleid gezegd. Vandaag bevinden wij ons in deze toestand. Het Parlement wordt ontkracht voor een lange periode. De regering heeft de smaak van volmachten te pakken gekregen. Wij zullen later de economische en budgettaire gevolgen ontleden. Politiek, institutioneel, administratief en juridisch vinden zelfs eminente leden van de meerderheid dat na één jaar volmachten de maat vol is, zelfs in deze Senaat.

De heer Martens, Eerste minister. — Er is een andere auteur daarvoor : Mario Soares.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Eerste minister, u hebt de gewoonte aangenomen uw politiek telkens te vergelijken met de politiek die gevoerd wordt in Staten met een presidentieel regime...

De heer Martens, Eerste minister. — Portugal toch niet.

De heer Wyninckx. — ... een regime, dat naar vorm en inhoud veel presidentiëler is dan de Belgische constitutionele monarchie. Het is mijn oprechte overtuiging dat u zich fundamenteel vergist. De rechten van de Eerste minister in Portugal gaan veel verder dan deze van de Eerste minister in België.

De heer Vanderpoorten. — En Frankrijk dan ?

De heer Wyninckx. — Vergelijken met Frankrijk gaat zeker niet op, want daar heeft men een zuiver presidentieel regime.

De heer Martens, Eerste minister. — Ik spreek over Portugal.

De heer Wyninckx. — U zou ook kunnen vergelijken met de Verenigde Staten of met de landen uit het Oostblok. Wij zijn in België. Wij leven in een constitutionele monarchie en u hebt niet de bevoegdheden van een minister-president uit een Latijnse Staat van Europa.

De heer Martens, Eerste minister. — De Portugese Eerste minister ook niet.

De heer Wyninckx. — Het komt mij voor dat dit een *understatement* is van de bevoegdheden van de Portugese Eerste minister, maar ik ben ervan overtuigd dat u een *overstatement* maakt van uw rol in de regering en het Parlement.

Ik ben niet de enige die dit zegt. Eminente leden van uw eigen partij zeggen dat de manier waarop u de regering leidt en het Parlement manipuleert, er inderdaad op schijnt te wijzen dat u streeft naar een zuiver presidentieel regime. Voor mij hoeft u dit niet te laten, maar dan moet u wel de Grondwet wijzigen en hiertoe een voorstel indienen bij de Kamers.

De eventuele goedkeuring van dit voorstel zou dan een procedure zoals in Frankrijk ook in ons land mogelijk maken.

U zal waarschijnlijk straks meer in detail ingaan op het probleem dat ik heb opgeworpen. Ik herhaal dat de permanente delegatie van macht van het Parlement aan u en uw ministers, niet alleen voor de oppositie in Kamer en Senaat een aanslepend fenomeen wordt, maar ook voor vele woordvoerders van uw eigen politieke familie. Zij zullen dit niet zeggen tijdens dit debat, want zij hebben de gewoonte aangenomen zulks te zeggen buiten het Parlement. Hun beoordeling is er echter niet minder pertinent om.

Wat betreft de juridische, constitutionele en politieke elementen van het debat, kunnen wij derhalve verklaren dat wij reden te over hebben om dit ontwerp te bekampen, en te blijven bekampen, ook tijdens zijn omzetting in koninklijke besluiten. Ten gronde stellen wij vast dat uw regering de bedoeling heeft meer dan de helft van de legislatuur te regeren met volmachtbesluiten. En voor andere belangrijke knelpunten worden studiecentra of werkgroepen tot stand gebracht: voor de hervorming van de Staat, voor de defensiepolitiek, voor de hervorming van de rijkscomptabiliteit. Waar anderzijds goedwerkende studiecommissies bestaan of bestonden, wordt met hen geen rekening gehouden, zo onder meer de Koninklijke Commissie voor de hervorming van de rijkssociale zekerheid.

Wij zijn de mening toegedaan, mijnheer de Eerste minister, dat u er goed zou aandoen wat meer te regeren met het Parlement, en binnen dit Parlement aan een aantal fundamentele debatten niet voorbij te gaan. Er is geen behoefte aan nieuwe palavers buiten dit huis over de verdere afwikkeling van de institutionele hervorming. Het gesprek van gemeenschap tot gemeenschap kan, wanneer voorafgegaan of begeleid door een gesprek binnen elke gemeenschap, tot positieve resultaten leiden, en dit door normale parlementaire werkzaamheden. Maar dan moet men natuurlijk doolhofsituaties als deze geschapen rondom het wetsvoorstel-Van den Branden vermijden.

Wanneer weldra de meerderheid, ook in deze Senaat, troonsafstand zal gedaan hebben ten voordele van de regering, dan is mischien het ogenblik aangebroken om de komende maanden over de grenzen van meerderheid en oppositie heen, dit gesprek aan te vatten. Deze vorm van dialoog zullen de Vlaamse socialisten niet ontwijken, maar dan moet dit gebeuren op een parlementaire basis, en niet door het verleggen van de gesprekken naar extraparlamentaire initiatieven.

Dit gesprek kan bovendien bijdragen tot het vermijden van een situatie die de regering ertoe zou verleiden ook in 1984 volmachten te vragen. Twee jaar volmachten of langer, zonder werkelijke noodtoestand is van het goede te veel. Bovendien is het duidelijk dat er andere politieke en administratieve methodes zijn om het land te besturen, en ook over deze vraag zou binnen dit Parlement in de nabije toekomst dienen te worden gepraat. Het blijkt meer en meer hoe dringend gesleuteld moet worden aan de doeltreffendheid en de deugdelijkheid van het parlementaire werk.

De volmachtperiode heeft tot op heden niet bijgedragen tot een verbetering van de werking van Kamer en Senaat. De dubbele aanwezigheid van kamerleden en senatoren wordt terecht aangevoeld als een hinderpaal voor degelijk parlementair werk. Taakverdeling tussen beide Kamers is noodzakelijk. Waarom zouden wij in dit Parlement ook over deze materie geen gesprek aan de gang brengen, nu de regering vraagt dat Kamer en Senaat andermaal voor een langere periode zichzelf buiten spel zouden laten zetten?

De fractieleiders in de Senaat hebben daartoe de weg gewezen, door onder leiding van onze ervaren collega Frans Van der Elst, reeds een deel van deze taak op zich te nemen.

In het volgende deel van mijn betoog wens ik kort op enkele meer algemene aspecten van het volmachtbeleid de nadruk te leggen.

Het meest essentiële doel van een ingrijpend herstelbeleid, al dan niet met uitzonderlijke bevoegdheden voor de regering, moet in de huidige tijd zijn het bevorderen van de tewerkstelling.

De regering beweert nieuwe volmachten nodig te hebben die in de meerderheid feitelijk tot de conclusie moeten hebben geleid dat het beoogde doel niet werd bereikt. De vraag is of de regering op deze wijze niet opnieuw meent, het verzet zelfs in de meerderheid, tegen

het gebrek aan resultaten van een doeltreffend tewerkstellingsbeleid te belemmeren.

De regering laat zich uitvoerig inspireren door neoliberalistische beginselen, dezelfde die gelden in vele westerse landen die door rechtse of centrum-rechtse regeringen worden bestuurd. De theorie is eenvoudig. De brede lagen van de bevolking moeten zwaar inleveren. De levensstandaard van werknemers en sociaal gerechtigden wordt eenzijdig afgebroken. De belastingen voor hoge inkomens en voor bedrijven worden verminderd. Maar de investeringen worden er niet door bevorderd, en bijgevolg blijven de werkloosheidscijfers stijgen. Bovendien blijkt snel dat de begrotingstekorten niet afnemen, wel integendeel. Daarenboven worden de bewapeningsuitgaven de hoogte in gejaagd. Dit is zowat het patroon van Williamsburg, en het past uitstekend in het kader van de deflationistische regeringspolitiek van ons land. Een jaar volmachtbeleid heeft hierin geen kentering gebracht. De overheidsfinanciën herstellen zich niet, en de werkloosheid blijft toenemen. Noch devaluatie, noch index-ontkoppeling hebben het concurrentievermogen hersteld. De stellingen van het VBO en van het VEV bepalen op nationaal en op regionaal vlak de beleidskeuzen. Uw beleid brengt hogere winsten mee voor de bedrijven, in plaats van lagere verkoopprijzen. In feite is het herstel minder bepaald door uw volmachtbeleid dan door de algemene loonmatiging, die reeds in 1978 werd aangevat. Ook stellen wij vast dat tijdens het volmachtjaar 1982 de inflatie opliep van 7,6 tot 8,7 pct. De verbruikersprijzen gaan pijsnel de hoogte in, en wel met 9 pct. Het financieringstekort blijft de 15 pct. overschrijden. De regering heeft ter zake haar doel niet bereikt, ondanks de volmachten. Ook in 1983 blijkt dat het netto te financieren saldo einde april reeds 277 miljard bedroeg, dit is 2,5 miljard meer dan voorzien. Medio 1983 zal dit tekort de 400 miljard overschrijden, wat betekent dat het einde 1983 80 miljard hoger zal liggen dan de geraamde 443 miljard, met andere woorden, dat het naar de 520 miljard zal toegroeien.

Waar gaat u dat geld zoeken, mijnheer de Eerste minister? Met welke soort volmachtbesluiten zal de regering trachten nog in 1983 het getij te doen keren? Zal het getreuzel van de regering bij de behandeling van sommige vraagstukken, zoals het staaldossier — waarover andere collega's van onze fractie het woord zullen voeren — niet even hinderlijk zijn voor een doeltreffend herstelbeleid, als de door u zo dikwijls aangeklaagde traagheid van het Parlement?

De regering staat ter zake alleszins voor een keiharde werkelijkheid. Met of zonder volmachten, zij zal de daling van de inkomsten moeten goedmaken door bijkomende inkomsten te zoeken.

Het zou wel eens kunnen blijken dat het opstellen van de begroting voor 1984 tot meer spanningen zal leiden in de meerderheid het ongelukkige gesukkel met de regionalisering van de nationale sectoren.

De regering gaat evenzeer voorbij aan het feit dat in de privé-sector de tewerkstelling gedurende het vierde kwartaal van 1982 en het eerste kwartaal van 1983 met 25 000 eenheden daalde. In het volmachtjaar 1982 liep de werkloosheid op tot 12,3 pct. van de bevolking, of anders gezegd: in mei 1983 waren er 50 000 werklozen meer dan in mei 1982.

Ondertussen worden tewerkstellingsprogramma's afgeremd om meer geld te hebben om de werklozen te vergoeden.

Wat toch een fundamentele contradictie is in het regeerbeleid. Men voert tewerkstellingsprogramma's niet uit om werklozen te kunnen betalen!

De werkloosheid zal einde 1983 de 550 000 eenheden benaderen. Dit is de bittere werkelijkheid, en optimistische verklaringen zullen dat niet verhelpen.

Wij zullen nader stilstaan bij het probleem van de betalingsbalans als wij de begroting van Buitenlandse Handel zullen behandelen. Maar de veelgeprezen « gunstige » ontwikkeling is eerder te wijten aan beperking van de invoer dan aan stijging van de uitvoer. Integendeel, ons marktaandeel is vorig jaar met ongeveer 1 pct. gedaald, met andere woorden, volgens de OESO is de uitvoer in volume ondanks de devaluatie vorig jaar minder toegenomen dan de totale toename van de wereldhandel. Evenmin hebben de devaluatie en het volmachtbeleid kunnen voorkomen dat de kapitaaluitvoer werd afgeremd, wel integendeel. Fiscale geschenken oefenen blijkbaar weinig aantrekkingskracht uit op de speculanten. Tenslotte zijn de vooruitzichten voor 1984 weinig hoopgevend. Zelfs de meest objectieve waarnemers nemen de voorspiegelingen van economisch herstel niet ernstig, ook niet voor het komende jaar. Het resultaat van uw eerste jaar volmachten gaf geen aanleiding tot veel geestdrift. Het is onze overtuiging dat er ook voor 1984 weinig goeds te verwachten valt. Uw beleid heeft ons land in de deflatoire spiraal gebracht. Nieuwe besparingen, zoals sommige regeringsleden die voorspellen en verdedigen, en wel ten bedrage van 150 miljard frank, zullen vast en zeker noch het verbruik, noch de openbare investeringen bevorderen. In de loop van dit debat zullen

verschillende leden van mijn fractie deelaspecten van het failliete neo-liberale beleid van uw regering behandelen. Voor mij rest enkel een eerste conclusie.

Mijnheer de Eerste minister, ik zal pogen zelfs begrip op te brengen voor het feit dat u op onze suggesties niet zult willen of kunnen antwoorden, maar dit zeg ik u : noch een politieke en institutionele imbrogljo, noch een budgettaire en economische ineenstorting, zullen het land gespaard blijven, en dit ondanks uw volmachten, wanneer er niet resoluut een andere politiek de deflationistische regeringsmaatregelen vervangt. U zou er goed aan doen voor u zelf uit te maken hoe u zou handelen, wanneer u zich vandaag in de oppositie zou bevinden. Zou u het verlengde volmachtbeleid ondergaan? Zou u niet oordelen dat deze situatie de parlementaire democratie uitholt? Zou u de aandacht van de regering niet vestigen op de ernst van de beslissingen, die zonder volwaardige inspraak van Kamer en Senaat worden genomen krachtens deze delegatie van het beslissingsrecht aan de uitvoerende macht? Een regering, mijnheer de Eerste minister, is er toch niet om blijvend met volmachten te regeren, maar om de wetten, behandeld en aangenomen door de beide Kamers, uit te voeren, of het nu budgettaire of algemene wetten zijn.

De heer Basecq, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Als wij verder van deze elementaire stelregel blijven afwijken, ontcrachten wij nog meer onze parlementaire democratie, en zal het vertrouwen van de burgers in de goede werking van onze instellingen nog verder aftakelen. Het kan dat toch niet zijn wat u beoogt? De uitholling van het wezen zelf van onze democratische regeringsvorm mag niet blijven duren, zoniet dreigt er een onomkeerbaar ogenblik te komen. Ik zeg dit zonder pathetisch omhaal, maar evenmin met veel verwachting op een positief antwoord.

Ik heb sinds vorig jaar kunnen vaststellen dat de wetgever een zeer grote macht heeft overgedragen aan de uitvoerende macht. De wetgever heeft bijna opgehouden wetgever te zijn, en de uitvoerende macht heeft bijna alle rechten en plichten van het Parlement overgenomen. Willen wij niet verder afwijken van deze voortdurende machtsdelegatie, dan moeten Kamer en Senaat zich opnieuw opstellen als hoeders van de Grondwet, waaraan wij trouw hebben gezworen. Dan kunnen wij niet anders dan vaststellen dat elke delegatie van macht van het Parlement aan de regering, ditzelfde Parlement belet zijn verantwoordelijkheid uit te oefenen bij het bepalen van de wettelijke regelen, die het dagelijkse leven van alle burgers bepalen. Het is onmogelijk deze werkelijkheid na één jaar volmachtbeleid uit het oog te verliezen. Dit is de reden waarom mijn fractie dit ontwerp en ook de wijze van bewind voeren zal bekampen en blijven bekampen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Jacques Wathelet.

M. J. Wathelet. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, chers collègues, le Sénat va sans doute, après la Chambre, accorder au gouvernement de nouveaux pouvoirs spéciaux.

C'est une démarche grave et difficile qui nous est demandée et à laquelle nous n'adhérons qu'à raison de nécessités évidentes.

Je ne crois pas que notre régime démocratique soit, en quoi que ce soit, menacé par la procédure qui nous est proposée : à tout moment, nous pouvons exiger que le gouvernement vienne devant nos assemblées et rende des comptes.

Le Parlement n'est pas dépossédé de ses prérogatives : il admet simplement que certaines de celles-ci soient exercées par le gouvernement, temporairement et rapidement, à raison de circonstances exceptionnelles, d'un véritable état de nécessité.

Certains redoutent — ils l'ont dit en commission spéciale — que nous perdions le bénéfice d'un débat contradictoire pour chaque projet.

Il y a là une part de vrai : le débat contradictoire et la longue réflexion devront faire place, pour certaines matières, à une vigilance exigeant de chacun — contrairement à ce qu'on affirme — plus de travail, plus de contrôle, davantage de souci de l'ensemble des problèmes.

En fait, notre tâche sera rendue plus difficile, mais elle ne sera pas du tout d'une autre nature. Pour l'essentiel, le débat contradictoire est sauvegardé. J'y reviendrai dans quelques instants, en reprenant des déclarations qui ont été faites à la Chambre ainsi que dans notre commission, notamment par M. le Premier ministre.

Notre régime démocratique n'est pas menacé par les pouvoirs spéciaux mais il le serait — à très court terme — si ces pouvoirs n'étaient pas accordés ou si le gouvernement ne les utilisait pas immédiatement pour toutes les matières visées au projet de loi d'habilitation,

car il est une vérité que nous côtoyons tous les jours et que nous ne pouvons perdre de vue : des villes sont en faillite; des industries indispensables pour la survie de régions entières sont sur le point de s'effondrer; l'Etat lui-même ne peut plus faire face au volume de dépenses résultant du passé; la sécurité sociale est, à terme, condamnée financièrement si des mesures importantes ne sont pas prises; le chômage est difficilement contenu dans des limites déjà insupportables.

M. S. Moureaux. — C'est le bilan du gouvernement que vous dressez là ?

M. J. Wathelet. — Non. J'y viendrai tout à l'heure.

L'exposé que je tente de faire renfermera sans doute des réponses aux questions que vous posez sous forme d'interruptions. Je vais donc poursuivre.

En certains endroits, des ordres de réquisition ne sont pas suivis; en dehors du Parlement, on veut faire pression sur celui-ci pour peser sur une décision qui n'appartient qu'à lui, à savoir d'accorder ou non des pouvoirs spéciaux.

Périodiquement, le Parlement est protégé par les gendarmes. Est-ce normal ? La démocratie n'est-elle pas menacée d'une certaine manière ? A Namur, on a tenté, il y a peu, de troubler directement une réunion du Conseil régional.

M. Vercaigne. — Avez-vous peur d'un pétard mouillé ?

M. J. Wathelet. — Je puis vous renvoyer aux paroles prononcées par M. Cools, président de l'assemblée régionale wallonne; elles ont été bien plus vives et plus tranchées que celles que je pourrais prononcer ici.

Le désordre s'installe progressivement, avec le refus de l'autorité. Le droit au travail est, en certains endroits, bafoué par les minorités. On sabote le matériel, on casse des vitres. Même à Liège...

De heer Luyten. — Vooral in Luik !

M. J. Wathelet. — ... l'hygiène n'est plus pour certains, un souci prioritaire.

Mme Pétry. — Je suppose que vous établissez une nette distinction, monsieur Wathelet, entre les casseurs, qui existent et que nous condamnons, nous aussi, et l'inquiétude, la colère de la majorité des travailleurs ? (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

M. J. Wathelet. — Cela va de soi, madame, je parlais de la gravité de la situation et de la bonne volonté et de l'inquiétude de certains. Je suis très proche d'eux, soyez-en assurée, et pas seulement géographiquement.

Mme Pétry. — D'accord.

M. J. Wathelet. — Le problème est là : un ordre de réquisition est lancé par un bourgmestre; l'hygiène n'est plus garantie dans une grande ville. Est-ce là une situation qu'on peut tolérer ?

Mme Pétry. — Ce n'est pas depuis lors qu'on demande des pouvoirs spéciaux.

M. Vercaigne. — C'est une attitude de classe.

M. J. Wathelet. — L'hygiène, une attitude de classe !

Monsieur Vercaigne, vous n'êtes plus passé à Liège depuis au moins trois mois ! Essayez donc de savoir de quoi vous parlez !

M. Vercaigne. — J'y suis allé.

M. J. Wathelet. — J'ai repris tous ces éléments parce que je considère qu'il s'agit là d'un problème très grave. Quand l'autorité d'un bourgmestre, d'un autre parti que le mien, socialiste en l'occurrence, lance un ordre de réquisition et qu'on en rit, on dépasse la mesure et l'on commence à mettre en péril la démocratie; et ce n'est pas M. Vercaigne qui me fera taire. C'est là que réside la véritable menace et non dans les pouvoirs spéciaux. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. Degroeve. — Il n'y a pas de menace avec les pouvoirs spéciaux ?

M. J. Wathelet. — Nous allons nous en expliquer, monsieur Degroeve. Ce que je viens de dire, tous, autant que vous êtes dans cette assemblée, vous l'admettez parfaitement en votre for intérieur.

M. Degroeve. — Vous traduisez notre for intérieur un peu vite.

M. J. Wathelet. — Peut-être n'en avez-vous pas !

Mme Remy-Oger. — C'est un peu facile, monsieur Wathelet.

M. J. Wathelet. — Je suis certain que M. Degroeve partage l'essentiel des observations que j'ai émises.

Dès lors qu'un fondement constitutionnel existe — et il n'est plus mis en question aujourd'hui — il y a obligation de l'utiliser, en raison de nécessité évidente, et c'est précisément ce que je voulais faire ressortir.

Le gouvernement — avec le Conseil d'Etat — a retenu comme base légale l'article 78 de la Constitution.

Cette conception permet, les actes accomplis en exécution de la loi d'habilitation ayant la nature d'actes réglementaires, la vérification par les tribunaux de la conformité à la loi d'habilitation.

En outre, comme le faisait observer M. Henrion à la Chambre, « La loi de pouvoirs spéciaux n'empêche aucunement les Chambres législatives de voter des lois réglant des matières visées par les pouvoirs spéciaux. » « Enfin, l'exercice de ces pouvoirs donne lieu à la responsabilité politique des ministres devant les Chambres législatives. »

Il convenait, je crois, de rappeler ces divers éléments à ceux qui, fermant volontairement les yeux devant les dangers qui menacent l'Etat de droit, voudraient empêcher que des pouvoirs accordés pour quelques mois permettent de résoudre des problèmes dont l'urgence et la gravité sont parfaitement connues.

Mme Pétry. — Et lorsque le gouvernement lui-même ne respecte pas la loi, que fait-il sinon ce que vous dénoncez ?

M. J. Wathelet. — Pour le moment, le débat est ouvert à propos des pouvoirs spéciaux demandés par le gouvernement. Ce faisant, le gouvernement respecte le prescrit constitutionnel, non seulement en vertu d'une jurisprudence extrêmement abondante, mais également en vertu de l'article 78. En outre, il y a l'évidente nécessité que tout citoyen comprend aujourd'hui.

M. S. Moureaux. — Ce n'est pas l'avis de M. Defraigne.

M. J. Wathelet. — M. Defraigne a une approche personnelle de la situation.

M. Degroeve. — C'est son for intérieur !

M. J. Wathelet. — Il s'agirait plutôt de son for extérieur. Je n'ai pas à apprécier ce que doit faire ou non un président d'assemblée, surtout quand il ne s'agit pas de la nôtre. Qu'un président d'assemblée adopte une neutralité totale est son problème et cela peut être inhérent à sa fonction.

M. S. Moureaux. — Lui, il défend le Parlement.

Mme Pétry. — C'est un monologue que vous désirez ?

M. J. Wathelet. — Je n'ai pas dit qu'un débat était un monologue, madame; je suis heureux quand je puis parler à quelqu'un mais je ne puis répondre à tous en même temps.

En visant M. Moureaux, tout spécialement, puisqu'il m'a interrompu, je dirai que ceux-là même qui s'opposent aux pouvoirs spéciaux savent pourtant parfaitement que c'est tout de suite qu'il faut prendre des mesures pour un des secteurs nationaux et que ces mesures s'inscrivent dans un calendrier imposé par une autorité supranationale; ceux-là même qui s'opposent se trouvent dans l'incapacité politique de prendre les décisions nécessaires dans une grande ville, que j'ai citée, avec le risque que celle-ci perde encore plus, si c'est possible, de ses possibilités d'avenir.

Les actions que le gouvernement va entreprendre ne doivent pas, au contraire, empêcher le dialogue avec le Parlement, et j'en arrive à votre interruption de tout à l'heure, monsieur Moureaux.

L'exposé des motifs du projet dont nous discutons est clair à cet égard : « Les travaux du Parlement qui conduisent à l'adoption du budget des Voies et Moyens sanctionnent politiquement les options qu'il contiendra. Ainsi, dès la rentrée d'octobre, c'est-à-dire dans trois mois, les options de la politique de redressement des finances publiques seront appréciées par le Parlement. »

Où se trouve le glissement possible de régime ?

Le Parlement sera en vacances dans une quinzaine de jours peut-être. Dès la rentrée, il pourra déjà, à l'occasion de la discussion du budget des Voies et Moyens, questionner, vérifier, modifier, proposer en tout cas des modifications.

Pour la sécurité sociale, de quoi chargeons-nous le gouvernement ? D'assurer les équilibres financiers nécessaires pour 1983 et 1984.

Qui nierait la nécessité immédiate de ces équilibres ?

Pour le surplus, l'exposé des motifs indique clairement que la réforme gouvernementale sera réalisée au Parlement par le dépôt de projets de lois-cadres dans le courant de l'automne.

Nous sommes tous dans l'obligation de rester dans les limites normales de la bonne foi puisqu'il y a débat. La vérité est que, pour les deux plus grands axes des décisions qui devront être prises, le problème de l'assainissement des finances publiques et celui des équilibres de la sécurité sociale ou des grandes options concernant celle-ci, le Parlement devra se prononcer préalablement et non par une ratification ultérieure. Voilà la réalité.

Le Premier ministre a d'ailleurs confirmé lors des travaux en commission du Sénat ce qui figurait dans l'exposé des motifs : « Le gouvernement annonce par ailleurs qu'avant de prendre certains arrêtés royaux concernant l'assainissement des finances publiques et la sécurité sociale, l'orientation des mesures envisagées fera l'objet d'un débat parlementaire approfondi dans le cadre de la discussion du budget des Voies et Moyens 1984. Ma conviction est que toutes les options fondamentales doivent être prises par le Parlement. J'en prends l'engagement formel : nous n'avons pas l'intention de régler par la voie des pouvoirs spéciaux des problèmes fondamentaux; nous resterons strictement dans le cadre fixé par le projet de loi et nous respecterons scrupuleusement les avis du Conseil d'Etat. »

Si l'on retient, d'une part, l'exposé des motifs et, d'autre part, les déclarations répétées, formelles, quasi solennelles de M. le Premier ministre en commission du Sénat, il est évident qu'il n'est pas nécessaire d'insister davantage. Le débat restera dans les faits, pour ce qui concerne l'essentiel, un débat contradictoire et certains ont eu tort, je crois, en commission, d'imaginer que ce débat contradictoire pourrait disparaître. C'est, au moins, une erreur d'appréciation.

Mais le débat qui s'est ouvert aujourd'hui est difficile, non parce qu'il s'agit de pouvoirs spéciaux — je viens de m'en expliquer rapidement — mais parce qu'il nous oblige à demander au gouvernement d'arbitrer très vite concernant des matières qui, pour des raisons diverses, ont une valeur et un poids différents dans chaque communauté.

Nous sommes arrivés à un moment tellement crucial de l'histoire de notre pays que notre obligation première est à la fois d'aider le gouvernement et d'exiger de lui davantage que ce que l'on peut normalement lui demander.

Le gouvernement qui demande notre confiance aujourd'hui a droit à celle-ci s'il a la volonté de prendre toutes ses décisions en fonction de la sauvegarde du pays.

Ceux qui ont accepté ou souhaité la tâche difficile d'être au gouvernement aujourd'hui doivent savoir qu'en demandant à pouvoir se substituer, partiellement et temporairement, au Parlement pour certaines matières, ils supporteront, davantage seuls, l'obligation de réussir une tâche extrêmement difficile.

La Constitution a voulu des gouvernements paritaires dans leur composition. Pour cette raison-là, le gouvernement est aujourd'hui — mais cela dépend de la volonté et de la qualité des hommes qui le composent — seul à pouvoir dénouer des problèmes importants et délicats auxquels nous sommes confrontés.

Le temps est à la loyauté et non plus aux compromis « à la belge » de l'époque de la croissance.

Le temps est à la solidarité, dans tous les domaines, entre régions, entre personnes.

Je voudrais si vous m'y autorisez, inscrire dans notre discussion l'examen de deux aspects du projet de loi : le problème des secteurs nationaux et celui de l'emploi.

Certains ont réussi à faire du problème des secteurs nationaux un symbole, c'est-à-dire, en fait, un objet d'affrontement.

Je sais qu'à bien des égards, il est presque trop tard. Mais je m'adresse au Sénat en disant que nous devrions réfléchir encore; peut-être admettrons-nous que certains secteurs, producteurs de richesses, même si en fait ils coûtent cher, sont plus importants que d'autres puisqu'ils sont le support d'une série d'activités en amont et surtout en aval.

Mme Pétry. — Lesquels, par exemple ?

M. J. Wathelet. — Je vais y venir, madame Pétry.

De chaque côté de la frontière linguistique, on se renvoie les thèmes, fini d'aider Cockerill-Sambre, et vos charbonnages du Limbourg ?

M. S. Moureaux. — Ce n'est pas nous qui disons : Fini d'aider Cockerill-Sambre, c'est le CVP !

M. J. Wathelet. — Mais je ne critique pas pour l'instant, je relève ce que j'ai observé dans la presse. Laissez-moi m'expliquer, monsieur Moureaux, sur un problème que je considère comme très important.

M. S. Moureaux. — Il ne faut pas mettre tout le monde sur le même pied !

M. J. Wathelet. — Je ne mets pas tout le monde sur le même pied. Quand vous parlerez, si vous le faites, monsieur Moureaux, je tâcherai de ne pas vous interrompre, tellement je remarque combien c'est pénible et désagréable d'être interrompu sans cesse.

Je remarque que, de chaque côté, on a des raisons de se plaindre de l'un et de l'autre : je ne nie pas que chacun des secteurs nationaux ait des obligations à l'égard de la collectivité et qu'il faille les restructurer et les rendre plus rentables, moins onéreux.

Mais quand j'observe l'ensemble des dépenses de l'Etat, je me pose d'autres questions. On a augmenté le nombre de fonctionnaires — globalement — d'environ 150 000 en dix ans — je crois que c'est plus — sans qu'il soit démontré que cette augmentation soit nécessairement justifiée.

Pour l'instant, je fais donc des comparaisons de secteurs sur lesquels Mme Pétry m'a interrogé tout à l'heure. Je dis qu'il existe des secteurs qui ont peut-être un poids plus important que d'autres. Ainsi par exemple, les secteurs nationaux, dans leur ensemble, ont un poids plus important pour la population que d'autres qui sont des secteurs de services, parfois surabondamment dotés.

Revenons à l'augmentation du nombre de fonctionnaires. Pour celle-ci, cent milliards supplémentaires sont dépensés annuellement, pour lesquels j'entends peu de cris et peu de récriminations et pour lesquels peu de mesures sont envisagées.

Envisageons à présent un autre aspect. En effet il faut tout re-situer, lorsqu'on veut discuter d'un problème, notamment celui des secteurs nationaux.

La dette publique s'inscrit au budget pour presque 30 p.c. des recettes de l'Etat. Ne pourrait-on peser sur la dette — j'y reviendrai encore, mais pas aujourd'hui — et passer au crible la structure de celle-ci en vue de mieux la restructurer dans les meilleurs délais ?

Je ne veux pas aborder plus amplement ce problème ici, mais simplement établir le parallèle entre les chiffres de la charge de la dette publique et le poids des secteurs nationaux qui, minuscules, à côté de cet éléphant de la dette, font seuls la une des journaux et de certains partis — depuis des années !

Certains mettent en évidence ce qui peut nous opposer, nous diviser et font le silence sur les problèmes les plus graves.

Il faut relativiser le problème des secteurs nationaux, pour ce qui concerne, en tout cas, la charge qu'ils imposent à la collectivité.

La voie tracée à l'article 1er, 7°, est la seule bonne : assurer la viabilité et la restructuration des entreprises des secteurs nationaux.

A ce sujet, je voudrais revenir pendant quelques instants aux débats en commission du Sénat concernant l'article 1er, 7°, lorsque le ministre des Affaires économiques a fait allusion, successivement, à Cockerill-Sambre et aux charbonnages du Limbourg.

Selon le ministre des Affaires économiques, il existe un protocole qui oblige Cockerill-Sambre à acheter du charbon campinois ; ce protocole n'existe pas pour Sidmar qui est approvisionnée en charbon par une filiale étrangère.

Mevrouw. N. Maes. — Sidmar werd uitgesloten van de levering van Kempische kolen. Het moest kolen in Amerika gaan halen.

M. J. Wathelet. — Laissez-moi m'expliquer, madame. Cela figure au rapport. Je reprends ce que disait M. le ministre des Affaires économiques à la commission spéciale. J'ai repris textuellement sa citation et je crois tout de même qu'il est bien informé.

M. Vanderpoorten. — Mme Maes se fâche par personne interposée ! (Sourires.)

M. J. Wathelet. — Je voudrais insister sur ce point.

D'autre part, les producteurs d'électricité se seraient engagés à acheter une quantité supplémentaire de 750 000 tonnes.

Je dis qu'on peut déduire de tout cela... (Exclamations sur divers bancs.)

Mesdames, Messieurs, je puis arrêter mon discours et attendre le temps que vous voudrez. Si vous essayez de me faire taire, vous n'y arriverez pas parce que, de toute façon, j'irai jusqu'au bout de mon exposé.

On peut déduire de cela qu'en plus du soutien direct de l'Etat, les charbonnages limbourgeois bénéficient, d'une part, de la consommation obligatoire de leur charbon par Cockerill-Sambre et, d'autre part, d'accords ou de contrats avec les électriciens qui répercutent par le biais des tarifs, sur le consommateur industriel ou privé en Wallonie, le coût de ces accords ou contrats.

Quand on parle d'aides, il faut donc aller vérifier les chiffres de ces aides et les différentes origines de celles-ci pour obtenir une idée plus exacte de la contribution de la collectivité.

L'amélioration des cash-drains des charbonnages provient sans doute de la création d'une situation monopolistique progressivement imposée.

J'ai simplement voulu souligner, par cette partie de mon intervention relative aux secteurs nationaux, que c'est en grande partie délibérément, artificiellement et abusivement que certains se sont servis des secteurs nationaux pour opposer le Nord au Sud du pays. Ceux qui utilisent ces secteurs comme base d'attaque contre une région auraient intérêt à s'occuper d'autres problèmes plus fondamentaux — j'en ai nommé deux — qui mettent davantage en péril l'Etat lui-même.

M. Humblet. — « Embrassons-nous, Folleville ! »

M. J. Wathelet. — Pauvre M. Humblet ! Les choses importantes, il ne les a jamais comprises !

M. Humblet. — Vous n'êtes pas sérieux, monsieur Wathelet !

M. J. Wathelet. — Vous si, vous serviriez mieux votre pays en vous taisant pendant deux minutes.

L'Etat est l'actionnaire majoritaire de Cockerill-Sambre ; il a l'obligation de défendre vraiment cette entreprise au sein de la CEE.

L'article 1er, 7°, du projet de loi oblige le gouvernement à prendre toutes mesures en vue d'assurer la restructuration et la viabilité de cette entreprise comme celles des secteurs nationaux.

Il n'y a pas deux lectures possibles du mot « viabilité » qui signifie présenter les conditions nécessaires pour durer, se développer.

J'en viens au deuxième aspect, plus particulier, que je désirais évoquer. J'ai l'impression qu'il y a beaucoup d'impatients dans la salle et je suis un peu ennuyé de prolonger cet exposé, mais il s'agit d'un problème qui préoccupe quelques personnes : je veux parler de l'emploi et de la résorption du chômage.

C'est Alfred Sauvy qui écrivait, il y a quelque deux mois, dans un article du journal *Le Monde* :

« Tout les discours sont orientés en faveur de l'emploi comme ceux du pasteur du président Coolidge l'étaient contre le péché, mais tous les actes, toutes les mesures sont orientés le plus ingénument du monde en faveur du chômage. »

Je reviendrai à cette citation.

Auparavant, je veux dire que beaucoup des mesures que préconise le gouvernement et qui sont reprises au projet de loi, sont, à court terme, les seules possibles même si elles ne me paraissent pas être toutes de nature à endiguer la progression du mal, c'est-à-dire la progression du chômage.

Le problème que vous avez en charge est parmi les plus graves et devrait être abordé de manière plus large et plus approfondie.

Cette démarche ne pouvait pas s'inscrire dans un projet de loi de pouvoirs spéciaux puisque, par définition, il s'agit d'options fondamentales.

Mais on peut, certes, à l'occasion de ceux-ci ouvrir davantage le débat et tenter de formuler quelques réflexions. Et j'en terminerai par là.

Ce projet me paraît d'autant plus nécessaire que d'autres qui lui sont, par certains aspects, étroitement liés — en matière de pensions ou de sécurité sociale — semblent déjà fort avancés.

Les Chambres législatives en délibéreront probablement dans un délai relativement bref. On ne peut isoler ces deux problèmes de celui de l'emploi.

La question, aujourd'hui — et cela est vrai depuis au moins une dizaine d'années — n'est pas de maintenir le niveau du nombre d'emplois, mais augmenter sensiblement ce nombre.

Il est remarquable, en effet, que, sauf depuis 1981, le nombre d'emplois soit resté relativement stable, alors que le nombre des chômeurs n'a cessé d'augmenter.

Ce phénomène provient en grande partie — tous les analystes le disent — de la croissance de l'emploi féminin — et, pour partie également, du boom de la natalité après la guerre 1940-1945 — emploi féminin qui se situait, en 1981, à plus de la moitié du nombre d'emplois masculins.

Si l'on compare le nombre des salariés du début de la crise, c'est-à-dire en 1973, à ceux de 1981, on arrive au chiffre de 2 950 840 en 1973 pour 2 910 414 en 1983.

Chez les indépendants, le nombre d'assujettis est de 642 794 en 1976 contre 643 325 en 1983.

Le chiffre de plus de 500 000 chômeurs ne provient donc pas d'une diminution du nombre d'emplois.

En fait, en 1981 il n'y avait pas moins d'emplois qu'en 1973, ce qui signifie que le phénomène social que je viens d'évoquer joue un rôle extrêmement important.

Ce qui a rendu possible l'aggravation du nombre de chômeurs, c'est évidemment l'absence d'augmentation du nombre d'emplois disponibles.

Telle est la vraie question qui nous est posée. Nous n'avons pas tenu compte du phénomène sociologique, extrêmement important, de la croissance de l'emploi féminin, ni dans nos réflexions ni dans nos recherches. Si nous voulons ramener le chômage à des proportions normales, au sens où l'entend la loi, c'est-à-dire ne pas dépasser le chiffre de 100 000 chômeurs, — alors que maintenant nous en sommes à 500 000 — nous devons nous poser la question de savoir si nous pouvons augmenter le nombre d'emplois et comment approcher ce problème ?

Je n'ai pas voulu apporter des réponses. J'ai simplement repris les données d'Alfred Sauvy, auteur très fiable, qui déclare notamment : « Il faudra tenter de modifier radicalement nos concepts actuels de résorption du chômage. »

Comme il le dit très bien, « la réduction du temps de travail est un objectif permanent, un résultat heureux. Ce n'est pas une conquête sociale, mais une façon, parmi d'autres, de consommer les fruits du progrès économique ».

Il estime également indispensable une grande enquête sur les besoins. Pour lui, les besoins de consommations et d'investissements existent. Tout ce qui manque aux ménages, aux entreprises, aux services publics, est source possible d'emplois.

C'est peut-être une voie. C'est en tout cas une voie de réflexion.

Nous devrions sans doute, lorsque nous parlons des problèmes sociaux et plus spécialement des problèmes d'emploi, nous crispier moins sur le présent et concevoir nos législations — qu'il s'agisse d'emploi, de pensions ou de sécurité contre les risques de l'existence — en nous tournant vers l'avenir et en tenant compte, pour nos choix, de ce qu'est et sera la composition de notre population et de ce que sont et seront nos moyens.

Peut-être ce type de réflexions nous amènerait-il à considérer, comme les USA et l'URSS — j'ai repris ces situations parce que le rapprochement est assez surprenant —, que la prolongation de la vie active est plus profitable à la collectivité que l'anticipation de plus en plus poussée de l'âge de la retraite. C'est une réflexion que je ne fais pas nécessairement mienne, mais que je vous livre. Nous avons cessé d'inventer pour la construction de notre univers social depuis que nous avons élaboré, en 1944-1945, cette sécurité sociale qui a été une des plus belles conquêtes de notre pays. Mais il faut tout remettre en question et réfléchir à nouveau. Il faut partir de données qui ne sont plus celles de 1944, mais celles de 1983. C'était là la portée de ma réflexion.

Dans une intervention télévisée du mercredi 8 juin 1983, le président de la République française disait ceci : « Aucune politique, quelque moyen qu'elle préconise, ne dispensera de l'effort nécessaire. Et cet effort, sur quoi doit-il porter ? Peut-on éviter de contenir le déficit du budget de l'Etat ? Est-il évitable de rétablir l'équilibre des régimes sociaux ? »

Le problème belge est pareil à celui de tous les pays d'Europe. A ceci près que, par comparaison, notre situation est, dans la plupart des cas, nettement plus détériorée et exige actions et corrections rapides. L'objet des pouvoirs spéciaux demandés est de permettre celles-ci dans les meilleurs délais.

Ceux qui connaissent bien la situation de notre pays savent que ces pouvoirs spéciaux sont nécessaires et urgents.

Monsieur le Premier ministre, vous avez pris une lourde responsabilité en demandant des pouvoirs spéciaux au Parlement. Votre gouvernement doit accomplir la tâche qu'il a sollicitée ; il n'a pas le droit de se dérober, il doit tenir bon.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1982-1983
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1982-1983

Nous prenons, nous aussi, en vous accordant la confiance, une responsabilité très lourde puisque nous vous confions certains pouvoirs dont nous devons rendre compte. Nous croyons mieux servir notre pays en agissant ainsi. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

HOMMAGE A UNE DELEGATION DU PARLEMENT DE LA REPUBLIQUE DE COREE

HULDE AAN EEN DELEGATIE VAN HET PARLEMENT VAN DE REPUBLIEK KOREA

Mr. President. — I wish to welcome here a delegation of the national assembly of the Republic of Korea. (*Applause.*)

REPRISE DE LA DISCUSSION

HERVATTING VAN DE BEHANDELING

De Voorzitter. — Wij hervatten de aan de gang zijnde behandeling. Nous reprenons la discussion en cours.

Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, mijnheer de Vice-Eerste minister, heren ministers, geachte collega's, ter gelegenheid van de algemene bespreking van het ontwerp tot toekenning van bijzondere machten aan de regering, zou ik zeer bondig kunnen zijn. Het debat in openbare vergadering van de Senaat moet de politieke beslissing bekrachtigen en rechtvaardigen om nogmaals bijzondere machten aan de regering toe te kennen. In het uitstekend verslag van de heren Vermeiren en François wordt terecht aangestipt dat het voorgelegde ontwerp van wet, de adviezen van de Raad van State, de memorie van toelichting, het verslag van de bijzondere Kamercommissie en het *Beknopt Verslag* van de bespreking in de Kamer een indrukwekkend geheel van informatie vormen voor de senatoren om het debat in openbare vergadering aan te vatten en te behandelen.

Het verslag van onze commissie, dat naar het mij voorkomt op een uitzonderlijk precieze manier de debatten weergeeft, moet aan de ons ter beschikking gestelde documenten worden toegevoegd. De rapporteurs verdienen alle lof. In tegenstelling met wat in het verleden vaak het geval was, blijken het niet de juridische aspecten van de bijzondere machten geweest te zijn die in de eerste plaats de aandacht van de commissie hebben gaande gehouden. Ik lees dat een lid gezegd heeft dat hij het gevoel had dat het nutteloos was het debat te rekken wat de juridische aspecten betreft, omdat reeds in zoveel omstandigheden over de wettigheid of de niet-wettigheid, de gepastheid of de niet-gepastheid van bijzondere machten gedebatteerd is.

De heer Van In. — Wij hebben voor dovemansoren gesproken.

De heer Vanderpoorten. — Ik lees het verslag, mijnheer Van In, ik vraag me af of het nogmaals nodig is te debatteren over wat wij in 1982 reeds zo omstandig hebben gedaan en daarvoor bij elke gelegenheid. Ik heb zelden zo dikwijls dezelfde auteurs met naam en faam horen citeren als in het verslag van de Kamer, al ging men er soms andere richtingen mee uit. De heren Mast en Masquelin mogen zich gelukkig prijzen dat hun boek bij herhaling ter hand werd genomen.

Ik aanvaard dat wij dat allen weten en wij zullen op verschillende tijdstippen in ons verder parlementair leven met dezelfde overtuiging en dezelfde geestdrift ervoor zijn of ertegen blijven zijn.

Ik herinner mij dat vader Eyskens indertijd, toen hij nog in de oppositie was, wat niet dikwijls gebeurt voor de CVP, argumenten heeft gebruikt om aan te tonen dat volmachten maar een onding zijn. Ik merk dat de CVP nu, met de heer Mark Eyskens in het gelid, juist het tegenovergestelde zegt. Er is dus maar een generatie nodig om nu en dan van gedachte te veranderen.

In de commissie en in de Kamer heeft de Eerste minister de realiteit van de urgentie en van de noodtoestand aangeduid. Die realiteit treffen wij ook aan in andere documenten en in andere bronnen waarover wij nu beschikken.

Vooraf onderstreep ik dat ik mij niet zal bezondigen aan het bewust onderhouden van het misverstand tussen de begrippen volmachten en bijzondere machten. Ik zal dat misverstand niet in stand houden en ik zal de polemiek niet aanwakkeren. Het gaat hier over bijzondere machten.

Hoe men dat kind nu ook noemt, de laatste jaren hebben wij er zeer veel gehad.

In een artikel van professor Suetens vind ik dat in 1973, in 1974, in 1976, in 1977, in 1980 en 1981 deze methode werd gebruikt. Zij heeft bijgevolg niets ongrondwettigs vermits het Parlement dat heeft beslist, en zij houdt zeker ook niets onzedelijks in.

Ik ben geen sadist van de bijzondere machten. Mij bekoort nog steeds het meest het zuivere, het echte, het goedgeleide en het goed aangevoerde parlementaire werk.

Er zijn evenwel omstandigheden waarin men een kortere weg moet nemen en sommige bochten moet laten liggen. Vanmorgen hebben wij een brede bocht genomen. Wij hebben drie uur gediscussieerd over de vraag of wij zouden discussiëren. Dat is een beetje lang, gelet op de beperktheid van de tijd waarover wij beschikken.

Mevrouw N. Maes. — Maar wij zullen er wel later over stemmen of we zullen discussiëren of niet.

De heer Vanderpoorten. — Ik wil uw geduld niet langer op de proef stellen, vermits ik vaststel dat u op de eerste regendag van deze warme juni maand al zenuwachtig wordt: mijn fractie zal het ontwerp houdende bijzondere machten goedkeuren. (*Hilariteit.*)

Ik zie dat u dat allen graag hebt.

Ik zal u nu kort uiteenzetten waarom wij dat zullen doen.

De inspanningen die de regering reeds heeft gedaan om de economische en financiële situatie...

M. Jandrain. — Sur le dos des travailleurs.

De heer Vanderpoorten. — ... die door de politieke mismeestering van de laatste jaren is ontstaan, om de institutionele onzekerheid en om de afwezigheid van gouvernementele en parlementaire stabiliteit op te ruimen, moeten volgens ons krachtadig worden voortgezet.

De heer Geldolf. — Krachtadig!

De heer Vanderpoorten. — De taak kon vanzelfsprekend niet volledig worden volbracht gedurende het anderhalf jaar dat deze regering nu aan het bewind is. Wat stellen wij echter vast? Ik lees wat economen en ter zake gespecialiseerde instellingen met veel aandrang schrijven en bevestigen. De gunstige beoordeling door de OESO van het herstelbeleid in ons land moet de regering aanmoedigen om haar politiek verder te zetten. Vanmorgen las ik in de kranten dat bij het Verbond van Belgische Ondernemingen, in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en ook in het ministerie van Economische Zaken optimistische klanken weerklonken aangaande onze toekomst.

De heer Geldolf. — U leest blijkbaar enkel slechte kranten, mijnheer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — U heeft dat ook gelezen en u schijnt te betreuren dat het in de toekomst beter zal gaan. (*Uitroepingen op verschillende banken.*)

Mevrouw N. Maes. — Dat moet u eens aan de werklozen gaan vertellen.

De heer Vanderpoorten. — U hebt blijkbaar liever dat het overall slecht gaat, dat onze economie niet bloeit, dat de ondernemingen achteruitgaan en dat de werkloosheid nog toeneemt. (*Protest op de socialistische banken.*)

Is het dan niet juist wat ik heb gelezen?

De heer Wyninckx. — U moet toch zelf toegeven, mijnheer Vanderpoorten, dat dit een al te simplistische voorstelling is.

De heer Vanderpoorten. — Ik heb dat niet tegen u gezegd, mijnheer Wyninckx, want u hebt mij niet onderbroken. Ik zeg dat tegen degenen die mij voortdurend onderbreken.

Niettegenstaande steeds meer lichtpunten opdagen, moet nog een lange en moeilijke weg worden afgelegd en moeten nog maatregelen worden genomen opdat het zich aarzeland aankondigend herstel op duurzame wijze wordt bestendigd.

De heer Geldolf. — En in deze hoop wilt gij leven en sterven zeker?

De heer Vanderpoorten. — Leven wel, mijnheer Geldolf, maar nog niet sterven. Ik veronderstel trouwens dat u dat ook nog niet wilt.

Om al die redenen die onmiskenbaar aanwezig zijn, kan ook nu nog een regime van bijzondere machten worden aanvaard. De omstandigheden enerzijds, het vertrouwen in de regering anderzijds en de

waarborgen dat er van deze bijzondere machten geen misbruik kan en zal worden gemaakt, sporen ons aan om deze dan ook toe te kennen.

Ik heb nooit op een laatdunkende manier gesproken over het werk van politieke tegenstrevers. Wij stellen evenwel vast dat in de ons omringende landen dezelfde politiek wordt gevoerd als in België, zelfs wanneer de regeringen op een andere manier zijn samengesteld.

Wij denken dat daarom ook in België deze regering voor een hele legislatuur — wij zullen na de legislatuur de resultaten nagaan — aan het bewind moet blijven. Ik stel vast dat er voor het verlenen van bijzondere machten, er eerst in Kamer een grondige bespreking over de inhoud ervan heeft plaatsgehad en nu nog plaatsheeft in de Senaat, dat de meerderheid in dit Parlement desaangaande haar akkoord heeft betuigd, dat in het ontwerp is ingeschreven dat het advies van de Raad van State voor elk koninklijk besluit zal worden aangevraagd en vanzelfsprekend zijn invloed zal uitoefenen, dat koninklijke besluiten zullen worden meegedeeld aan de Voorzitters van Kamer en Senaat, dat de machten die worden gevraagd, zoals uitdrukkelijk gestipuleerd, van tijdelijke aard zijn en beperkt tot de opsomming die wordt gegeven in artikel 1 van het besluit.

Wij geven deze volmachten aan een regering die in uitzonderlijke moeilijke omstandigheden haar taak moet opknappen. Ik heb vastgesteld dat wij niet altijd met een zelfde zekerheid kunnen rekenen op de adviezen, het oordeel, de suggesties en de vaststellingen van de heren economen. Deze morgen heeft men in een toespraak de mening van professor Van Impe geciteerd over de bijzondere machten. Wat ik zojuist zegde is ook wat de professor Van Impe heeft uiteengezet in verband met de economen.

Daarom vragen wij u, mijnheer de Eerste minister, heren ministers, dat u uw regeringstaak — de bevolking vraagt dat er zou worden geregeerd — zou voortzetten, zonder overmoed, met verantwoordelijkheidsbesef en noodzakelijkerwijze in nederigheid.

De heer Luyten. — Dat is mooi!

De heer Vanderpoorten. — De regering moet ook aantonen dat het egoïsme en de opeenstapeling van egoïsme moet leiden tot gevaarlijke botsingen. Een ernstig beleid moet de gulden middenweg berijden tussen persoonlijke en groepsbelangen en de haalbare politieke realiteit.

De Eerste minister en zijn regering hebben tot nu toe een voorzichtig evenwicht betracht, én tussen de regionale rivaliteiten, én tussen het centrale en het gewestelijk niveau. Ergens heb ik gelezen, mijnheer de Eerste minister, dat u niets wil bruuskere. Welnu, het geduld nodig in dit moeilijke maar nog zoveel belovende inhoudend land, verwachten wij van uw regering. Deze morgen heeft men u vergeleken met een *édredon*, een warmteverschaffend voorwerp, dat ook in bed wordt gebruikt. (*Gelach.*) U moet de donzigheid van de *édredon* kunnen verzoenen met de noodzakelijkheid van de krachtadige politiek die u voert.

Ik heb gezegd dat ik kort zou gaan, mijnheer de Eerste minister. Voor een meerderheidsfractie als de mijne kan dat. Wij hebben de jongste achttien maanden onze trouwhartigheid meer dan eens bewezen. Wij zullen dat blijven doen voor de rest van de legislatuur en wij doen dat in het besef van onze parlementaire waardigheid, van onze parlementaire verantwoordelijkheid en van ons parlementair geloof.

Ik heb onlangs een huldebetoon aan het parlementaire regime gelezen, namelijk een toespraak van de geachte Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers, ter gelegenheid van een lunch, waar verse maaltjes werden geserveerd die werden gedegusteerd met de nodige ingrediënten, zijnde jonge klare, wat niet noodzakelijk moet leiden tot enige staat van alcoholische ebriëteit. Wij hebben nochtans vastgesteld dat de heer Defraigne op één punt de parlementaire democratie niet voor honderd procent respecteert. De Kamer is namelijk reeds het pad van de vakantie ingeslagen op het ogenblik dat de Senaat zich nog moet uitspreken. Wat als de beslissingen van de Senaat niet overeenstemmen met deze van de Kamer?

De heer Van Ooteghem. — De heer Defraigne heeft zich onthouden bij de stemming.

De heer Vanderpoorten. — Omdat de parlementaire democratie volgens hem gekneveld werd. Hij knevelt ons en dit is veel erger! (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lepaffe.

M. Lepaffe. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, mes chers collègues. C'est évidemment avec beaucoup d'attention que j'ai assisté, dans ce débat, à des joutes oratoires contradictoires mais intéressantes, même si elles laissent parfois perplexes ceux qui les écoutent.

Qu'on le veuille ou non, et quelle que soit la définition qu'on en donne, c'est la seconde fois — je dis seconde plutôt que deuxième dans l'espoir que ne se profile pas déjà une troisième édition des pouvoirs spéciaux — que nous sommes obligés d'en discuter.

Je rappelle que la première fois coïncidait déjà malencontreusement avec 12 douzièmes provisoires, c'est-à-dire avec un contrôle extrêmement limité de l'activité budgétaire du gouvernement.

Il fut beaucoup question de pouvoirs spéciaux, de pleins pouvoirs, de pouvoirs globaux. Dans la mesure où l'on n'a pas réussi, par voie d'amendement, à préciser davantage ces pouvoirs, même s'ils sont incontestablement plus explicites qu'en février 1982, dans la mesure où l'on a maintenu des mots qui permettent tout et dont la suppression avait été demandée : « dans tous les domaines où on le juge utile », « notamment » etc., des mots qui permettent d'ajouter au contenu réel du texte, si on n'est pas encore tout à fait dans les pleins pouvoirs, on n'est plus dans les pouvoirs spéciaux et l'on s'approche d'un stade intermédiaire, qu'on pourrait appeler pouvoirs globaux, qui diminuent incontestablement encore le pouvoir du Parlement par rapport à celui du gouvernement.

Je pense que cela n'est pas sain et que la récurrence est chose dangereuse. Dans certains domaines, elle est punissable.

Il me semble qu'au total, on masque une fois de plus des difficultés internes qu'une mise en parallèle de certaines interventions télévisées des ministres du gouvernement actuel fait apparaître cruellement. Incontestablement, la mesure est prise au moins autant au bénéfice interne du gouvernement que par rapport à l'extérieur.

Il s'y joint une autre inquiétude, car nous continuons à avoir une activité curieuse. Il est vrai que le rapport de la commission du Sénat, qui est excellent, donne l'impression d'un échange de vues extrêmement large, que des arguments pertinents, intéressants, convaincants sont émis de part et d'autre, ce qui peut apparaître comme tout à fait démocratique.

Ce qui continue à me gêner, à m'inquiéter, c'est que, quel que soit le nombre d'amendements déposés, lorsqu'ils émanent de l'opposition que ce soit à la Chambre ou au Sénat, ils se heurtent à un refus pur et simple.

Autrement dit, nous pratiquons toutes les formes de la démocratie, mais il est évident que, quant au fond, toutes les interventions et tout le travail que nous pouvons faire n'ont absolument aucun résultat concret.

Vous me permettez de m'inquiéter de cette situation. Le refus le plus édulcoré fut énoncé par un des ministres qui disait, à la commission du Sénat : « Vous avez raison, mais il faudrait, pour concrétiser le fait que vous avez raison, une réforme fondamentale de la loi à laquelle nous ne pouvons procéder. »

Le don le plus important qui ait été fait à l'opposition, c'est d'accepter un amendement, à condition qu'il soit bien entendu qu'il était purement matériel et que la modification soit faite dans les deux langues.

Dans ces conditions, il faut un certain courage, une certaine persévérance, pour continuer à déposer des amendements dont on sait qu'ils seront rejetés.

J'ajoute un argument que le gouvernement a avancé à de multiples reprises au cours des dernières années, à savoir que la Chambre étant en vacances, et tout retour exclu, il serait presque outrepassant d'envisager qu'un amendement puisse être adopté. Autrement dit, nous devons non seulement subir les pouvoirs spéciaux, mais nous devons également constater que nous sommes devenus en quelque sorte une chambre d'entérinement pur et simple et cela, sans espoir d'amélioration.

Le gouvernement et la majorité nous rétorquent que nous aurons largement l'occasion d'intervenir, les arrêtés de pouvoirs spéciaux devant, en effet, être soumis aux présidents des deux Chambres. Ils ajoutent que par le biais de l'initiative parlementaire, nous pourrions réagir si nous l'estimons nécessaire.

A cet égard, il convient de réfléchir et de considérer comment les choses se sont déroulées dans le passé.

En effet, si l'on songe comment les arrêtés de pouvoirs spéciaux précédents ont été pris et à quelle cadence rapide ils se sont succédé au cours des derniers mois — ils sont, en effet, passés en très peu de temps du n° 40 environ au n° 192 —, on constate que le travail devient extrêmement difficile pour ceux des parlementaires qui n'ont pas l'occasion de les examiner en commission car ils échappent à la procédure normale.

Les rapports avec le Parlement sont devenus très flous; en général, on ne peut réagir qu'à posteriori, ce qui est très loin de constituer une solution idéale.

Je voudrais par ailleurs vous faire part de notre inquiétude dans un domaine précis. Le gouvernement se préoccupe beaucoup de favoriser

les investissements et d'encourager, dans les domaines les plus divers, la construction et la relance. Ce souhait, dans le chef de ses membres, est, je crois, sincère, mais ont-ils mesuré le sentiment d'insécurité générale que font naître les lois et arrêtés de pouvoirs spéciaux ?

C'est effarant ! Les jeunes ménages, les pensionnés, ceux qui, dans le passé, essayaient encore de bénéficier de pensions complémentaires, sont particulièrement inquiets car ils se demandent quelles seront les nouvelles mesures qui les frapperont.

Le PRL, au cours de sa campagne électorale, avait annoncé qu'il n'y aurait pas d'impôts nouveaux et le gouvernement l'avait promis. Or, toutes les couches de la population sont atteintes par des mesures ayant un impact important sur leur pouvoir d'achat.

Ce sentiment d'insécurité ne fait, je le répète, que croître. Des mesures restrictives ont été prises au niveau des pensions et dans une série de domaines; on ignore quels impôts nouveaux vont être décidés et comment sera organisée la modération salariale mais une chose est certaine, cela interviendra très rapidement. Nombre de gens en sont découragés.

Il est un domaine où l'on avait espéré que des mesures draconiennes interviendraient, celui du blocage des prix.

Malheureusement, tant le coût des petits achats journaliers que celui du fameux panier de la ménagère ont connu une montée sensationnelle des prix, ce qui a entraîné une diminution correspondante du pouvoir d'achat.

Plus on a recours au système des pouvoirs spéciaux — nous en serons bientôt à 27 mois —, plus on entretient l'insécurité et plus on rend difficile la confiance. Je ne vise pas celle du Parlement car vous obtiendrez certainement un vote de confiance dans quelques jours, mais celle de la population qui voit les limites de l'effort accompli et les restrictions qu'on lui impose.

En voici un exemple. Le gouvernement se propose d'agir au niveau communal.

Il est évident que la situation financière des communes est grave les fusions ayant entraîné une augmentation catastrophique des dépenses et Dieu sait pourtant si elles ont été défendues par la majorité de l'époque !

Nul n'ignore que le Fonds des communes a fait l'objet d'agressions constantes du gouvernement, lesquelles ont rendu nécessaire de recourir à l'emprunt, d'où des intérêts de retard importants.

Le gouvernement prétend qu'il va, par le biais des pouvoirs spéciaux, compenser le préjudice ainsi causé aux communes en leur remboursant une somme de 21 milliards.

Nous ne pouvons que nous réjouir de cette excellente intention.

L'ennui, c'est que le 5° de vos propositions est à la carte. Quant au 6°, son application sera retardée; dans combien de temps, en combien d'années les 21 milliards seront-ils remboursés ? Nous ne le savons pas encore.

Pendant ce temps, les communes succombent sous le fardeau des intérêts d'emprunts. C'est à cela qu'il faut immédiatement porter remède.

En tant que Bruxellois, je me permets de rappeler ce fameux fonds de compensation pour les tâches nationales et internationales de la capitale, que nous aimerons voir mis en œuvre.

La situation est certes difficile. Le gouvernement a dit clairement qu'il en tiendrait compte et qu'il n'interviendrait pas dans ce qui est du domaine des communautés et des régions.

Je suis persuadé, quant à moi, que nous nous heurterons une fois de plus, qu'on le veuille ou non, à la non-représentativité réelle de ce gouvernement qui rencontre les désirs d'une communauté, d'une région, mais néglige fatalement ceux des deux autres régions et de l'autre communauté. Sa majorité le guide dans cette voie; les déclarations faites à la presse, comme à Zeg dont on parlait tout à l'heure, ainsi que les documents qu'on produit, disent très clairement qu'il faut refuser à une communauté et à deux régions ce dont elles ont besoin.

Ce gouvernement restant un gouvernement CVP, les pouvoirs spéciaux n'offrent et n'offriront jamais dès lors aucune garantie pour Bruxelles et pour la Wallonie. Ils sont donc pour nous totalement inacceptables. (Applaudissements sur divers bancs.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Gijs.

De heer Gijs. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, het zal de meeste collega's niet zijn ontgaan dat de CVP-Senaatsfractie ietwat weigerachtiger stond tegenover het opnieuw toekennen van bijzondere machten aan de Koning dan de andere fracties van de meerderheid.

Het is een kwestie van nuanceren die bestaat en moet bestaan. Toch zullen wij dit ontwerp van wet met overtuiging goedkeuren. Wij hebben dit trouwens reeds aangekondigd tijdens het debat van 24 maart van dit jaar naar aanleiding van een mededeling van de regering. Wij hebben op dat moment echter namens onze fractie een aantal voorwaarden geformuleerd waarvan onze goedkeuring van het hier besproken ontwerp zou afhangen.

Het is misschien goed dat ik deze voorwaarden even in herinnering breng om vast te stellen dat ze werden vervuld.

Een eerste voorwaarde was dat de nieuwe bijzondere machten slechts zouden kunnen worden uitgeoefend gedurende een beperkte periode. Aan deze voorwaarde is duidelijk voldaan. De regering vraagt inderdaad bijzondere machten gedurende zes maanden voor de materies opgesomd in artikel 1, punten tertio tot decimo, en gedurende tien maanden voor de materies genoemd in hetzelfde artikel, primo en secundo. Daar het in dit laatste geval gaat over de beperking en de vermindering van de openbare uitgaven en het herstel van het financieel evenwicht van het geheel van de sociale zekerheid van werknemers en zelfstandigen, lijkt ons een periode van tien maanden zeker niet overdreven, vooral wanneer rekening wordt gehouden met de noodzaak om maatregelen te kunnen treffen op het vlak van de uitvoering van de begrotingen.

Een tweede voorwaarde die we enkele maanden geleden stelden, was dat geen fiscale maatregelen mochten behoren tot het domein van de nieuwe bijzondere machten. Ook deze voorwaarde is vervuld.

Een derde voorwaarde was dat een ratificatieprocedure voor alle besluiten zou worden ingesteld, zoals dit voor de vorige bijzondere machten het geval was voor de fiscale besluiten. Deze voorwaarde wordt vervuld met artikel 5 van het ontwerp.

Een vierde en laatste voorwaarde was dat de finaliteit van de bijzondere machten duidelijker zou worden aangeduid. Na de lectuur van het bijzonder goed opgestelde verslag van de heren François en Vermeiren en na het antwoord van de Eerste minister op de vragen die werden gesteld, meen ik dat ook aan deze voorwaarde is voldaan.

Daar aan de door onze fractie gestelde voorwaarden voldaan werd en daar anderzijds de nood en de dringendheid van de te treffen maatregelen vandaag even groot zijn als op het moment dat we onze voorwaarden formuleerden, zouden we over geen enkel argument meer beschikken om de bijzondere machten niet toe te kennen, gesteld dat we dit zouden willen. We blijven de nadruk leggen op het uitzonderlijk karakter van het regeren met bijzondere machten, maar niemand zal betwisten dat op dit moment nog van een noodtoestand kan worden gesproken en dat dringend maatregelen vereist zijn die niet tijdig zouden kunnen worden gerealiseerd in het kader van de gewone parlementaire procedure.

Wij zijn er trouwens van overtuigd — de Eerste minister heeft dat bevestigd tijdens de commissiewerkzaamheden — dat de regering volgend jaar geen nieuwe bijzondere machten zal vragen, wat voor ons betekent dat zij op dat moment het grootste deel van haar doelstellingen zal hebben bereikt.

De regering heeft, globaal bekeken, een goed gebruik gemaakt van de bijzondere machten die haar in 1982 werden gegeven.

Ik herinner mij nog dat collega Wyninckx, hier thans niet aanwezig, toen aankondigde dat de regering, ofwel geen gebruik zou maken van de bijzondere machten, ofwel aan een soort monumentale, massale sociale afbraak zou doen. Hij kondigde toen een massale reactie aan van de arbeiders. Het thema van de sociale afbraak werd geregeld gehanteerd door de oppositie in de loop van de periode tijdens welke de vorige bijzondere machten werden uitgeoefend. Het is echter hoofdzakelijk bij slogans gebleven. Ik stel vast dat de regering bijzonder weinig werd geïnterpelleerd door de oppositie over specifieke bijzondere besluiten. Er werden door de oppositie bijzonder weinig concrete wetgevende initiatieven genomen om bepaalde bijzondere besluiten ongedaan te maken of te wijzigen. De reacties van de bevolking zijn beperkt gebleven tot wat kon worden verwacht in een periode van inlevering en economische moeilijkheden. In werkelijkheid is er helemaal geen sociale afbraak geweest. Ik zou haast zeggen, integendeel. De regering is er bijzonder goed in geslaagd de noodzakelijke inlevering rechtvaardig te spreiden over de bevolking en de laagste inkomensklassen volledig buiten het matigingsproces te houden.

Mevrouw De Pauw-Deveen. — U vergeet daarbij de gehandicapten.

De heer Gijs. — De evaluatie van het gebruik van de vorige bijzondere machten werd echter reeds gemaakt in deze vergadering, en het is bijgevolg niet nodig daarover verder uit te weiden. Het volstaat hier vast te stellen dat het bilan van het gebruik van de vorige bijzondere machten positief is, maar dat, zoals de Eerste minister trouwens zelf opmerkte tijdens de commissiewerkzaamheden, de toestand in een aantal domeinen dramatisch blijft.

De heer Van Ooteghem. — Dus negatief-positief !

De heer Gijs. — Zoals we konden verwachten, hebben de fractieleiders van de oppositie er nogmaals op gewezen dat de werkloosheid nog toeneemt en dat de problemen op het vlak van de overheidsfinanciën nog niet zijn opgelost. Daarbij wordt vergeten in welke mate een landje als het onze afhankelijk is van de internationale economische conjunctuur.

De heer Van Ooteghem. — Luxemburg is nog veel kleiner.

De heer Gijs. — Ik zou aan mijn geachte collega's van de oppositie aanraden door hun eigen deskundigen eens een scenario te laten opstellen van hoe onze economische, sociale en financiële situatie er vandaag zou uitzien indien deze regering geen gebruik zou hebben gemaakt van bijzondere machten op de manier waarop ze dit tot nu toe gedaan heeft.

In vergelijking met de evolutie van de werkloosheid en van de overheidsfinanciën in de ons omringende landen, mag het als een positief moeilijk te bereiken resultaat worden beschouwd dat de evolutie ter zake in ons land werd afgeremd en in sommige gevallen zelfs werd omgeboogen.

De heer Van Ooteghem. — Als iedereen werkloos is, zullen er geen nieuwe meer bijkomen.

De heer Gijs. — Voor ons blijft de alarmerende toestand van de openbare financiën en de evolutie van de werkgelegenheid een grote zorg.

Daarbij denken wij in gelijke orde van belangrijkheid aan de nog altijd alarmerende toestand van de openbare financiën en aan de werkgelegenheid. Reeds tijdens het debat van 24 maart 1983 merkten we op dat de regering op het vlak van deze twee problemen haar objectieven niet volledig had bereikt en vroegen we een buitengewone inspanning om dit in de loop van dit jaar en van volgend jaar recht te trekken. Indien we vandaag niet zouden bereid zijn aan de regering de nodige machten en de volle verantwoordelijkheid te geven om haar objectieven op het vlak van de openbare financiën en op dat van de tewerkstelling zo snel mogelijk te realiseren, zouden we in tegenspraak zijn met wat wij zelf enkele maanden geleden aan de regering hadden gevraagd.

Terloops wil ik opmerken dat sociale onrechtvaardigheid niet iets is wat zich in een bepaalde periode situeert, maar dat er ook een soort uitgestelde sociale onrechtvaardigheid bestaat, bijvoorbeeld wanneer een generatie mensen rijkdom verspilt, in de wetenschap dat dit de armoede van een volgende generatie kan betekenen. En dat is precies wat vandaag gebeurt en waar we zo snel mogelijk een eind moeten aan maken.

Wanneer een gemeenschap steeds meer koopt dan wat ze kan betalen en het groeiend negatief saldo tussen inkomsten en uitgaven slechts kan opvullen met leningen, waarvan het gevolg een onoverzichtelijke, massale schuldenlast is, dan begaat deze gemeenschap een zeer grote onrechtvaardigheid ten opzichte van de volgende generaties, onze eigen kinderen, die dan noodzakelijkerwijze armer zullen moeten leven dan wij. De periode van constante en ongebreidelde economische groei, die vroeger als alibi kon gelden om te teren op toekomstige inkomens, is wellicht voorgoed voorbij. Iedere nieuwe lening betekent een zware hypotheek op de welvaart van morgen. Aan deze evolutie moet dringend een einde worden gemaakt, met alle mogelijke middelen. Dit alleen zou voldoende zijn om aan deze regering bijzondere machten te verlenen. Indien we daar niet zouden in slagen, zou dit een veel grotere en meer fundamentele bedreiging vormen voor onze parlementaire democratie dan het voor enkele maanden toekennen van bepaalde bijzondere machten aan de Koning. Inderdaad, het misprijzen dat de huidige en toekomstige bevolking van ons land zou opbrengen voor de politieke verantwoordelijken die niet alles zouden gedaan hebben om de kosten van onze consumptie zelf te betalen en ze niet te laten betalen door een volgende generatie, zou een bijzonder ernstige bedreiging in zich houden voor ons politiek regime.

Nogmaals willen we ook aan de regering vragen, van de machten die we haar wellicht na dit debat zullen toekennen een onmiddellijk en intensief gebruik te maken om de verdere toename van de werkloosheid om te buigen. We geloven niet dat een aanzienlijke heropleving van de economie meteen ook op korte termijn het werkloosheidsprobleem zal oplossen. Daarom hechten we een groot belang aan parallelle tewerkstellingsprogramma's die erop gericht zijn aan zoveel mogelijk werkzoekenden, vooral jongere werkzoekenden, een zinvol werk te verschaffen. Ook wat dit betreft, bestaat er bij ons geen twijfel over dat de nood en de hoogdringendheid groot zijn.

Tenslotte wil ik nog zeer kort iets zeggen over de nationale sectoren en over Cockerill-Sambre in het bijzonder. Ik behoud mij het

recht voor om verder in dit debat daarover te spreken indien dit nuttig mocht blijken.

In tegenstelling tot wat sommige van onze Waalse collega's menen, is onze fractie bezorgd om het lot van de staalarbeiders en menen wij niet dat de Waalse staalproductie mag verdwijnen. Wij geloven echter niet dat de Waalse bevolking in het algemeen en de Waalse arbeiders in het bijzonder, er op termijn voordeel zouden bij hebben dat ondernemingen, die als gevolg van hun huidige structuur, management en manier van werken geen reële kansen meer hebben om ooit rendabel te worden, kunstmatig in het leven worden gehouden. Wat geldt voor ondernemingen die tot de nationale sectoren behoren, gelegen zijn in Vlaanderen en zich in een gegeven situatie bevinden, moet ook gelden voor ondernemingen die zich in dezelfde situatie bevinden, maar in Wallonië zijn gelegen. De criteria die werden gehanteerd bij de beslissingen in verband met Cockerill-Yards in Hoboken, Motte in West-Vlaanderen en vele andere kleine textielbedrijven, moet ook gelden voor Cockerill-Sambre.

Ik herhaal dat ik mij het recht voorbehoud hierover te spreken wanneer dit in het debat nodig mocht blijken.

M. Califice. — Les charbonnages aussi ?

M. Gijs. — Je les cite chaque fois.

Tenslotte wil ik nog opmerken dat onze beslissing om het hier besproken ontwerp goed te keuren helemaal niet wordt ingegeven door beschouwingen omtrent de ondoelmatigheid van het Parlement. Het Parlement heeft een opdracht te vervullen die inderdaad steeds moeilijker wordt, onder meer omdat de samenleving ingewikkelder geworden is en de techniciteit van de problemen aanzienlijker is toegenomen.

Maar deze vaststelling mag niet leiden tot moedeloosheid van het Parlement en tot een min of meer permanente verschuiving van de parlementaire macht naar de regering. Integendeel, het Parlement moet zelf de nodige maatregelen treffen om het in de mogelijkheid te stellen zijn opdracht nog beter te vervullen dan in het verleden. Daarom hechten wij er ook een groot belang aan dat op een meer intensieve wijze zou worden verder gewerkt aan de hervorming van het tweekamerstelsel, de herdefiniëring van de opdrachten van de Senaat en de Kamer van volksvertegenwoordigers en de verhouding tussen het Nationaal Parlement en de raden.

De huidige moeilijkheden waarmee het Parlement ongetwijfeld te kampen heeft om zijn grondwettelijke opdracht behoorlijk te blijven vervullen, kunnen geenszins als argument worden aanvaard voor de toekenning van bijzondere machten. Dit zou inderdaad neerkomen op de institutionalisering van het systeem, wat wij met klem verwerpen.

Het zou een alibi voor de regering kunnen zijn om niets te doen en de schuld ervan op het Parlement te werpen.

Mijnheer de Eerste minister, ik besloot mijn betoog tijdens het debat over de eerste bijzondere machten in januari 1982 met de verklaring dat wij wisten dat u vele stormen zou moeten trachten te overleven, maar dat u op onze steun zou kunnen blijven rekenen. Uw regering heeft al verschillende stormen overleefd en u hebt daarbij telkens op onze steun kunnen rekenen. Uw regering werkt in de juiste richting.

Dit betekent niet dat wij nergens kritiek op hebben. Tot nu toe heeft de regering ons vertrouwen echter nog niet beschaamd inzake de grote krachtlijnen van haar programma. We zijn op de goede weg en op onze steun zult u kunnen blijven rekenen tot het einde van de legislatuur. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, stemmen wij vandaag over de motie van de heer Spitaels? Zo ja, dan zouden wij het nu kunnen doen. *(Gelach.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, dames en heren, de Eerste minister beklaagt zich, waarschijnlijk terecht, over het feit dat hij reeds meer dan twee maanden bezig is met de hele operatie « bijzondere machten » bij allerlei instanties te verdedigen. Wij begrijpen zijn nervositeit. Wij leven zelfs met hem mee.

Zoals tijdens de bespreking in de commissie willen wij hier toch nog eens luidop vragen of wat wij hier met zoveel enthousiasme en hopelijk ook met overtuiging pogen te verdedigen, eigenlijk niet een gevecht tegen de bierkaai is. Vorige sprekers hebben erop gewezen dat onze geachte medewetgevers van de Kamer reeds met vakantie zijn. Wat zou er gebeuren indien wij samen de euvelen moed zouden hebben om ook maar één paragraaf van de voorliggende tekst te wijzigen? De regering zou dan van het vragen van bijzondere machten moeten

afzien, of bij staatstelegram de dames en heren kamerleden uit hun contreien moeten terugroepen. Zou trouwens in het kader van een goede besluitvorming het ene of andere niet mogen worden overwogen, zeker, geachte leden van deze Hoge Vergadering, indien u wil luisteren naar wat ik zal pogen duidelijk te maken?

Wanneer wij de normale besluitvorming bekijken in het kader van het wetgevend werk, stellen wij vast dat in courante omstandigheden wij een rijpingsproces ondergaan om tot goede teksten te komen en dat, na het overwegen van voor en tegen, uiteindelijk soms in heel belangrijke materies teksten unaniem worden aangenomen door de leden van deze vergadering.

Ik ben het er wel mee eens dat voor deze wetten die dikwijls het maatschappelijk leven grondig bepalen, een lange incubatieperiode vereist is. Thans is het misschien de moeite waard te overwegen of men de werkwijze niet zou kunnen veranderen.

Een tweede manier van benaderen betreft het vormen van de particuliere besluitvorming, om het minder eerbiedig te zeggen: de divan-gesprekken. Tussen de partners uit de regering komt een consensus tot stand, het kabinet maakt teksten op die, nauwelijks gewijzigd, door het Parlement worden gejaagd. De begrotingswetgeving is hiervan een voorbeeld bij uitstek. Dat is een zeer onaangename manier om de zaken te moeten ondergaan.

Als men de derde manier van werken bekijkt, die leidt tot het vragen door de Eerste minister van bijzondere machten — in wezen volmachten —, dan moet men concluderen dat zij steunt op een gebrek aan eerbied voor degenen die de meerderheid vormen, een gebrek aan consensus of een gebrek aan respect voor elkaars mening, maar vooral een gebrek aan duidelijke inzichten.

Het systeem van bijzondere machten dat wij vooral na de jongste wereldoorlog hebben zien ontwikkelen, steunt ten eerste op een toestand van bijzondere urgentie waarbij de Kamers niet in staat zijn om lange tijd gefundeerd over een en ander van gedachten te wisselen, ten tweede, en dat sluit aan bij het vorige, op een uitwendige noodsituatie. Het land heeft een dringende en diepgaande ingreep nodig of is geconfronteerd met een uitwendige of inwendige bedreiging. Tenslotte kunnen volmachten gerechtvaardigd zijn als het Parlement deze bijzondere toestand erkent en het eens is om zich buiten spel te laten plaatsen voor materies die doorgaans van minder ingewikkelde aard zijn.

Als ik deze uitgangspunten projecteer ten opzichte van de situatie van vandaag, dan zult u, dames en heren, het met mij eens zijn dat deze vergelijking niet opgaat. De huidige toestand kan ook niet met die van de jaren dertig worden vergeleken, toen men wel van een noodsituatie en van een inwendige én uitwendige bedreiging kon spreken. Bovendien is het wettelijk arsenaal zo ruim en zo omvangrijk geworden dat de vergelijking met de jaren dertig zeker niet opgaat.

Dames en heren — en nu richt ik mij vooral tot de Vlaamse meerderheidspartijen, zijnde de CVP en de PVV, en zij mogen mij tegen spreken indien mijn diagnose niet juist is —, de doeleinden van deze bijzondere machten worden klaarblijkelijk, al naargelang van de groep waartoe men behoort, anders uitgelegd en niet zelden is deze uitleg tegenstrijdig. Bovendien zijn de door de bijzondere machten te regelen materies van die aard dat men er alle kanten mee uitkan, al naargelang de betrokken minister gesnaard of gebekt is.

Zeër speciaal wat betreft bijvoorbeeld de verhoudingen met de lagere besturen, te bespreken bij artikel 1, de herziening of de herbenaadering van de sociale zekerheid, naast, niet onbelangrijk en een heet hangijzer, de behandeling van de nationale sectoren, zijn de gegevens van die aard dat men, mits zij op een behoorlijke manier worden aangebracht en voorbereid, in elk geval een grote bereidheid zou hebben gevonden, zowel in de Kamer als in de Senaat, om fundamenteel, waar dat nodig is, tot wetgevend werk over te gaan, zodat geen enkele minister of ministerieel comité een beroep zou moeten doen op volmachten.

Uit de praktijk dat het Parlement, indien nodig, mijnheer de Eerste minister, u geen twee maanden moet bezighouden. Het Parlement kan voor bepaalde aangelegenheden snel en fundamenteel werken.

De teksten die wij vandaag beginnen te bespreken bewijzen precies dat het Parlement bij machte is snel, fundamenteel en voor een groot deel objectief, op te treden.

Ten tweede, stellen wij vast dat de noodsituatie en de urgentie helemaal ontbreken. Laten wij ernstig blijven. Hoewel de vorige wet op de bijzondere machten op 2 februari 1982 tot stand is gekomen, hebben wij vastgesteld dat het gros van de verordeningen uitgevaardigd zijn rond Nieuwjaar, dit wil zeggen tien maanden later. Nu zou men beweren dat ook al bij de vorige vraag tot toekenning van bijzondere machten deze noodsituatie, deze urgentie bestond.

Was dat zo geweest dan had men geen tien maanden gewacht om in te grijpen en verordeningen uit te vaardigen.

De heer Van Ooteghem. — Een ezeladracht.

De heer Van In. — Inderdaad, mijnheer Van Ooteghem.

Ik verwijs naar de merkwaardige uiteenzettingen van collega De saeyere in de Kamer.

Het is toch een — misschien slechte — gewoonte, daar waar de behoefte bestaat, om de regering opdrachten te geven, in de begrotingswet zelf de mogelijkheden te scheppen voor de uitvoerende macht om op beperkte terreinen reglementerend op te treden.

Nu handelt men juist andersom. De grote reden waarom de regering bijzondere machten vraagt, is omdat ze via deze bijzondere machten het opmaken van de begroting 1984 wil voorbereiden, het samen drukken van uitgaven en het verminderen van allerlei posten wil bereiken, zogezegd om deze begroting in betere banen te leiden.

Tenslotte iets wat ook niet onbelangrijk is in deze algemene bespreking.

Als men beweert dat het verkrijgen van bijzondere machten nodig is om de begroting van 1984 te kunnen opstellen, dan zouden wij nu met de informatie waarover de regering beschikt, en met de cijfers die ter tafel liggen, toch bij machte moeten zijn om te weten welke richting men met deze begroting uitgaat en hoe de cijfers van de uitgaven en de inkomsten zullen evolueren bij het begin van volgend jaar.

Wij hebben deze gegevens bij de bespreking in de commissie uiteraard niet gekregen, tenzij zeer benaderend.

Ik zal nu even een pas opzij zetten. Op een bepaald terrein willen wij de regering wel tegemoet komen.

Ik herinner mij zeer goed — de heer Vanderpoorten was toen de interpellant — dat wij in de zomer van 1977, aan de vooravond van de goedkeuring van de teksten die de geschiedenis zijn ingegaan onder de benaming «Egmontpakt» een poging hebben gedaan vanuit onze overtuiging en vooral vanuit de drang naar vernieuwing waarvan onze partij wenste blijk te geven, de politieke ethiek, of liever wat scheefloopt in de politieke ethiek, te belichten. Als wij onder een sociaal-economische crisis gebukt gaan, gaan wij eveneens gebukt onder de crisis van de politieke ethiek. Het betoog dat ik toen in 1977 heb gehouden viel echter als een baksteen. Men had doodeenvoudig geen belangstelling voor de argumenten die de oorzaak waren van de toename van de crisis die sociaal en economisch meer tot uiting zou komen.

Mijnheer de Eerste minister, sta mij toe even tegemoet te komen aan uw moeilijkheden en nog eens na te gaan wat er schort aan onze politieke ethiek.

Een eerste punt betreft onze werkmethode. Alle parlementaire secretariaten en het bouwen van nog meer lokalen voor parlementsleden zullen weinig veranderen aan de werkmethode in dit Parlement die dagrekenen uit de vorige eeuw.

De heer Vanderpoorten. — Dat is ambachtelijk.

De heer Van In. — Inderdaad ambachtelijk, maar dit heeft tot gevolg dat wij slecht geïnformeerd zijn. Verschillende collega's hebben mij reeds verteld dat zij 's morgens als het ware moeten «rondkruipen» in hun kantoor om bepaalde stukken te vinden in de stapels documenten. Misschien overdrijven zij maar het is een plastische uitdrukking om duidelijk te maken met welke slechte methoden wij, op de rand van de eenentwintigste eeuw, nog werken.

Een tweede punt betreft de totaal scheefgetrokken arbeids- en bevoegdheidsverdeling tussen de onderdelen van de wetgevende macht. Er is usurpatie van de uitvoerende macht die ook gevolgen heeft voor het wetgevend werk, om zich zoveel mogelijk arbeids- en bevoegdheids-terrein toe te eigenen zelfs zonder dat zij daarvoor bijzondere machten hebben.

Een derde punt houdt verband met de informatie: Wie beschikt over informatie? Wie monopoliseert de informatie en wie wil dit monopolie nog versterken? Ik verwijs hiervoor naar onze discussie over Inbel waaruit duidelijk is gebleken dat de uitvoerende macht, de regering, het gros en het summum van de informatie monopoliseert terwijl de parlementsleden verplicht zijn voortdurend na te denken.

In vierde instantie is er geen duidelijke afbakening van de bevoegdheden. Dit wordt nog geaccentueerd door het dreigend faillissement van de bijzondere wet op de staatshervorming van 8 augustus 1980. Zij tast onze politieke zeden aan en leidt tot een cumulatieve van allerlei bevoegdheden, tot een dualiteit van het politiek personeel, en tot het feit dat politici aan het einde van hun carrière, een nieuwe loopbaan kunnen beginnen op onvermoede terreinen. Ik moet hier geen namen noemen.

Een vijfde punt, en dit mag toch wel eens luidop worden gezegd, betreft het meeslepen van een aantal politieke hypochonders, de uitbreiding van het politiek dienstbetoon, niet alleen individueel maar ook collectief langs de kabinetten. Ik durf te verklaren dat men helaas de neiging heeft om zich daaraan medeplichtig te maken.

Voorts is er het niet-erkennen van de natuurlijke componenten van deze Staat. Halsstarrig gaat men voorbij aan de dualiteit van dit land, poogt men dit te camoufleren en poogt men allerlei compromissen af te sluiten die alleen maar de zware politieke hypotheek op ons land verzwaren.

Tenslotte worden wij vandaag door deze regering, en zoals zulks het geval was met vorige regeringen, opnieuw geconfronteerd met de politiek van het voldongen feit waarop het Parlement niet kan terugkomen, zonder zijn meerderheid te verloochenen of bepaalde mensen gezichtsverlies te laten lijden.

Deze punten kunnen ongetwijfeld verbaal en illustratief nog worden uitgebreid.

Wanneer deze crisis inzake politieke ethiek niet bestond, wanneer de verhoudingen tussen de componenten van het wetgevend werk anders lagen, wanneer er meer ruimte was voor informatie en wanneer men niet zo zwaar zou tillen aan het gaan van een minister of het in de minderheid stellen van een politieke partij, dan zouden wij de sociaal-economische crisis op een heel andere manier kunnen aanpakken. Ik kan dit alleen maar vaststellen en betreuren.

Het spijt mij in het geheel van deze context alleen te kunnen constateren dat wat ik daareven heb pogen te ontleden enorm wordt geaccentueerd in het geheel van deze bijzondere machten. Het toekennen van bijzondere machten verheft slechts de door mij aangeklaagde slechte werkmethode, het monopoliseren van informatie, de menigvuldigheid van kader-, raam- en opdracht wetten en het meer terrein geven aan monopoliserende krachten.

Wat in deze discussie over de volmachten naar voren komt is in wezen slechts de veruitwendiging van gegevens die wij allerlei terreinen reeds willoos hebben geslikt. Ik denk bijvoorbeeld aan bepaalde politieke en militaire keuzen en uiteraard aan de keuzen die reeds vastliggen in verband met de zogenaamde nationale sectoren.

Mijnheer de Voorzitter, ik wend mij tot u. Als ik goed ben ingelicht zal men nog de volgende week in dit halfroond een discussie wijden aan de herziening van het reglement van de Senaat. Zullen wij de bereidheid vertonen om deze discussie voldoende open te trekken en ons niet wagen aan het verbeteren van nietszeggende paragrafen of het verplaatsen van punten en komma's? Zullen wij te dier gelegenheid, net vóór het reces, de moed kunnen opbrengen om aan de hand van ons reglement een opening te maken naar een toekomst die politiek, ethisch beter zou zijn en de regering in elk geval de moed zou ontnemen om ons nog met bijzondere machten te komen plagen. De vraag is gesteld, u zal ze de volgende week kunnen beantwoorden.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, dames en heren, na de ontleding van het wetsontwerp over het toekennen van bepaalde bijzondere machten, stel ik vast dat er eigenlijk vier grote delen zijn. Het eerste deel heeft betrekking op allerlei reorganisaties in verband met de uitgaven, het evenwicht in de sociale zekerheid en de reorganisatie van de openbare diensten.

Het tweede deel houdt verband met de sanering van de zogenaamde ondergeschikte besturen en het vierde deel met de situatie van het beroepsleven, tewerkstelling, loon en werkloosheid. Het derde deel, met opzet eventjes overgeslagen, handelt over de nationale economische sectoren. Dergelijke ontleding versterkt onze indruk dat deze bijzondere machten eigenlijk zijn opgemaakt met het doel de scharniervraag, zijnde septimo van artikel 1, enigszins goed te praten en te verdoezelen. De rest staat er zomaar bij, voor de garnituur.

Ik kan ellenlange voorbeelden geven dat voor de andere onderdelen van artikel 1 de regering niet alleen nu reeds over voldoende machtigingswetten beschikt om reglementerend op te treden maar ook dat een aantal van deze gegevens voorbereid zijn en rijp om op een andere manier te worden aangepakt. Ik denk aan de sociale zekerheid en aan de hele problematiek van arbeid, tewerkstelling, werkloosheid, loonbeheersing enzovoort. Een objectieve waarnemer kan niet anders dan tot de conclusie komen dat de scharniervraag de vraag is om toekenning van bijzondere machten in verband met het reorganiseren van de nationale economische sectoren.

Uit de gegevens die naar voor zijn gekomen na het sluiten van het Kamerdebat, blijkt a fortiori dat het in de bedoeling ligt de bijzondere-machtenwetgeving vooral in deze zin te sturen. Het akkoord, dat op 21 juni 1983 werd gesloten en vier delen omvat, hoewel er slechts drie zijn opgegeven, geeft de indruk — en ik spreek vooral voor Vlaanderen en stel vast dat ik door een aantal auteurs ter zake word gevolgd — dat hier een rookgordijn wordt opgetrokken. In eerste instantie wordt het pilootdepartement — maar dit woord schijnt slechts Nederlands

te zijn — van Economische Zaken ontmand, als ik dit woord mag gebruiken.

De heer Martens, Eerste minister. — U bent voorstander van de regionalisering en u protesteert wanneer dit departement ontmandeld wordt.

De heer Van In. — Ten tweede, werden er ter gelegenheid van de vorige staalakkorden stringente voorwaarden opgelegd. Wij zoeken vruchteloos naar het hernemen of accentueren van deze voorwaarden. Ten derde, wordt er ten opzichte van de zogeheten lasten uit het verleden een dubbelzinnige houding aangenomen. Wij vinden deze in de publicatie van uw partij, het blad *Zeg*, waarin men ervan uitgaat dat de Vlaamse regering het eens zou zijn geweest, bij unanimité, om de lasten uit het verleden over te nemen. Men zegt er echter niet bij dat het alleen die lasten uit het verleden zijn die nu betrekking hebben op sectoren die reeds zijn overgedragen aan de gewestelijke executieven, bijvoorbeeld de huisvesting. Men voegt er niet aan toe dat de Vlaamse regering niet akkoord ging om zonder voorbehoud de lasten uit het verleden over te nemen waar het de zogenaamde nationale sectoren, a fortiori het staal, betrof. Uit het akkoord gesloten met de middernachtzon blijkt dat men ons ook hier voor voldongen feiten plaatst.

Tenslotte, dat lijkt mij het belangrijkste voor ons, als Vlaming, en ik verzoek de Vlamingen in dit halfroond goed te luisteren, wordt de overtuiging gewekt dat we op dit moment het laatste wapen uit handen geven waarmee het ons inderdaad zou mogelijk zijn nog fundamentele hervormingen uit te voeren. Wij hebben niet alleen in 1970 onze meerderheid prijsgegeven voor een valse pariteit en voor het niet-verkrijgen van een voor de Nederlandstaligen zuivere situatie in Brussel. Op het ogenblik zijn we bezig de sleutels van de staatskas af te geven, zodanig dat men ons zonder enig protest verder kan plunderen en zonder dat het ons mogelijk zal zijn daartegenover een alternatief te stellen, laat staan nog eisen te gaan stellen.

Het is daarom dat deze vraag om bijzondere machten — de heer Vanderpoorten, als gewetensvol parlementair, moet zich daarvan rekenschap geven, zoals zijn collega de heer Defraigne, voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers, het heeft gedaan — de scharnieren van het economisch beleid viseert, namelijk de regeling voor de zogenaamde nationale sectoren, waarvoor men nu zelfs een nieuwe vorm van regeren heeft ingevoerd. Hierbij worden onze eigen Vlaamse ministers, die beslissingen moeten kunnen afdwingen in verband met de belangen die zij in Vlaanderen moeten kunnen behartigen, buiten spel gezet.

Ik vraag mij af op welke manier de leden van de meerderheid deze situatie nog langer kunnen verantwoorden. Ik wil vooral de leden van de PVV waarschuwen. Ik moge citeren uit een blad dat hen klaarblijkelijk niet slecht gezind is, namelijk *L'Echo de la Bourse* van woensdag.

De heer Vanderpoorten. — U vraagt mijn steun en u bent altijd boos op mij.

De heer Van In. — Ik wil er alleen ter informatie en zonder boosheid uw aandacht op vestigen. Wij kunnen er lezen dat, als de diagnose juist is, er op het ogenblik, vanuit de CVP een operatie « voorbereiding verkiezingen » aan de gang is. Er wordt nu een pamflet in Vlaanderen verspreid over meer dan één miljoen exemplaren — de collega's van de Volksunie kennen de inhoud ervan — om de lof te zwaaien van deze regering en te verklaren dat zij inderdaad geen frank zullen geven voor het Waalse staal, terwijl deze bijzondere machten erop gericht zijn u te pluimen en te verzekeren dat in lengte van dagen, van maanden en jaren, Vlaamse centen ongecontroleerd, zonder voorwaarden naar het Waalse staal zullen blijven gaan. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op sommige andere banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Delmotte.

M. Delmotte. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, mes chers collègues, l'histoire, dit-on, ne se répète pas. Et pourtant, j'ai le sentiment pénible de répéter aujourd'hui la même scène qu'il y a quelques mois. Comme parlementaire et pour moi-même, ce n'est pas sans amertume que j'interviens dans la discussion d'un projet de loi qui videra l'institution parlementaire de sa substance. Amertume pour moi-même, disais-je. J'ajoute que je ressens aussi, pour ceux qui voteront ce projet de loi et qui préféreront ainsi le mutisme à l'exercice de leurs prérogatives, un sentiment d'impuissance, de gêne, voire de honte...

On peut comprendre qu'une majorité politique caporalisée accepte une première fois des pouvoirs spéciaux... mais une seconde fois et pour une aussi longue période, c'est une réelle fuite devant des responsabilités fondamentales.

Ceci étant dit, je voudrais en venir à l'analyse économique, en me fondant sur le bilan de l'année écoulée et les perspectives pour 1983.

Monsieur le Premier ministre, au début de 1982, lorsque, pour la première fois, vous avez souhaité que le Parlement vous accorde une délégation de pouvoirs en matière législative, vous avez pour partie justifié votre demande par la nécessité de pouvoir rapidement faire face à une situation économique dégradée. A nos yeux, les circonstances particulières du moment concouraient à créer l'état de nécessité et d'urgence auquel seule l'attribution de pouvoirs spéciaux à l'exécutif pouvait répondre.

Aujourd'hui, un an et demi plus tard, vous demandez à nouveau à votre majorité parlementaire qu'elle accepte de se dessaisir d'une partie importante de ses prérogatives. N'est-ce pas reconnaître que, par rapport au début de 1982, peu de choses se sont modifiées au plan économique? N'est-ce pas aussi avouer implicitement à la fois l'échec de la politique que vous avez conduite jusqu'à maintenant et l'inutilité des pouvoirs spéciaux que vous réclamiez alors?

Et pourtant, lors de votre entrée en fonction, vous avez mis tous les atouts de votre côté pour conduire un programme économique de nature avant tout déflationniste. La recette de cette politique économique est maintenant bien connue et vous l'avez appliquée à la lettre.

Tout d'abord, une série de mesures ponctuelles ont eu pour effet d'augmenter les moyens mis à la disposition des entreprises; je citerai à titre d'exemple — j'y ai déjà fait allusion au cours d'une intervention précédente à cette tribune —, l'abandon des impôts solidarité Sol I et Sol II, l'abaissement du taux d'imposition des sociétés de 48 à 45 p.c., ou encore l'encouragement du capital à risque par le biais des arrêtés Declercq-Monory. A côté de cela, la dévaluation de février avait pour objectif de rendre nos produits plus compétitifs sur les marchés étrangers et, sous couvert d'éviter les effets pervers de l'inflation, de casser le système d'indexation automatique des salaires qui, d'après vous, nuisait à la compétitivité des entreprises. Cette politique a eu pour effet, une fois de plus, d'accroître le revenu des entreprises au détriment de celui des ménages.

A ce moment, nous avons combattu votre politique, soulignant que, dans le contexte économique international extrêmement déprimé que nous traversons, il y avait peu à attendre d'une reprise venant des marchés extérieurs, et ce d'autant plus que tous les grands pays industrialisés s'enfermaient également dans des politiques restrictives et déflationnistes.

Cependant, en janvier 1982, nous le reconnaissons, ce n'était que votre appréciation de l'évolution de la conjoncture économique que nous pouvions opposer à notre appréciation de cette même conjoncture. Aujourd'hui, ce n'est plus sur la base d'impressions mais bien au départ d'une réalité chiffrée qui résume dix-huit mois de votre politique, que nous pouvons juger, et, au vu de la somme des moyens mis en œuvre, les résultats nous apparaissent affligeants.

L'évolution du produit national brut, indicateur résumant le niveau global de richesse de la nation, est à cet égard extrêmement significatif. En 1982 déjà, le PNB a reculé d'au moins 1 p.c. en volume. Pour 1983, vous espérez redresser cette situation puisque le budget de l'année a été déposé sur la base d'une croissance de 9 p.c. du produit national brut, soit 1,3 p.c. en volume et 7,6 p.c. en prix. Dès le *budget-control* de mars 1983 cependant, vous étiez contraint de rabaisser vos prétentions et estimiez l'évolution du PNB à 1 p.c. en volume et 6,5 p.c. en prix. Les dernières prévisions disponibles et notamment celles de la Banque Nationale sont cependant encore nettement plus pessimistes et avancent pour 1983 une évolution du PNB de moins 0,8 p.c. en volume et 6,4 p.c. en prix, soit environ 5,5 p.c. en valeur. Si ce chiffre devait se confirmer — et pour le moment tout l'indique —, votre gouvernement réaliserait là, à une exception près, le plus mauvais score d'évolution du PNB depuis le début des années soixante.

L'approche globale de l'évolution de l'activité économique par le biais du PNB démontre donc un échec de votre politique, un examen plus attentif des différents indicateurs économiques confirmant d'ailleurs cette tendance.

Certes — et je l'ai déjà dit à cette tribune —, en matière de solde extérieur, vous paraissiez avoir réalisé des résultats plus satisfaisants; et d'ailleurs vous ne vous faites pas faute de le répéter à suffisance. Une étude plus approfondie des chiffres porte cependant à nuancer fortement vos affirmations. En effet, si la balance des exportations-importations de biens et services se rétablit, il semble que l'origine soit à trouver plus dans la déflation intérieure qui ralentit les importations que dans une croissance significative des exportations.

L'inflation, quant à elle, est probablement dans une phase de ralentissement, mais à nouveau une analyse plus approfondie des chiffres montre que, calculée sur une base annuelle, elle reste encore importante. Il est, en effet, douteux que l'inflation puisse en fin d'année descendre en dessous des 7 p.c., ce qui représente certes une meilleure performance que l'année passée, mais la situe au niveau de 1980 et 1981 et largement au-dessus des résultats des années 1978 et 1979.

De toute façon, si nous sommes actuellement toujours dans la moyenne européenne, une moyenne haute car elle est influencée par des pays à inflation élevée comme l'Italie ou l'Irlande, notre taux actuel nous place loin derrière certains de nos principaux partenaires commerciaux tels l'Allemagne ou les Pays-Bas.

M. André. — Oui, mais mieux que la France !

M. Delmotte. — De plus, on peut se demander si le gouvernement a quelques raisons de fanfaronner à propos des résultats obtenus en matière d'évolution des prix et du solde extérieur. En effet, — et mes références proviennent de sources officielles et non contestables —, dans son numéro de mai 1983, le service d'étude de la Banque Paribas estime que dix années de lutte contre la crise ont montré que la maîtrise de l'inflation et la réduction des déficits de la balance commerciale et de la balance courante des paiements étaient à la portée de tous les gouvernements.

En matière d'inflation et de commerce extérieur, les résultats obtenus par le gouvernement sont médiocres et finalement pas tellement difficiles à réaliser. On peut affirmer par ailleurs que, dans les autres domaines, ils sont franchement catastrophiques.

Voyons d'abord le domaine budgétaire. Depuis la déclaration gouvernementale de décembre 1981, vous ne cessez de nous annoncer un rétablissement ! Mais chaque fois que de nouveaux et médiocres résultats sont connus, vous ne cessez de reporter l'heure du redressement à plus tard.

Je passe sur le budget 1982 dont le solde des opérations courantes devait être réalisé à moins 200 milliards, selon vos déclarations de décembre 1981, monsieur le Premier ministre, mais qui, en fait, a été déposé à moins 230 milliards en avril 1982 et exécuté à près de 310 milliards en décembre 1982. Tout ceci a conduit le solde net à financer à 13,5 p.c. du produit national brut, soit le déficit le plus important jamais atteint dans l'histoire de ce pays !

Qu'à cela ne tienne, pour le budget 1983, vous continuez dans les déclarations lénifiantes et annoncez que le solde net à financer serait de 443 milliards soit 10,5 p.c. du produit national brut. A nouveau, cet objectif sera loin d'être atteint et, de l'aveu même du ministre compétent, le budget devrait connaître un dérapage d'environ 50 milliards dû principalement aux mauvaises rentrées fiscales. En effet, comment le gouvernement peut-il espérer voir progresser les rentrées fiscales, que ce soit en matière de TVA ou de revenus professionnels, alors qu'il fait tout pour briser la consommation et réduire l'emploi ? Vous paraissez donc estimer que le solde à financer se situera en fin de période autour de 500 milliards. Il nous semble qu'un dérapage se manifesterait également du côté de l'évolution des dépenses et des opérations de trésorerie et qu'en fait — et cela, nous le vérifierons très prochainement, comme nous avons comparé vos affirmations aux nôtres —, le solde en fin d'année devrait se situer autour de 520 ou 530 milliards, soit 13,1 p.c. du produit national brut.

Cela signifierait qu'après les résultats de 1982 qui représentent une croissance de près de 1 p.c. du solde net à financer par rapport à 1981, ceux de 1983 se maintiendront à un niveau très élevé, alors que la déclaration gouvernementale nous annonçait que le déficit de l'ensemble du secteur public serait réduit d'environ 1 p.c. du produit national brut par an.

Un autre point particulièrement noir pour l'avenir économique du pays tient dans l'évolution des investissements en 1983.

Selon la Banque Nationale, la formation intérieure brut de capital connaîtra un recul de 2,1 p.c. cette année. Pour ce qui est plus particulièrement des investissements fixes des sociétés, ils connaîtraient, sur base d'estimations très provisoires, une croissance d'environ 1,9 p.c. en volume. Inutile de souligner que cette progression est dérisoire par rapport à l'importance des moyens que le gouvernement a mis à la disposition des entreprises. Si on examine les résultats du fameux précepte libéral selon lequel — et M. Pulinckx en faisait encore état, voici quelques jours, à la radio et à la télévision — les profits d'aujourd'hui sont les investissements de demain et l'emploi d'après-demain, on peut affirmer que les entreprises se sont arrêtées au premier principe : celles-ci semblent bien avoir transformé le produit des cadeaux du gouvernement et de la modération salariale non en investissements productifs, mais en bénéfice.

D'ailleurs, cette tendance est apparue nettement au début du mois de mai, lorsque les entreprises ont publié leur bilan.

Ainsi, faut-il rappeler les entreprises dont les journaux, non suspects de sympathie à l'égard du mouvement socialiste, ont traduit, sur des pages entières, l'augmentation de bénéfice de 12 p.c. pour GB-Inno-BM, 21 p.c. pour Delhaize, 28 p.c. pour Gevaert, 168 p.c. pour l'UCB, et j'en passe.

Alors que les sociétés auraient dû investir, laissées à leur libre arbitre, elles ont préféré augmenter leur bénéfice distribué. Il y a là un manque

de solidarité vis-à-vis du corps social qui ne peut être que très inquiétant pour l'avenir.

Bien sûr, l'échec le plus cuisant de votre politique se marque en terme d'emplois. Indéniablement, la dégradation de la situation sur le marché du travail se poursuivra en 1983. Et, toujours selon les sources de la Banque Nationale, il faut s'attendre à plus de 700 000 chômeurs complets cette année.

Si l'on additionne les chômeurs complets, les prépensionnés et les travailleurs qui se trouvent dans un statut précaire, cela représentera, à la fin de l'année, près de 750 000 personnes dont l'avenir professionnel paraît terriblement compromis. Il y a là une situation que vous semblez tolérer et que votre politique déflationniste n'a d'ailleurs fait qu'aggraver, ce qui ne peut que profondément révolter un socialiste.

En résumé, dix-huit mois de politique du gouvernement Martens V, assortie des pouvoirs spéciaux, ont conduit à de piètres résultats en matière d'inflation et de commerce extérieur, au prix d'un chômage sans cesse croissant et d'une persistance inquiétante du déficit des finances publiques.

Confronté à ces piteux résultats, que propose le gouvernement ? Davantage d'austérité, davantage de régression sociale, davantage de pouvoirs spéciaux ! Le gouvernement Martens-Gol devient « le gouvernement de la martingale » : comme un joueur déboussolé qui a perdu jusqu'à sa chemise, il s'entête, persuadé d'avoir trouvé la recette miracle : les pouvoirs spéciaux.

Non seulement votre politique ne produira guère de résultats en dehors d'une hypothétique relance mondiale, mais elle déséquilibre de plus en plus fortement le fonctionnement de notre régime parlementaire. Ses effets néfastes ont d'ailleurs incité le Président de la Chambre à s'abstenir.

Nous n'allons pas, monsieur le Premier ministre, aborder une fois de plus l'éternelle controverse portant sur la constitutionnalité des pouvoirs spéciaux. Tout à l'heure, mon collègue M. Lallemand interviendra sur cet aspect du problème au nom du groupe socialiste.

Ce régime parlementaire, comme tous les régimes politiques, a ses défauts. Il ne permet pas toujours d'affronter les crises violentes avec un maximum d'efficacité. Certaines circonstances exceptionnelles appellent des solutions exceptionnelles : on peut alors envisager des délégations de compétence du Parlement au gouvernement.

Toutefois, la nécessité ne peut justifier une altération systématique du régime parlementaire. On peut accepter des pouvoirs spéciaux entourés de mesures de contrôle bien précises.

M. Martens, Premier ministre. — C'est le cas.

M. Delmotte. — Non. On ne peut pas accepter l'octroi de pouvoirs non limités portant sur des matières non délimitées. Pendant les deux ou trois prochains mois nous n'aurons aucun contrôle et tous les mauvais coups sont possibles. C'est pourquoi vous avez attendu cette date.

On ne peut pas accepter qu'un système destiné à des situations exceptionnelles devienne un système de gestion quotidienne. On ne peut pas accepter, en un mot comme en cent, une loi de « pleins pouvoirs », car c'en est bien une.

Bien sûr, vous contesterez ce vocable de « pleins pouvoirs » en invoquant l'avis du Conseil d'Etat. Cela importe peu : seule la réalité compte. Si nous effectuons un rapide tour d'horizon des problèmes politiques de l'heure, nous y trouvons les secteurs nationaux, les finances publiques, la sécurité sociale et les finances communales. Tous ces problèmes, sans exception, se retrouvent dans votre projet : une fois qu'il aura été voté, le gouvernement aura les coudées franches pour faire tout ce qu'il voudra sans que le Parlement puisse exercer le moindre contrôle effectif.

Comme l'a dit le Conseil d'Etat, « pour rester compatible avec la Constitution, une attribution de pouvoirs spéciaux est soumise à un ensemble de conditions de caractère restrictif ». Vous citez souvent le Conseil d'Etat, monsieur le Premier ministre, mais je serais très curieux de savoir où vous situez ces conditions restrictives.

Lorsqu'on examine votre projet, on constate avec un certain ahurissement que vous n'avez respecté aucune des conditions habituellement prévues.

Les pouvoirs spéciaux requièrent l'urgence : comment croire à son existence alors que le gouvernement a déjà disposé de toute l'année dernière pour prendre des mesures ? Les pouvoirs spéciaux requièrent une durée limitée : vous les demandez pour la deuxième année consécutive. Vous me direz que quelques mois se sont écoulés depuis l'expiration de la première loi, ce qui est exact, mais nous devons tenir compte du fait que votre projet pourra s'appliquer rétroactivement et remonter jusqu'au début de 1983.

Les pouvoirs spéciaux doivent porter sur des matières clairement définies, et vous vous cantonnez dans l'obscurité la plus complète, de peur que quelqu'un puisse imaginer le programme que vous entendez mettre à exécution. Enfin, les pouvoirs spéciaux doivent faire au préalable l'objet d'un exposé précis au Parlement. Là encore, nous sommes loin du compte, comme l'attestent les déchirements actuels de votre majorité.

La vérité, monsieur le Premier ministre, c'est que vous avez bien davantage besoin de pouvoirs spéciaux pour résoudre les crises de votre majorité que pour résoudre les crises du pays.

La sidérurgie offre d'ailleurs un exemple particulièrement frappant de cette réalité, puisqu'elle constitue le type même du dossier vraiment urgent que vous n'avez pas pu résoudre.

Vous utilisez les pouvoirs spéciaux pour adopter des mesures que vos parlementaires n'oseraient pas, dans bien des cas, voter — que ce soit pour des raisons sociales ou communautaires. Vous évitez ainsi à vos parlementaires d'assumer pleinement leurs responsabilités.

Il ne suffit pas, monsieur le Premier ministre, de faire régulièrement quelques déclarations lénifiantes sur la revalorisation du rôle du Parlement pour justifier le caporalisme législatif que vous êtes en train d'instaurer insidieusement. En créant un certain nombre de précédents, non seulement vous pervertissez notre système législatif mais, en plus, vous ouvrez la porte à des aventures dangereuses.

Monsieur le Premier ministre, les pouvoirs spéciaux qu'une majorité docile vous accordera vous permettront de vous en prendre à la sécurité sociale, ce « monument historique classé » cher à M. Dehaene.

En 1982, 72 arrêtés de pouvoirs spéciaux concernaient l'emploi et la politique sociale. En 1983, des mesures pourtant qualifiées de temporaires seront prolongées et le gouvernement envisage de prendre de nouvelles mesures à l'encontre des allocataires sociaux, sous prétexte d'assurer l'équilibre financier du régime des travailleurs salariés et de celui des travailleurs indépendants. Ceci, il faut le rappeler, pourra se faire sans concertation avec les représentants des travailleurs...

M. Martens, Premier ministre. — Non, ce n'est pas exact.

M. Delmotte. — Vous le signifierez sans plus, car tel est bien le vœu du ministre des Affaires sociales, à ces travailleurs dont les cotisations servent à financer les deux tiers des dépenses de ces régimes.

L'ambition du gouvernement d'utiliser jusqu'en mars 1984 les pouvoirs spéciaux en la matière ne me paraît être que le prélude à une offensive de longue haleine.

N'est-ce pas le ministre des Affaires sociales lui-même qui nous dit que l'ensemble de la sécurité sociale connaîtra le déficit jusqu'en 1990 ? N'est-ce pas une porte ouverte à la justification de nouveaux pouvoirs spéciaux dans l'avenir ?

Monsieur le Premier ministre, l'urgence, la cohérence, l'efficacité, sont les maîtres mots justifiant les pouvoirs exceptionnels que vous demandez. Comment cette assemblée pourrait-elle se prononcer en toute connaissance de cause ? C'est à un véritable chassé-croisé de propositions qu'on assiste aujourd'hui dans votre singulière équipe.

Le ministre des Affaires sociales avance des propositions personnelles pour une réforme de la sécurité sociale, et en matière d'harmonisation des régimes de pension, recoupe les thèses du ministre des Pensions. Et en même temps la Commission royale chargée d'étudier l'ensemble des problèmes voit son mandat prorogé jusqu'en juillet 1984. Si le gouvernement parle d'arrêtés royaux numérotés, le ministre des Affaires sociales, lui, parle de projet de loi-cadre, tandis que le ministre des Pensions nous annonce un projet de loi. Je crains que dans cet embrouillamini, personne ne se retrouve et que, à terme, on n'en arrive à une confusion juridique dont la sécurité sociale peut bien se passer mais dont elle pourrait faire les frais.

Est-ce là d'ailleurs une simple confusion ? N'est-ce pas plutôt la preuve que dans votre équipe, chacun tire à hue et à dia ? Que l'aile chrétienne ne s'accorde guère avec l'aile libérale ? Ce ne serait pas nouveau !

Tout n'est pas de mettre en exergue l'incohérence actuelle. Il faut encore préciser que la volonté d'harmonisation des régimes s'apparente fâcheusement, c'est encore plus grave, à un rabotage, puisque, lorsque vous affirmez vouloir respecter certains principes de la loi D'Hoore, c'est vraiment le minimum que vous avez retenu. Et la confusion qui règne actuellement n'est pas de nature à permettre un jugement à tête reposée et en connaissance de cause : c'est peut-être là une volonté délibérée du gouvernement. Il est bon, en effet, de s'avancer masqué en cette matière si importante, afin de ne pas dévoiler trop clairement

les nouvelles coupes sombres dans le pouvoir d'achat des travailleurs et des allocataires sociaux et la remise en cause de notre système de protection sociale !

Les finances communales ! Autre chapitre.

J'en arrive à la situation communale — mais certains de mes collègues y reviendront. C'est un problème crucial que vous n'avez pas pu ou pas voulu résoudre.

La situation catastrophique des communes se décrit en peu de mots et peu de chiffres. Dans les rapports pour 1982, le Crédit communal a donné le nombre de communes qui demeurent en équilibre : il n'en restait plus que 69 sur 596. Pour l'année 1982, le déficit des communes se monte à 34 milliards et demi. Si l'on tient compte des exercices antérieurs, ce déficit atteint 47 milliards et demi. Le marasme communal n'est pas le fait d'une mauvaise gestion mais bien d'une série d'éléments structurels qui produisent leurs effets depuis plusieurs années.

Parmi les causes de ce marasme communal, on notera tout d'abord le laminage continu du Fonds des communes. Par rapport au système institué par la loi de 1964, les communes ont perdu la bagatelle de 162 milliards ! Si l'on se contente d'une référence à la loi de 1976, elles ont perdu 44 milliards... c'est-à-dire à peu près le déficit global mentionné plus haut. La réduction du Fonds des communes constitue le facteur primordial dans la dégradation de la situation.

Deuxième cause du déficit des communes : la fusion des communes opérée en 1976. Cette opération, comme l'avait annoncé le Parti socialiste à l'époque, s'est révélée extrêmement coûteuse. Il est temps de le reconnaître.

Troisième cause : le déficit des hôpitaux, qui est passé ces quatre dernières années de 1,2 à 6,4 milliards, soit une augmentation de 433 p.c. en quatre ans !

Quatrième cause : les centres publics d'aide sociale et le minimex. Ces quatre dernières années, les interventions en faveur des centres publics d'aide sociale sont passées de 11 à 15 milliards, c'est-à-dire une augmentation de 37 p.c. en quatre ans.

Cinquième cause : les services d'incendie. Ces quatre dernières années, leur coût a progressé de 35 p.c., soit de 4,9 à 6,6 milliards.

Sixième cause : le fort retard avec lequel l'Etat ristourne aux communes les impôts perçus pour leur compte, les forçant ainsi à recourir à l'emprunt et sur lequel il ose en plus percevoir une redevance !

On voit à quel terrible accroissement de charges financières les communes ont dû faire face ces dernières années !

On remarquera que la plupart de ces charges n'avaient pas, à incomber aux communes mais bien à l'Etat central !

Face à cette situation dramatique, le gouvernement propose sa panacée : des pouvoirs spéciaux ! Mais il ne s'attaque à aucun des problèmes structurels qui ont causé le déficit des communes.

Alors qu'il dispose déjà d'une série de mesures extrêmement efficaces, à commencer par certains arrêtés royaux pris l'année dernière, le voici qui revient à l'attaque et redemande des pouvoirs spéciaux pour modifier les règles de financement, de contrôle financier et de responsabilité financière des pouvoirs subordonnés. Après avoir pris les arrêtés n° 110 et 145 leur imposant l'équilibre budgétaire pour 1988, ainsi que l'arrêté n° 180 leur interdisant d'accorder quelque avantage que ce soit à leur personnel et à leurs mandataires, on peut se demander ce qui reste à faire !

En matière de politique communale, le projet du gouvernement dénote en plus un mépris systématique de la loi de régionalisation du 8 août 1980. Alors que de très importantes compétences sont attribuées aux régions en matière de tutelle, on les ignore complètement. Comme l'a souligné le Conseil d'Etat, l'article 1er, 4°, empiète non seulement sur les compétences de la région en matière de tutelle mais aussi sur les compétences de la communauté en matière d'aide sociale.

Dans ce projet, artistiquement flou, une seule chose apparaît précisément : la diminution des barèmes du personnel. Assez curieusement, d'ailleurs, on peut se demander si les pouvoirs spéciaux s'imposent en cette matière.

Mais comment le gouvernement peut-il affirmer avoir une politique crédible sans s'en prendre aux vraies causes des difficultés des communes ? Ce ne sera qu'emplâtre sur une jambe de bois !

J'en viens enfin aux institutions d'intérêt public.

Les facilités que la loi accordera au gouvernement me paraissent bien dangereuses dans le domaine des institutions d'intérêt public. Le Premier ministre — et nous attendons sa réponse avec intérêt — peut-il

garantir que son gouvernement ne s'attaquera pas aux institutions d'enseignement universitaire, aux Fonds des bâtiments scolaires? Dans des domaines différents, que fera le gouvernement de l'Inix ou de l'Ire? N'interviendra-t-il pas dans l'organisation des institutions financières où son intervention est prépondérante?

En ce qui concerne les organismes d'intérêt public déjà soumis en 1982 à des plans d'assainissement quinquennaux, le gouvernement compte-t-il aller plus loin encore?

J'en viens à ma conclusion.

Monsieur le Premier ministre, si, au moins, vous pouviez nous présenter un bilan positif, après dix-huit mois de règne! Mais quoi! Nous avons vu ce qu'il en était. Les grands indicateurs sont catastrophiques. Nous courons droit à la catastrophe budgétaire. Le chômage s'accroît sans cesse et ce n'est certes pas là votre souci majeur, vous l'avez prouvé! En effet, dans l'énoncé des raisons pour lesquelles les pouvoirs spéciaux sont demandés, à l'article 1er du projet de loi, la création d'emploi vient en dernier lieu, après la diminution des charges publiques et l'assainissement des finances publiques! Quel aveu de mépris pour ceux qui, chaque jour, s'en vont grossir la foule des demandeurs d'emploi, tandis que les entreprises continuent à profiter des cadeaux de l'Etat — l'étatisme a du bon parfois, n'est-ce pas? — et des sacrifices des travailleurs sans accorder la moindre contrepartie?

Ces pouvoirs spéciaux qui devraient nous tirer de la crise n'ont rien résolu en 1982. Mais ils ont servi à couvrir une politique d'agression contre les travailleurs et de rabotage du pouvoir d'achat. En 1983 et 1984, leur efficacité ne sera certes pas plus évidente. Leur seule utilité sera de masquer les divergences au sein de la majorité et de permettre à ses parlementaires de fuir leurs responsabilités.

De mise en veilleuse en mise en veilleuse, que restera-t-il bientôt des pouvoirs du Parlement? Le danger des pouvoirs spéciaux — certains et non des moindres, l'ont compris — c'est de miner et de transformer insidieusement le régime constitutionnel dans notre pays.

Mon groupe et moi-même ne pouvons nous associer à une aventure de ce genre, et j'invite tous les membres de la Haute Assemblée, sur quelques bancs qu'ils soient, à faire de même. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Smeyter.

De heer De Smeyter. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, de regering-Martens V werd bij de installatie bestempeld als een noodzakelijke harde regering, die de ontwrichte economie terug in goede banen zou brengen.

Dank zij een gewillige meerderheid in het Parlement en het ACV, kon een neoliberale politiek worden gevoerd.

De overheid en de particulieren leefden boven hun stand, dus « ontvetten ». Nog geen anderhalf jaar geleden vroeg en verkreeg Martens V een klein beetje bijzondere machten voor een heel korte periode.

De bevolking begrijpt nu zeer goed wat voor een ravage de « volmachtreinen » van Martens V hebben aangericht.

Vandaag staan wij voor hetzelfde verschijnsel omdat niets is opgelost.

Het blazoen van Martens V moet opgekalefaterd worden om het etiket « noodzakelijk — doeltreffend » nog wat te kunnen redden.

De juristen in deze regering, en dat zijn er nogal wat, voelen zich onbehaaglijk, omdat zij beter dan wie ook begrijpen wat het betekent de grondslagen van het staatsrecht aan te tasten:

De Grondwet verbiedt immers de wetgever zijn bevoegdheid inzake financiën af te staan of te delegeren aan een orgaan, waaraan ze een andere bevoegdheid van publiek recht heeft gegeven.

Een crisis in de financiën van de Staat, waarvoor het Parlement verantwoordelijk is, maakt het niet onmogelijk het Parlement bijeen te roepen. Het Parlement heeft de plicht zijn eigen diensten zodanig in te stellen dat ze aangepast zijn aan de crisistoestand, zodat het Parlement in staat blijft om zijn wetgevende bevoegdheid uit te oefenen, niettegenstaande de crisis in de financiën van de Staat.

Voor de Belgische Staat, voor de bevolking en voor de democratie in de Staat, is het dus te betreuren dat door de delegatie van de wetgevende bevoegdheid aan de regering om het financieel herstel te bereiken, het Parlement het bewijs zou leveren niet bekwaam te zijn.

Met de volmachten in 1982 is niets opgelost.

De ondernemingsrendabiliteit blijft zorgen wekken, de hoge interestkosten vernietigen een groot deel van de looncompetitiviteit, verworven door de devaluatie en de loonmatiging, en van een grondige sanering van het overheidsbudget komt niets terecht.

Voor het algeheel herstel van de concurrentiekracht en de rendabiliteit van de ondernemingen werd nog niets bereikt.

Al de genomen maatregelen verschuiven het probleem of volgen de weg van de minste weerstand.

De sanering van de overheidsfinanciën beperkt zich tot het stabiliseren van het deficit op een ondraaglijk hoog peil van om en bij de 500 miljard per jaar.

De stabilisering van het overheidsdeficit in 1982 werd dan nog in hoofdzaak bereikt door enkele technische ingrepen, die slechts een eenmalig effect hebben, zoals bijvoorbeeld de vrijwillige voorafbetalingen van loon- en weddetrekkenden.

Tot nu toe werden geen structurele maatregelen genomen om de overheidsuitgaven binnen de perken van het redelijke te leiden.

Wat blijft nog over van het voornemen de begrotingstoename 1985 tot 7 pct. van het BNP te herleiden?

Zit de vlotte plaatsing van de jongste staatlening hier voor iets tussen of wordt vrijwillig uit het oog verloren, dat op de binnenlandse kapitaalmarkt interestniveaus heersen, die soms het dubbele bedragen van deze in de ons omringende landen?

En voor de jongste staatslening van 140 miljard moet je de werkelijkheid weten.

Om meer dan een reden kan deze lening historisch worden genoemd.

Ze werd al na één dag afgesloten vermits op 30 mei 's avonds op het volledig bedrag was ingetekend.

Het is al meermaals gebeurd dat een overheidslening vroegtijdig volledig werd afgesloten, maar het is de eerste maal in de geschiedenis van onze overheidsfinanciën dat een dergelijke verrichting in minder dan 24 uur gebeurt.

Ook de omvang van het ingeschreven bedrag, 140 miljard, is merkwaardig. Onze minister van Financiën heeft niet nagelaten te dier gelegenheid te verklaren dat de Belgen terug vertrouwen stellen in de toekomst van hun land.

Hij had daar nog moeten aan toevoegen dat, indien onze frank van tijd tot tijd onder druk kwam te staan, dit nooit door toedoen van de arbeidende klasse van dit land is gebeurd.

Het is ook van belang dat u weet op welke manier de Staat tewerk gaat om een lening te plaatsen.

Daartoe doet de Staat in de eerste plaats een beroep op een consortium van banken en privé-spaarkassen, die beloven, na bespreking van de voorwaarden, een bepaald bedrag op te nemen dat trouwens het belangrijkste deel van de lening vormt. Wat de lening in kwestie betreft, heeft het consortium op honderd miljard ingeschreven.

De Schatkist verstaat zich vervolgens met de publieke kredietinstellingen opdat deze ook op een gedeelte van de lening zouden inschrijven. Ditmaal hebben die dat gezamenlijk gedaan voor 26 miljard frank.

De 14 resterende miljarden werden geplaatst door de Nationale Bank voor rekening van de Schatkist, zeggend bij de Belgische burger, doch in werkelijkheid bij wisselagenten die hoofdzakelijk voor rekening van institutionele beleggers optreden, zoals verzekeringsmaatschappijen, die geen toegang hebben tot bovenvermeld consortium, of kleine banken, die in hetzelfde consortium niet het deel bekomen dat zij wensen.

Herwonnen vertrouwen? Ja, maar tegen een rentevoet van 12 pct!

Vanaf het ogenblik dat de Schatkist met de banken onderhandelt over de voorwaarden van een lening, kan worden verwacht dat deze instellingen zeer interessante interestvoeten eisen, terwijl het onmogelijk blijkt enkele miljarden risicodragend kapitaal te vinden om de industriële activiteiten in stand te houden en evenmin de nodige sommen voorhanden zijn voor de relance van de bouwactiviteit.

De haast waarmede de banken en de andere financiële instellingen op deze lening hebben ingetekend, was des te groter omdat zij wisten dat de interestvoeten per 1 juni gingen dalen, voor de kleine spaarders althans. Zaken zijn zaken!

Herwonnen vertrouwen? Ja! Maar de arbeiders mogen het gelag betalen! Het hoeft geen betoog, de regering-Martens is de bevoorrechten meer dan genegen!

145 miljard financiële en fiscale voordelen evenals een vermindering van de loonlasten werden de ondernemingen vanaf 1982 definitief toegezegd.

Een lening van 140 miljard, onderhandeld en onderschreven in 1983 door de banken tegen een zeer aantrekkelijke rentevoet. Ondertussen ondergaan de arbeiders en hun families elke dag de gevolgen van de crisis.

Het is van belang dat u de bedroevende economische werkelijkheid kent in verband met deze lening. Deze rechtse regering, de paar christen-democratische ministers die zich als vooruitstrevend voordoen ten spijt, heeft aan elke economische groep haar « juiste deel » toebedeeld.

De werkgevers hebben genoten van een vermindering van de loonlasten ten belope van 145 miljard vanaf 1982, voordeel dat nog altijd voortduurt.

Aan de financiële instellingen vraagt zij geen enkele inspanning om mee te helpen aan de economische relance van het land. Integendeel, zij aanvaardt een rentevoet op een lening te bepalen, 12 pct., die gevoelig hoger ligt dan hetgeen de kleine spaarder bekomt.

De arbeiders en hun gezinnen krijgen : nieuwe bijzondere machten van de regering; de ontmanteling van de sociale zekerheid onder het mom van de bestrijding van de misbruiken en zuinig omspringen met het geld van de gemeenschap; een bestendige daling van de koopkracht van de gezinnen; onzekerheid, werkloosheid, vrees.

Om al deze redenen kan men best begrijpen, dat de Nationale Bank van België in haar jaarverslag 1982, niet mals is voor de volmachten van de regering-Martens V : vastgestelde groei 1981-1982 — de slechtste, sedert de eerste stijging van de aardolieproducten.

Zoals in 1981 kende de toegevoegde waarde in de bouwsector een daling tegenover het vorige en was de heropleving zeer beperkt en weinig afgetekend.

De budgettaire bespreking voor openbare werken liggen aan de basis van een verminderde activiteit in de wegenbouw en burgerlijke genie.

Ondanks de gestegen kosten van de ondernemingen voor de oprichting van gebouwen kende de sector voor de niet-residentiële bouw hetzelfde lot. De residentiële bouw kende daarentegen een gunstiger activiteitentempo dan in 1981. De regeringsmaatregelen zullen hier wellicht invloed hebben uitgeoefend.

Zonder dieper te willen ingaan op de analyse van de diverse sectoren van de Belgische economie, moeten wij ondanks de verbeterde rendabiliteit van de ondernemingen ondanks de aansporingen van het regeringsbeleid vaststellen dat het volume van vastgelegd kapitaal in de verwerkende nijverheid zoniet verminderd dan toch begrensd werd.

De werkgelegenheid kende een verdere ontwrichting. Einde 1982 bedroeg het aantal werkzoekenden 608 000, waarvan 484 000 personen als werkloos waren ingeschreven.

De budgettaire beperkingen van de overheid belemmerden het scheppen van werkgelegenheid, wat de werkloosheid in de hand werkte. De inflatie nam toe met 1 pct. hoewel ze tegenover het geheel van de EEG-landen met 2 pct. werd beperkt. De afwijking werd tot 3 pct. beperkt door de prijzencontrole en voornamelijk door de inkomstenmatiging. Hoewel de sanering van de overheidsfinanciën een mislukking is, bestaan er volgens de Nationale Bank voor de regering verzachtende omstandigheden, namelijk de hoge interesten. De sanering van de overheidsfinanciën is voor het herstel onontbeerlijk omdat het financieel verlies van de overheid voor de Schatkist een blijvend geldgebrek veroorzaakt waardoor zich in alle omstandigheden een overdreven monetaire steun opdringt.

In verband met de kapitaalvlucht noteert de Nationale Bank dat slechts de interest als verweermiddel kan worden aangewend zolang het vertrouwen in onze munt niet op blijvende wijze is hersteld.

De Nationale Bank stelt een vermindering met 3,5 pct. vast van het reële netto-inkomen waarover particulieren beschikken voor consumptie of sparen.

Deze toestand is het gevolg van de fiscale en parafiscale druk alhoewel de regering van mening is dat de belastingdruk een uiterste grens heeft bereikt.

Over de devaluatie en haar gevolgen toont de Nationale Bank zich discreet. Toen over de devaluatie werd beslist, was de Nationale Bank hiertegen gekant; het is moeilijk haar stilzwijgen vandaag te verklaren. In haar vorige jaarverslag had de Nationale Bank ook scherpe kritiek op het monetair regeringsbeleid.

De heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Het monetair beleid wordt in ons land door twee polen bepaald, namelijk door de regering en door de Nationale Bank, die eigenlijk de leidinggevende factor is. Als u zegt, mijnheer De Smeyter, dat de Nationale Bank kritiek zou hebben uitgebracht — wat niet waar is —, dan zou dit willen zeggen dat ze zichzelf bekritiseert. Wees gerust, de Nationale Bank bekritiseert het monetair beleid, haar eigen beleid, niet.

De heer De Smeyter. — Dat hebben we gezien met de devaluatie !

In het OESO-rapport daarentegen — maar wie maakt dat rapport ? — werden lovende woorden voor de regering-Martens-De Clercq geschreven.

De Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling die de belangrijkste westerse landen groepeerd, heeft in haar jaarlijks rapport over België inderdaad heel wat bemoedigende woorden over voor het soberheidsbeleid van de regering.

In 1982 zijn de loonkosten flink gedaald, de winstmarges zijn sterk de hoogte ingegaan, de betalingsbalans met het buitenland ziet er heel wat beter uit. De OESO is zelfs tevreden dat de overheidstekorten niet verder uit de hand zijn gelopen. De arbeiders hebben daar wel een zware prijs voor betaald. En als we de OESO moeten geloven zal dat ook in de komende jaren nog het geval zijn.

De vooruitzichten voor 1983 en 1984 liegen er niet om :

— Een verlies aan koopkracht voor de arbeiders en bedienden (1983 : - 3,5 pct.) (1984 : - 1,0 pct.);

— Een toename van de werkloosheid (1983 : + 63 000) (1984 : + 9 500);

— Een vermindering van het privé-verbruik (1983 : - 1,7 pct.);

— Een vermindering van het overheidsverbruik (1983 : - 0,5 pct.) (1984 : - 0,5 pct.);

— Een vermindering van de overheidsinvesteringen (1983 : - 6,0 pct.) (1984 : - 3,0 pct.);

— Een vermindering van de investeringen in de bouw (1983 : - 3,0 pct.).

Alles samen voorspelt de OESO dus minder koopkracht, meer dan 572 000 volledig werklozen en een verdere aftakeling van de bouw en de overheidsdiensten.

De mislukking van het regeringsbeleid kan niet duidelijker aangetoond worden.

Maar de OESO gebruikt andere maatstaven om het mislukken of het succes van een beleid te beoordelen.

— De lagere inflatie (1983 : 7,0 pct.) (1984 : 4,0 pct.);

— De toename van de privé-investeringen (1983 : + 1,5 pct.) (1984 : + 3,0 pct.);

— De toename van het exportvolume (1983 : + 2,0 pct.) (1984 : + 5,0 pct.);

— De toename van de inkomens uit vermogens en van de ondernemingen (1983 : + 8,0 pct.) (1984 : + 5,0 pct.).

Voor de OESO zijn dat de lichtpunten in de Belgische economie. Die moeten dan maar volstaan om het huidige regeringsbeleid voort te zetten en de patronen te laten jubelen.

De index blijft op de helling staan en zelfs de doelstellingen en de financieringswijze van de sociale zekerheid moeten het ontgelden. Toch is de OESO er zelf niet gerust in. Door de koopkracht uit te hollen, krijgen de ondernemingen hun produkten niet verkocht, zodat ze niet geneigd zijn veel te investeren. Door de hoge werkloosheid blijven de tekorten in de Schatkist maar toenemen, terwijl het industrieel beleid van de regering ook al niet veel zaaks is om die werkloosheid in te dijen.

De OESO moet toegeven dat zonder herverdeling van de arbeid de plaag van de werkloosheid niet kan aangepakt worden, dat zonder herstel van de index de koopkracht niet kan behouden blijven, dat een interprofessioneel akkoord nodig is over de invoering van nieuwe technologieën en een actieve industriële politiek die op een heel andere leest geschied is dan wat ons nu door de heer Eyskens wordt voorgeschoteld.

Kortom, beide rapporten vellen een vernietigend oordeel over de politiek van Martens V met bijzondere machten.

Tegen de eerste reeks volmachten van Martens V hebben de arbeiders en bedienden systematisch acties gevoerd.

Inleveren is geen werk.

De matingspolitiek van de regering met volmachten heeft alleen de rijken verrijkt. De werkloosheid en de koopkracht zijn er alleen maar slechter op geworden. Daarom het verzet tegen de tweede reeks volmachten.

Het is onaanvaardbaar dat de mogelijkheid om nog collectieve arbeidsovereenkomsten af te sluiten en te onderhandelen drastisch wordt beknod, dat in de vijf nationale sectoren en op het vlak van de gemeenten zinloze inleveringen worden opgelegd, de afgesloten CAO met voeten worden getreden en het personeelsstatuut wordt afgetakeld, dat het overleg over de index, de sociale zekerheid, het industrieel beleid en de toepassing van nieuwe technologieën, zijn volle waarde niet zou krijgen. Over deze thema's, die nu aan de orde zijn in het nationaal interprofessioneel overleg, kan en mag er geen schijnoverleg gepleegd worden.

Wij waarschuwen de regering niet nu nog snel een reeks beslissingen te gaan nemen zonder daarover ten gronde te onderhandelen. Het gaat niet op dat na zo lang treuzelen de regering opeens, in volle vakantieperiode, een aantal maatregelen zou doordrukken die rechtstreeks tegen de belangen van de arbeiders ingaan.

Het toekennen van bijzondere machten aan de regering-Martens V is in elk opzicht ongerechtvaardigd. (*Applaus op de socialistische banken.*)

HOF VAN CASSATIE — COUR DE CASSATION

De Voorzitter. — Bij dienstbrief van 29 juni 1983 zendt de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie aan de Senaat de lijst van de kandidaten door bedoeld hof, in zijn openbare zitting van 28 juni 1983 voorgedragen voor een openstaand ambt van raadsheer.

Par dépêche du 29 juin 1983, le procureur général près la Cour de cassation transmet au Sénat la liste des candidats présentés par ladite cour, en son audience publique du 28 juin 1983, à une place vacante de conseiller.

Overeenkomstig artikel 256 van het Gerechtelijk Wetboek moet de Senaat op zijn beurt het dubbelal opmaken waarvan de voordracht hem toekomt krachtens artikel 99 van de Grondwet.

Conformément à l'article 256 du Code judiciaire, le Sénat doit procéder à son tour à la formation de la liste double des candidats dont la présentation lui est attribuée par l'article 99 de la Constitution.

Ik stel u voor, dames en heren, die voordrachten te doen tijdens onze vergadering van woensdag 13 juli e.k., indien de Senaat die dag vergadert. Zoniet zal de datum later worden vastgesteld.

Je vous propose, mesdames, messieurs, de faire ces présentations au cours de la séance du mercredi 13 juillet prochain si le Sénat se réunit ce jour. Dans la négative, la date sera fixée ultérieurement. (*Assentiment.*)

Werden kandidaat verklaard door het Hof van Cassatie :

Eerste kandidaat : de heer Yvan Rappe, raadsheer in het Arbeidshof te Brussel;

Tweede kandidaat : de heer Roger Roels, substituut-generaal bij het Arbeidshof te Brussel.

Ont été proclamés par la Cour de cassation :

Premier candidat : M. Yvan Rappe, conseiller à la Cour du travail de Bruxelles;

Second candidat : M. Roger Roels, substitut général près la Cour du travail de Bruxelles.

Ik stel voor hier onze werkzaamheden even te onderbreken om een kleine maaltijd te nemen. (*Instemming.*)

— La séance est suspendue à 18 h 55 m.

De vergadering wordt geschorst te 18 u. 55 m.

Elle est reprise à 19 h 45 m.

Ze wordt hervat te 19 u. 45 m.

M. le Président. — La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

Nous reprenons la discussion du projet de loi attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, chers collègues, je regrette que M. le Premier ministre soit absent, car, pour une large part, mon discours s'adressait à lui.

Le débat sur les pouvoirs spéciaux est déjà venu devant trois instances parlementaires : en commission et en séance publique à la Chambre et en commission au Sénat. Il est évident que les arguments que nous développons, l'ont déjà été à maintes reprises et l'intérêt du débat en est certainement émoussé.

Il est frappant de constater que le Premier ministre, parlant des pouvoirs spéciaux, ait plusieurs fois tenu à rassurer le Parlement sur son rôle. Je lis, en effet, à la page 9 du rapport du Sénat : « Le gouvernement a recherché les moyens permettant de rendre aussi effectifs que possible le contrôle politique et l'intervention du Parlement. » Ailleurs, le Premier ministre affirme que le Parlement a toujours le dernier mot, au sens littéral du terme. Son rôle, dit-il, est un rôle primordial et essentiel, et nous entendons le respecter.

Ces assurances, si réconfortantes soient-elles quant à l'état d'esprit du Premier ministre, ne me convainquent pas du tout quant à l'efficacité de ses promesses. En effet, quand on se trouve, comme c'est le cas actuellement, dans des périodes de pouvoirs spéciaux qui s'étalent sur près de deux années et qui portent sur les matières qui déterminent fondamentalement la vie politique de la nation, l'essentiel du travail parlementaire disparaît.

Ce qui fait l'originalité et la spécificité du travail parlementaire, ce n'est pas le fait de voter des normes à caractère général. D'une certaine manière, le gouvernement a aussi cette capacité. Ce n'est pas non plus le fait de ratifier ou de confirmer certains textes comme les traités internationaux ou les arrêtés de pouvoirs spéciaux. De telles interventions peuvent être accomplies par d'autres instances et par exemple par référendum.

Mais, dans les pratiques référendaires, l'intervention populaire n'est jamais caractérisée par la création ou la modification d'un texte. Elle se marque par une acceptation globale ou un rejet massif, exactement comme dans une procédure de confirmation qui sera réservée au Parlement, selon l'article 5 du projet.

La caractéristique la plus originale du travail parlementaire réside en ce que le gouvernement doit répondre de ses actes devant une assemblée de mandataires qui peuvent délibérer ensemble et directement à la fois de la totalité de la politique gouvernementale et de chacun de ses actes législatifs.

Cette capacité d'intervention synthétique, globale et contradictoire du Parlement dans la confection des lois est un des avantages irremplaçables du système parlementaire. Il s'agit, par la mise en conflit des opinions divergentes, de mettre les projets de loi à l'épreuve de la conjoncture politique et du conflit de valeurs sous-jacent et inhérent à tout acte gouvernemental. Le travail des commissions parlementaires est, à ce égard, révélateur.

Le débat critique et contradictoire qui est instauré par un texte, sur des projets, ne peut être remplacé par aucun autre. D'ailleurs, Masquelin, que le Premier ministre cite plusieurs fois, a fait remarquer que les arrêtés de pouvoirs spéciaux échappent, hélas ! à toute discussion publique et à toute procédure qui permettrait d'attirer l'attention du gouvernement sur d'éventuels excès de pouvoir, sur la non-conformité éventuelle des règlements en projet avec le prescrit constitutionnel ou avec des lois auxquelles il ne peut être dérogé.

A plusieurs reprises, conscient de cette carence, propre au travail de cabinet, le Premier ministre a tenu à souligner le fait que la législation des pouvoirs spéciaux qu'il réclamait ne serait pas une législation par errata, une législation qui souffrirait ces reproches. Il a rappelé que le Conseil d'Etat serait consulté sur tous les arrêtés de pouvoirs spéciaux.

Il a souligné, à juste titre, l'excellence du travail accompli par cette grande institution qu'est le Conseil d'Etat, mais ses arguments ne convainquent pas. Pourquoi ?

D'abord, parce que la consultation du Conseil d'Etat est souvent purement formelle. M. Masquelin le rappelle. L'expérience, dit-il, montre que l'obligation de consulter le Conseil d'Etat est éludée sans la moindre difficulté par la simple évocation de l'urgence ou rendue pratiquement inefficace par la brièveté des délais impartis au Conseil d'Etat.

Or, dans l'expérience de pouvoirs spéciaux que nous venons de vivre, 192 arrêtés royaux numérotés ont été pris. Sur ces 192 arrêtés royaux — je n'ai pas fait le calcul exact, mais j'aimerais que le gouvernement le fit —, plus de 85 p.c. de ces arrêtés, à mon avis, ont été pris sous le bénéfice de l'urgence. C'est-à-dire que le Conseil d'Etat n'a disposé, en règle générale, que de trois jours pour pouvoir donner un avis sur les arrêtés portant sur des matières particulièrement complexes.

Or, plus de 85 p.c. d'arrêtés de pouvoirs spéciaux déposés sous le bénéfice de l'urgence, cela signifie que la garantie qu'on prétend tirer du recours au Conseil d'Etat est parfaitement illusoire. Car le Conseil d'Etat — il le rappelle souvent — ne peut, lorsqu'il est sollicité de rendre des avis selon la procédure d'urgence, se livrer à aucune étude approfondie des matières qui sont mises en jeu et ne peut faire de propositions constructives. La chambre saisie se contente de relever les problèmes sans proposer de solutions et sans opérer toutes les confrontations, tous les examens qui s'imposent. La multiplication du recours à l'urgence dans la consultation du Conseil d'Etat aboutit à porter indirectement mais sûrement atteinte au crédit que méritent les travaux de cette haute institution mais qu'on sollicite en ne lui accordant pas les conditions de travail compatibles avec les garanties qu'on prétend obtenir de sa consultation.

Voici la deuxième question que je voudrais poser au gouvernement. Puisque celui-ci affirme sa volonté de parer aux inconvénients d'une législation unilatérale et hâtive, est-il prêt à garantir de meilleurs délais de consultation du Conseil d'Etat ? Est-il prêt, par exemple, à laisser au Conseil d'Etat un minimum de dix ou quinze jours pour lui permettre de donner des avis plus élaborés ?

Dans son excellent rapport qui, bien que fait dans des conditions d'urgence, se caractérise par une grande clarté et honnêteté intellectuelle, M. François a bien rappelé certaines critiques que j'avais formulées en commission et notamment que le travail du Conseil d'Etat

ne peut revêtir qu'un caractère purement technique. Celui-ci n'a pas compétence, et du reste il s'en garde, pour instaurer sur la matière traitée un débat politique. Ce n'est qu'au sein des Chambres que ce débat politique peut véritablement s'accomplir. C'est là que peut se faire la critique du travail effectué en cabinet par des équipes de collaborateurs relevant d'un même ministre et appartenant à une même tendance politique ou philosophique. Or, le débat parlementaire, qui est un débat critique, conduit toujours à un ajustement des textes et, plus exactement, à un meilleur encadrement des réformes dans un esprit pluraliste. Il aboutit, il faut le souligner, à mieux cerner le rôle des valeurs éthiques, philosophiques et politiques qui sont en jeu.

En outre, ce débat politique oblige le gouvernement à soutenir publiquement sa politique au travers des projets. La loi est ainsi insérée au cœur de la vie politique.

Il n'en est plus de même lorsque le seul débat ouvert est un débat « postopératoire », c'est-à-dire un débat qui intervient après la mise en application de nouvelles normes et qui ne porte plus sur l'aménagement ou la modification du texte, mais sur sa ratification pure et simple. En ce cas, le débat global sur l'ensemble de la politique des pouvoirs spéciaux n'est plus qu'un débat de confiance.

Sous cet angle, il est frappant de constater que le gouvernement refuse au Parlement le pouvoir d'amender les textes au moment où il lui demandera de confirmer les arrêtés de pouvoirs spéciaux.

En commission, M. Wyninckx avait déposé un amendement tendant à permettre la modification des normes au moment même de l'instance de ratification ou de confirmation.

La réponse du Vice-Premier ministre a été très claire. Il a dit : « La loi de confirmation agit globalement par l'approbation ou non des arrêtés de pouvoirs spéciaux qui seront pris. » Il a ajouté, non sans quelque humour : « Dès le lendemain de l'entrée en vigueur de cette loi, le législateur peut modifier, au départ d'un projet ou d'une proposition de loi, les arrêtés devenus loi. » Vous voyez d'ici comme il sera aisé de faire discuter de nouvelles propositions de loi, le lendemain du jour où l'on a voté les textes qu'elles proposent d'amender. Cela n'est pas très sérieux...

En tout cas, l'instance de confirmation que le Premier ministre se glorifie de nous proposer n'est pas une véritable instance parlementaire. Elle n'instaure pas un véritable débat législatif puisque le Parlement n'a plus la capacité de créer ou de modifier la norme qui est en discussion.

Je crois que ces procédés soulignent le « décentrement » du Parlement dans la vie politique. Les pouvoirs spéciaux qui s'étalent sur près de deux années et portent sur ce qui fera et fait déjà l'essentiel de la vie politique, révèlent la crise profonde du régime parlementaire. Cette mise à l'écart du Parlement du débat législatif fondamental entraîne deux conséquences : 1° Elle enlève aux parlementaires la responsabilité véritable dans la création des normes. Il n'y a pas de responsabilité parlementaire réelle lorsqu'on est contraint d'approuver globalement, « en vrac » une législation; 2° Elle conduit au discrédit dans l'opinion publique de l'institution parlementaire elle-même. Cela tient, en partie, en ce que le gouvernement se réserve de plus en plus un rapport direct avec l'opinion publique. Très exactement, il court-circuite le Parlement dans sa relation aux citoyens.

Je sais bien que le gouvernement n'est pas intégralement responsable d'une telle évolution des pratiques parlementaires, tant s'en faut, mais nous ne pouvons accepter que dans le cadre d'un nouveau débat d'investiture sur les pouvoirs spéciaux, on escamote la gravité du problème institutionnel sous le couvert de paroles lénifiantes ou de protestations solennelles de fidélité au régime parlementaire.

Bien entendu, M. Delmorte a souligné tout à l'heure que les motifs allégués pour justifier l'attribution de ces nouveaux pouvoirs spéciaux n'étaient pas des motifs sérieux, lorsqu'ils prétendent se justifier par l'urgence. Une urgence qui s'étale sur deux années et porte sur l'essentiel des matières politiques et sociales n'est plus une véritable urgence. Il ne s'agit plus là de régimes d'exception.

Non, la véritable raison du dépôt de ce projet, c'est que le gouvernement ne se sent pas la force de faire passer au Parlement des réformes politiques essentielles. Il est dans l'impossibilité d'instaurer un débat public contradictoire sur chacune des réformes qu'il souhaite. Pour le gouvernement, le Parlement ne peut plus être l'instance conciliatrice de toutes les valeurs dont chacun des groupes parlementaires se veut le dépositaire ou le gardien.

Lorsque l'on considère l'évolution des pratiques gouvernementales, on est frappé par la multiplication récente des propositions de loi demandant l'instauration de référendums. Celles-ci, en réalité, se fondent sur le discrédit du Parlement, qui résulte notamment de cette politique de pouvoirs spéciaux.

On voit bien comment pourrait s'instaurer un nouveau type de contrôle de l'activité gouvernementale.

Un homme politique me faisait récemment remarquer comment certaines techniques de sondage ou certaines pratiques référendaires pourraient, par la division des problèmes — caractéristique de l'intervention par référendum — et la division du débat — autre caractéristique de l'intervention référendaire — aboutir à des solutions très différentes de celles du Parlement.

Je pense, par exemple, à la question des étrangers, à la question du chômage, à la question des jeunes, tous problèmes qui recevraient indiscutablement des solutions différentes selon qu'ils sont réglés par le Parlement ou par référendum.

Il suffit, dans les techniques référendaires, de mettre en balance des budgets sociaux et culturels, d'opposer certaines catégories socioprofessionnelles pour obtenir une adhésion plus facile à une politique de restrictions. Ce n'est pas un hasard si plusieurs constitutionnalistes éminents ont souligné la fonction progressiste du Parlement, ne serait-ce qu'à raison du débat public ouvert qu'il institue face au colloque restreint et privé au sein du gouvernement.

Au sein du Parlement, les parlementaires se posent en représentation publique de la totalité de l'opinion publique; en ce sens, ils jouent dans la politique, un rôle spécifique qu'aucune autre instance ne peut jouer.

Sans doute, une démocratie peut-elle survivre sans parlement et en tout cas sans parlement fort. Mais ce n'est plus alors la même démocratie ni tout à fait le même régime.

Quoi qu'il en soit, un gouvernement fort et un gouvernement faible qui cherche à survivre, ont ceci en commun qu'ils supportent difficilement un débat contradictoire parlementaire approfondi sur leur politique.

Je vous laisse évidemment le soin de choisir la formule qui caractérise le mieux votre gouvernement.

Ce qui est indiscutable, c'est que les raisons de l'urgence qui ont été invoquées ne sont pas sérieuses.

En terminant cette première partie de mon intervention, je citerai une fois encore M. Masquelin, qui a les faveurs de M. le Premier ministre. « Comment, disait-il, ne pas se demander si les lois de pouvoirs spéciaux, qui permettent au Roi de prendre une série tellement importante de mesures qu'elles portent en fait sur la réalisation de tout un programme et ce pendant des périodes qui peuvent être longues et par des règlements dont l'autorité sera voisine de celle des lois, ne substituent pas, en fin de compte, le Roi au législateur dans la mission fondamentale de ce dernier, qui est de faire la loi ? »

M. Masquelin a raison de dire que le problème des pouvoirs spéciaux n'est pas fondamentalement un problème juridique. En droit, le Parlement peut vous accorder des pouvoirs spéciaux. Mais on peut se demander si la répétition systématique des pouvoirs spéciaux, leur allongement dans le temps, ne finit pas par poser un problème constitutionnel majeur.

Je sais bien que le Premier ministre a fait, à plusieurs reprises, référence au système français.

A cet égard, je ne suis pas rassuré. On a souligné, avec une grande complaisance, les pouvoirs spéciaux que le gouvernement français a utilisés et utilise encore. La comparaison n'est pas toujours pertinente, mais elle suscite en tout cas plusieurs interrogations sur la ressemblance des pratiques dans la différence des régimes.

Faut-il rappeler que nous ne sommes pas devant un exécutif dont le chef est élu au suffrage universel ?

C'est en France d'ailleurs, monsieur le Vice-Premier ministre, qu'un écrivain célèbre a eu cette formule remarquable que je paraphrase ici : « La politique ne devient-elle pas l'art d'empêcher les parlementaires de se mêler de ce qui les regarde; puis, après les avoir écartés des affaires, celui de les contraindre à décider de ce qu'ils n'entendent plus ? »

Ma deuxième remarque touche à l'incidence des pouvoirs spéciaux sur la politique que vous annoncez pour les secteurs nationaux de l'économie.

Les parlementaires qui ont siégé en 1980 dans cette enceinte, se rappelleront certainement les déclarations gouvernementales qui ont justifié le maintien des secteurs nationaux sous la compétence exclusive du gouvernement national. La philosophie des lois de 1980 a été dominée par l'idée d'un début de fédéralisation de l'économie, mais dans le cadre de la solidarité nationale.

Aussi la déclaration faite par le gouvernement le 21 juin 1983 mérite-t-elle d'être soulignée, non seulement pour dégager la portée exacte des pouvoirs spéciaux, mais aussi pour montrer l'évolution impressionnante accomplie depuis 1980.

Le moins qu'on puisse dire, c'est que la déclaration du 21 juin suscite plusieurs questions fondamentales.

Le gouvernement en a donné lecture à la commission de la Chambre, mais pas à celle du Sénat. A cet égard, on ne peut que regretter la

mise à l'écart du Sénat. Cette déclaration fondamentale, nous l'avons dit, aurait dû être suivie immédiatement d'un débat de confiance, puisqu'il s'agit en réalité d'une modification fondamentale de la déclaration gouvernementale.

Dans ce communiqué, le gouvernement déclare qu'il va mettre en œuvre, pour les besoins financiers nouveaux des secteurs nationaux, des mécanismes de financement avec des moyens régionalement imputables.

Si l'on comprend bien, le gouvernement entend ainsi mener une politique nationale mais qui aura un impact financier de type régional ou fédéral.

Il y a là, tout d'abord, une incohérence de principe. A côté d'une régionalisation constitutionnellement définie va se déployer — mais au sein de l'Etat central — une sorte de régionalisation des imputations financières. Les pertes qui, le cas échéant, seront le produit d'une politique nationale seront imputables régionalement, c'est-à-dire dans le cadre d'entités inexistantes en droit et non définies par une loi, puisqu'il ne s'agit pas des mêmes régions que celles définies par la loi de 1980.

Il est, à tout le moins, peu cohérent que les pouvoirs spéciaux soient octroyés à un pouvoir national qui appliquera cependant des solutions sur un modèle régional, parallèle à celui qui existe et qui est défini par les lois de 1980. Il est pour le moins critiquable que le gouvernement impose des choix et des orientations fondamentales pour l'avenir et en fasse supporter les conséquences par telle ou telle région déterminée.

Sans doute, mesurant le caractère assez exorbitant de cette mesure, le gouvernement a-t-il précisé qu'il donnera, pour la prise de décision gouvernementale relative aux dossiers des entreprises et secteurs nationaux, une responsabilité spécifique aux ministres nationaux appartenant à la région où les entreprises concernées se situent.

Est-ce à dire que ces ministres nationaux qui se régionalisent cessent d'être comptables de leurs décisions devant le gouvernement ? En d'autres termes, la spécificité dont parle le communiqué est-elle de nature à donner à ces ministres une autonomie de décision véritable ? Est-ce que, comme le disait M. Dhoore à la Communauté flamande, les ministres wallons pourront demain, pour les besoins de la sidérurgie, acheter du charbon au marché libre, par exemple ? Il faudrait donc que le gouvernement précise comment les décisions spécifiques de ces ministres échapperont aux règles constitutionnelles de la solidarité ministérielle.

Ce qui paraît évident, c'est que cette déconcentration des pouvoirs entre les mains de certains ministres ne change rien, ni en droit ni en fait, à l'impact déterminant des majorités nationales et ne change pas non plus les règles d'indivisibilité et d'unité des décisions gouvernementales.

De toute manière, et c'est le plus important, à ces pouvoirs « spécifiques » donnés aux ministres nationaux, ne correspond aucune responsabilité « spécifique ».

Les ministres qui pourront prendre des décisions vitales pour l'économie d'une région et pourront en faire supporter les conséquences négatives dans cette région seulement, n'auront pas à en répondre devant une instance régionale. C'est la négation même de toute la philosophie qui nous a conduits à la régionalisation sur base de l'article 107^{quater} de la Constitution.

Ces mêmes ministres pourront appartenir à des coalitions minoritaires dans les régions où ils opéreront et pourront exercer leurs prérogatives spécifiques sans devoir en répondre devant une instance régionale.

Il y a là non seulement une incohérence, mais encore un déséquilibre structurel inadmissible dans des institutions démocratiques telles que nous les avons définies lors de nos réformes institutionnelles de 1980.

Pour le surplus — et cette question essentielle et fondamentale se pose avant même qu'on entre dans le débat sur les pouvoirs spéciaux, relatifs à la restructuration des secteurs nationaux —, comment procédera-t-on désormais à l'imputation régionale des dépassements d'enveloppes budgétaires attribuées aux secteurs nationaux ?

M. le ministre Dehaene, qui n'est pas n'importe quel ministre puisqu'il est ministre des Réformes institutionnelles, a fait redistribuer par son cabinet des communiqués de presse où il affirme que « l'imputation régionale des nouveaux moyens financiers vaut donc pour les dépenses mais aussi pour les recettes ». Cela signifie, dit-il, que les recettes wallonnes seront destinées à des projets wallons et que les recettes flamandes iront aux projets flamands. Question, vous le pensez, fondamentale : Comment cela va-t-il fonctionner ?

Par contre, M. Gol, Vice-Premier ministre, et autre ministre des Réformes institutionnelles, est d'un avis différent ; M. Maystadt également.

M. Méant, dans un article très bien documenté paru dans *La Libre Belgique*, affirme, lui, que l'idée principale qui préside au communiqué du gouvernement est que le financement demeure national. Il

donne alors une explication détaillée de la façon dont les choses vont se dérouler. J'imagine qu'il a reçu des informations en haut lieu.

Il dit, notamment, que le montant des dettes ou des dépassements de l'enveloppe budgétaire de Cockerill-Sambre, par exemple, serait englobé dans une somme plus large recueillie grâce au lancement d'un emprunt national qui serait réparti entre les trois régions, entendues au sens géographique et non institutionnel — vous voyez la gymnastique de plus en plus compliquée à laquelle nous allons devoir nous livrer ! Cette répartition s'opérerait en fonction d'une clef de répartition qui n'est plus celle définie à l'article 5 de la loi du 9 août 1980 — un tiers, un tiers, un tiers ! — mais d'une autre clef qui serait plus proche des rapports existant entre le rendement de l'IPP selon les régions.

Ainsi, selon M. Méant, en Flandre et à Bruxelles où les besoins en matière de secteurs nationaux ne sont pas encore pressants, l'argent ainsi reçu pourrait être affecté à d'autres besoins relevant de la compétence nationale.

Vous pensez bien que ces considérations sont fondamentales, car enfin, selon qu'on suit M. Dehaene, ou M. Gol, ou M. Méant, qui donnent tous des interprétations compatibles avec le texte de la déclaration gouvernementale...

M. De Bondt. — M. Méant n'a rien à voir dans les interprétations.

M. Lallemand. — L'interprétation qu'il donne lui vient sans doute de bonne source.

Si l'on suit ces déclarations, contradictoires ou divergentes, il est évident qu'on se trouve devant un problème politique majeur. Il est indispensable de savoir maintenant quelle politique le gouvernement va choisir en fin de compte, selon qu'il suivra soit l'interprétation de M. Dehaene, soit celle de M. Gol, soit celle qu'indique l'article de M. Méant.

M. Van Ooteghem. — Ou celle de M. Nothomb.

M. Lallemand. — Bien entendu. Je n'ai pas encore cité le nom de M. Nothomb parce qu'il n'est pas directement concerné par le problème des secteurs nationaux, mais vous avez parfaitement raison ; cela devrait l'intéresser aussi.

Il faut en tout cas comprendre, si l'on suit, par exemple la version de M. Dehaene, que les recettes fiscales régionales seront affectées à des dépenses spécifiques ; cela paraît certain.

Si c'est cela qu'on veut faire, il faut une loi pour habiliter le Roi à agir.

Il faudrait s'entendre à cet égard et éviter les équivoques que je sens poindre à travers certaines déclarations du gouvernement.

En effet, lorsque, dans la comptabilité de l'Etat des recettes particulières sont affectées à des dépenses particulières, il faut recourir à une loi, comme ce fut toujours le cas dans le passé. Ainsi la taxe de circulation est affectée au Fonds des routes ; mais c'est une loi qui en a décidé.

Par ailleurs, lorsque les recettes ne sont pas spécifiées, dans le cadre d'une comptabilité nationale caractérisée par l'unité de caisse de l'Etat, il faut nécessairement préciser, par une loi budgétaire, l'affectation des dépenses.

Le projet actuel de pouvoirs spéciaux vous habiliterait-il, selon vous, à faire les imputations régionales dont il est question dans la déclaration gouvernementale ? Il convient de répondre clairement à cette question car la moindre équivoque serait intolérable.

A mon sens, il faut une loi et celle-ci n'entre pas dans le cadre des pouvoirs spéciaux. Pourquoi ? Tout simplement, parce que dans le projet de loi que nous examinons actuellement, l'imputation régionale des dépassements d'enveloppes budgétaires des secteurs nationaux ne pourrait s'inscrire dans les buts que le projet de pouvoirs spéciaux impose comme règle normatrice à l'exercice de ces pouvoirs.

Quels sont ces buts ? « Assurer le rendement économique et financier, ainsi que la diminution des charges publiques et l'assainissement des finances publiques. » Je me permets de faire remarquer au gouvernement que l'imputation régionale des dépassements d'enveloppes dans les secteurs nationaux ne peut rien changer et ne peut, dès lors, avoir aucune incidence sur la diminution des charges publiques ou sur l'assainissement des dépenses publiques puisque le total du déficit restera nécessairement le même au niveau de l'Etat national.

En conséquence, on ne peut en aucune manière, se référer à la loi de pouvoirs spéciaux pour tenter de créer, par voie d'arrêtés de pouvoirs spéciaux, ces affectations de dépenses ou de recettes requises pour réaliser la déclaration gouvernementale nouvelle.

Par ailleurs, si l'on relit le point 7° de l'article 1er, on constate qu'il n'habilite en rien le Roi à pratiquer de telles imputations régionales pour restructurer les secteurs nationaux. Je rappelle que l'interprétation des textes est stricte en matière de pouvoirs spéciaux.

Indépendamment du débat de confiance dont nous avons parlé et qui, à notre sens, est requis en vertu du principe parlementaire que j'évoquais il y a un instant, pour appliquer sa nouvelle politique, il est donc indispensable que le gouvernement fasse d'abord approuver, par une loi, les règles et modalités des imputations régionales qu'il entend opérer. Il convient, par exemple, qu'il précise quelle sera la clé de répartition à laquelle il entend recourir s'il suit la solution exposée par M. Méant dans son article.

Il faut que le Parlement sache comment le gouvernement va déroger aux règles traditionnelles en vigueur dans cet Etat lorsqu'il mettra en œuvre sa politique de pouvoirs spéciaux dans les secteurs nationaux de l'économie. Cela me paraît une exigence élémentaire et fondamentale du contrôle parlementaire. Je souhaite que le gouvernement s'explique, en tout cas, sur le fait qu'il ne dépose aucun projet de loi qui tire véritablement au clair cette déclaration du 21 juin. Celle-ci retient d'une manière inquiétante.

Ainsi que je l'ai déjà dit, le Premier ministre a indiqué que cette déclaration constituait un ajout à la déclaration gouvernementale. Entre-temps, j'ai pu obtenir le compte rendu littéral du service d'écoute de la RTBF et j'ai pu constater qu'effectivement, à plusieurs reprises, M. Martens a bien indiqué que cette déclaration du 21 juin était, en fait, une nouvelle déclaration gouvernementale.

Mme Pétry. — Ceux qui ont regardé cette émission l'ont entendu également.

M. Lallemand. — Je puis laisser ce compte rendu à la disposition de qui le souhaite. En voici un extrait : « Cette déclaration est comparable à une déclaration gouvernementale... C'est une décision de principe qui est élaborée... C'est une déclaration importante... »

Plus loin, je lis qu'elle est « le cœur même de la déclaration du gouvernement... Le gouvernement constate qu'il se trouve devant une situation nouvelle qui n'est pas réglée par l'accord de gouvernement de 1981 ». C'est donc bien un nouvel accord.

M. De Bondt. — Vous n'êtes pas impliqués dans cet accord.

M. Lallemand. — Si, nous le sommes dans le sens où, M. Martens estimant — j'en aurai fini avec les citations — ...

M. De Bondt. — Si vous estimez être impliqués, vous l'êtes depuis le 21 juin ! Or, depuis cette date, vous n'avez pas demandé au Président du Sénat de pouvoir interpellier le Premier ministre sur cette question.

M. Lallemand. — Le 21 juin, le Premier ministre ne s'est pas exprimé ainsi qu'il l'a fait par la suite; il n'a pas dit qu'il s'agissait d'un ajout à la déclaration gouvernementale...

M. Geldolf. — Il est regrettable que le Premier ministre ne soit pas ici.

M. Lallemand. — ... Il a, en fait, beaucoup mieux caractérisé la portée de ce texte.

« Nous voulons régler ce problème par une sorte d'ajout à la déclaration gouvernementale... Voilà la signification de notre déclaration de principe. » Si cela ne signifie pas que la déclaration du 21 juin est une nouvelle déclaration gouvernementale !

M. De Bondt. — Je le répète : vous avez eu le temps de déposer une demande d'interpellation.

M. Lallemand. — Il n'appartient pas au Parlement de solliciter du gouvernement, qui conclut de nouveaux accords, qu'il vienne s'expliquer devant lui. C'est le gouvernement qui doit se présenter devant les Chambres pour demander l'investiture, solliciter l'adhésion de sa majorité sur le changement intervenu. C'est élémentaire dans notre droit constitutionnel. *(Applaudissements sur les bancs socialistes.)*

M. De Bondt. — Nous allons vous démontrer que le gouvernement détient toujours en permanence la confiance de sa majorité.

M. Lallemand. — Cette démonstration, il faut la faire au travers d'un débat devant les Chambres législatives. C'est d'ailleurs pourquoi le débat sur les pouvoirs spéciaux a tellement d'importance.

M. De Bondt. — Je participe allégrement à ce débat.

M. Lallemand. — J'en suis convaincu. Mais nous ne participerons pas au débat sur l'application d'une déclaration gouvernementale qui implique qu'un projet de loi soit déposé parallèlement à cette loi de pouvoirs spéciaux. Or, je ne vois pas ce projet de loi indispensable pour savoir comment vous allez procéder à ces imputations régionales nouvelles.

De plus, le débat parlementaire sur chacune des lois, sur chacune des restrictions imposées par les arrêtés de pouvoirs spéciaux, nous ne l'aurons pas. Par conséquent, le seul débat sera un débat final de confirmation, lorsque la politique aura été menée et lorsque les mesures auront été prises.

M. De Bondt. — C'est tout autre chose.

M. Lallemand. — C'est exact, mais tout cela procède d'une même attitude. J'aimerais que le gouvernement se présente devant sa majorité avec un projet dans lequel serait précisé comment on va imputer régionalement les dépassements d'enveloppes budgétaires de Cockerill-Sambre. Force m'est de constater que ce débat-là, le gouvernement ne le sollicite pas. Il ne nous reste qu'à protester et à lui en demander la raison.

En effet, quand nous déposons une motion, vous venez nous dire qu'elle est irrecevable.

M. De Bondt. — Vous savez très bien que nous n'avons pas peur d'un débat quelconque.

M. Lallemand. — Je m'en réjouis.

Mme Pétry. — Mais vous ne l'exigez pas en tant que parlementaires !

M. De Bondt. — Nous sommes prêts à fournir les réponses à vos questions.

M. Wyninckx. — Pour une fois, un membre du CVP défend le gouvernement. C'est d'autant plus curieux qu'il s'agit de M. De Bondt !

M. Lallemand. — Je ne doute pas que vous n'ayez pas peur, monsieur De Bondt; je ne parle pas de vous, mais du gouvernement. Je ne suis pas, par contre, convaincu qu'il n'ait pas peur de ce débat, en public, sur la portée exacte de cette modification structurelle de la politique de régionalisation et, en tout cas, des secteurs nationaux. Si vous pouvez me démentir, j'en serai heureux. Que le gouvernement se présente devant les Chambres avec un projet concret sur la restructuration de Cockerill-Sambre et ses implications financières de région à région. Je vous dirai alors que vous avez raison, monsieur De Bondt, et que je me suis trompé, mais j'attends ce moment avec une très grande impatience.

Le changement que traduit cette déclaration du 21 juin affecte toute l'économie des réformes de 1980. Ainsi, il est stipulé — je tiens à le souligner parce qu'on semble le perdre de vue — que l'article 5 de la loi du 9 août 1980 a instauré la clé de répartition régionale — un tiers, un tiers, un tiers — que vous connaissez d'ailleurs mieux que moi, monsieur De Bondt. Cette clé de répartition a fait l'objet d'une négociation entre tous les hommes politiques, au cours de laquelle le principe de l'aide aux régions les plus défavorisées était structurellement défini.

Je me permets de rappeler le dernier alinéa de cet article 5 de la loi du 9 août 1980 : « La clé de répartition sera revue si le revenu imposable par personne, calculé sur base de l'impôt des personnes physiques, dans la Région wallonne, est égal ou supérieur à celui de la Région flamande. » Le texte même de la loi traduit donc une pondération nationale entre les régions, et qui a dominé la réforme de 1980.

D'après la nouvelle déclaration du 21 juin, en matière de secteurs nationaux, dont la vocation est d'être régionalisés selon l'article 107^{quater} de la Constitution, pour le cas où l'Etat ne voudrait plus en assumer la charge, voici que le gouvernement, au lieu de procéder à un transfert, renverse le principe de solidarité établi par l'article 5 de la loi du 9 août 1980 !

Le gouvernement déclare en somme que la région la plus défavorisée recevra une part du financement qui diminuera précisément en fonction de sa pauvreté. C'est la négation même de la solidarité qui a cours non seulement dans les Etats nationaux, mais aussi dans les Etats fédéraux. La Suisse, par exemple, attribue aux Etats fédérés des ressources qui sont plus élevées en fonction précisément de la situation économique défavorable de celui qui reçoit cette aide.

En conclusion, on ne peut, me semble-t-il, s'engager dans un débat sur les pouvoirs spéciaux relatifs aux secteurs nationaux sans que

cette question fondamentale ait reçu une réponse claire du gouvernement, sans qu'il ait précisé l'étendue exacte de ses intentions, et reçu, de manière évidente, l'aval des deux Chambres.

Monsieur le Président, chers collègues, je crains que ce débat véritable ne soit esquivé. Je crains que la politique du gouvernement ne soit plus, aux yeux de ce dernier, une affaire du Parlement.

A force d'esquiver l'épreuve du débat, la confusion institutionnelle se développe et l'on voit poindre l'équivoque et l'incertitude à travers tous les axes fondamentaux de la politique nationale. Il faut redouter que, dans ce climat d'incertitude, d'équivoque et d'esquive permanente des débats parlementaires sur une politique concrète du gouvernement, ne se développent des conflits qu'aucun pouvoir spécial ne permettra jamais de résoudre. (*Applaudissements sur les bancs socialistes et sur les bancs FDF.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Mijnheer de Voorzitter, ik zie thans af van het woord in het debat, omdat vanochtend de Senaat een bepaalde tijd heeft besteed aan een proceduredebat en ik niet de indruk wil geven dat ik het debat nog langer wil laten duren. Door af te zien van mijn toespraak nu, die ik eventueel later nog kan houden, wil ik het debat eerder verkorten dan verlengen.

Vermits ik toch het woord heb — de heer Lallemand weet dat ik zijn uiteenzettingen steeds met veel aandacht beluister —, merk ik op dat het tijdens de uitgebreide behandeling van het 7^e van artikel 1, die de Voorzitter heeft aangekondigd, duidelijk zal worden wat krachtens die bepaling mogelijk is en wat niet. De door de heer Lallemand uitgesproken vrees, die ik niet deel, zal dan ongetwijfeld worden weggenomen.

De bekommerning van ons allen om een oplossing te vinden voor de moeilijke toestand van de staalindustrie in Wallonië reikt veel verder en heeft veel meer dimensies dan de noodzaak voor de regering, gesteund door haar meerderheid, op een aantal punten bijzondere machten te krijgen. Het zijn twee verschillende debatten, maar ik ben ervan overtuigd dat de regering naar aanleiding van het 7e van artikel 1, een ruim debat niet uit de weg zal gaan. Dat is ook in de Kamer geschied en sindsdien zijn er nieuwe elementen bijgekomen.

Mme Pétry. — Cela ne s'est pas fait à la Chambre.

De heer De Bondt. — De bezorgdheid van de oppositie is verantwoord, maar hun wantrouwen is ongegrond. De regering en de meerderheid zullen ongetwijfeld een antwoord verstrekken, zodat dan de oppositie haar positie zal kunnen bepalen. Ik hoop dat zij dan haar wantrouwen zal kunnen laten varen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandezande.

De heer Vandezande. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, naar aanleiding van dit debat ga ik hier geen juridische discussie aan over de al of niet-grondwettigheid van de wet op de bijzondere machten. Persoonlijk ben ik ervan overtuigd dat de voorwaarden van « noodzaak » en « urgentie » niet zijn vervuld. Wat baat het echter op te tornen tegen een regering die de meerderheid zo vast in de klem heeft gezet, dat het onbegonnen werk is een argumentatie te bouwen die aantoonde dat de voorwaarden niet vervuld zijn. Wanneer bovendien de Raad van State voorhoudt dat de noodzaak een kwestie van politieke opportuniteit is, waarover het Parlement te oordelen heeft, dan ga ik mij niet bezighouden met een spelletje van « welles » en « nietes ». Daarvoor is de tijd te kostbaar. Dit wil evenwel niet zeggen dat ik alle argumenten zal verzwijgen, hoewel de kapitulatie reeds getekend is en haar bezegeling heeft gevonden in het door de ondertekenaars van het Cockerill-Sambreakkoord verschillend geïnterpreteerde document. De euforie van de jongste dagen ruimt de baan voor paniek in de meerderheidsrangen en in de pers die de meerderheid steunt. Nochtans hebben de Vlamingen een enige kans laten voorbijgaan om van de zwakte van de Walen, die vragende partij waren, gebruik te maken om de nationale sectoren te regionaliseren door de wijziging van de wet van 8 augustus 1980 en van die van 9 augustus 1980, die de financiële middelen bepaalt.

Er was in het Parlement geen meerderheid daarvoor, zegt de meerderheid. Indien zij hadden gedaan zoals de Franstaligen, dan zou die meerderheid er wel gekomen zijn.

Nu hebben ze een nederlaag als een overwinning gevierd. Het zegebulletin wordt stilaan een rouwbrief. Hoe is het toch mogelijk dat de nochtans gewaarschuwde Vlaamse ministers in de val zijn getrapt en de unieke kans op verdere federalisatie hebben laten voorbijgaan? En nog is het einde niet in zicht. Cockerill-Sambre is nog altijd niet opge-

lost. De meerderheid zegt het nu zelf. Eerlang en enkele straten verder staan de Franstaligen ons weer op te wachten met nieuwe eisen, want niemand onder ons gelooft dat Cockerill-Sambre met het nieuwe verse geld dat wij mogen betalen, zal zijn opgelost. Dan komen de nieuwe eisen. Ondertussen moeten de Vlamingen het geld, dat zij op nuttige manier in eigen gebied konden investeren, afgeven ten behoeve van de Waalse staalindustrie. De bedreigingen van minister Gol en van André Cools, die ingeval er geen geld kwam, de 3 000 in Cockerill-Sambre werkende Vlamingen eerst naar huis zou sturen, hebben succes gehad. Een bewijs van xenofobie. Men is gezwicht voor de chantage van de Franstaligen en heeft dan een zegebulletin opgesteld. Het is werkelijk grotesk, ware het niet zo dramatisch voor Vlaanderen. Men zegt niet eens of men het plan-Gandois zal volgen. Men wil het institutioneel kader van de wetten van 8 en 9 augustus 1980 niet wijzigen, doch men bouwt toch een Vlaamse en een Waalse cel in, in de centrale regering. Hoe gaan die cellen samenwerken met de Vlaamse en Waalse regeringen? Die cellen treden in werking als de enveloppes worden overschreden. Dit zal bijna exclusief in Wallonië en meer bepaald in de staalsector geschieden. En wat de gewestelijk aan te rekenen financieringsmechanismen betreft, dit is een lachertje. Het volstaat inderdaad in de begroting de Vlaamse kredieten te drukken en de Waalse te verhogen en alles blijft zoals het was. Op die manier betalen de Vlamingen driemaal.

Ik wou niettemin toch enkele punten aanhalen.

Is het niet betekenisvol dat volgens het verslag « de sprekers de voornaamste grondslag van de bijzondere machten zien in het vertrouwen dat de meerderheid in de regering stelt, met dien verstande dat het Parlement het laatste woord moet hebben »? De Eerste minister, tevreden over zoveel volgzzaamheid, verklaart « dat hij het daarmee eens is en dat het inderdaad een kwestie van vertrouwen is van de meerderheid in de regering die zij aan het bewind heeft gebracht en die zij steeds kan sanctioneren door het vertrouwen terug te trekken ». Dit is blijkbaar de echte reden van het vragen van bijzondere machten. Wanneer men hierop echter dieper ingaat, dan is deze motivering niet zonder gevaren. Immers, in de toekomst kan zij voor elke regering die aantreedt de basis zijn om een wet op de bijzondere machten te vragen aan het Parlement. Elke regering die tot stand komt, steunt immers op het vertrouwen van haar meerderheid, totdat dit vertrouwen ingetrokken wordt. De leden van de meerderheid die deze wet goedkeuren verdienen onze dank voor zoveel onderdanigheid, doch beseffen blijkbaar niet welke operatie zij gaan uitvoeren, tot het bewijs van het tegendeel.

De Eerste minister heeft er tijdens de algemene bespreking voortdurend op gewezen dat de regering minutieus alle adviezen van de Raad van State heeft gevolgd en er zich naar geschikt heeft, ja zelfs herhaaldelijk het advies van de Raad van State heeft ingewonnen. Ik heb evenwel in de commissie, met in de hand de adviezen van de Raad van State, duidelijk aangetoond op herhaalde plaatsen dat met dit advies doorgewoone soms geen rekening werd gehouden, wat niet zonder gevaren is.

De Eerste minister heeft mij, wat de verordenende kracht van sommige besluiten betreft, meegedeeld dat er een beroep bij de Raad van State openstaat. Dit kan waar zijn in theorie, doch hij vergeet hierbij te zeggen dat men, om een beroep tegen een besluit met verordenende kracht in te dienen, een persoonlijk, rechtstreeks en individueel belang moet hebben, zoniet vervalt men in de *actio popularis*, dit wil zeggen een belang dat niet verschilt van het belang dat elke Belg heeft om een beroep in te stellen. Gevolg: het beroep is onontvankelijk. Een ander beroep is dat wat steunt op een collectief belang, dat ontstaat wanneer geen individuele persoon kan worden aangewezen of aanwijsbaar is. En u zult toegeven, mijnheer de Eerste minister, dat dit zo vaak niet ontstaat. Eindresultaat: van uw zogenoemd beroep op de Raad van State tegen verordenende besluiten blijft niet zoveel over.

Mijn collega Van In heeft in zijn eigen tonaliteit aangetoond dat u niet zo fier hoeft te zijn over uw ontwerp. Dat heeft hij ook in de commissie gedaan.

Ik heb, onder meer, ook de beperkingen willen aanhalen die u verplicht bent in ieder geval na te leven en dat is het volgende:

— U moogt met uw bijzondere machten niet treden op het domein van de decretale overheid, doch uit de besprekingen is gebleken dat het twijfelachtig is of u zich daaraan zult houden.

— U moogt niet op het domein komen van de wetten die met een speciale meerderheid moeten worden aangenomen. Ik weet niet of u dat zult doen. U zoudt, bijvoorbeeld, de nationale sectoren kunnen regionaliseren en ook de wet van 9 augustus 1980 betreffende de geldmiddelen kunnen wijzigen, doch dat zult u zeker niet doen, niet omdat u het niet kunt, doch omdat u dit op het ogenblik maar al te graag hebt. U en uw meerderheid verklaren voortdurend dat daarvoor zelfs geen meerderheid in het Parlement bestaat omdat u er niet wil voor vechten, daar u ter zake de gevangene bent van de Franstaligen, die

beter weten wat ze willen. Doch, hoewel u niet aan de institutionele hervormingen van 1980 wil raken, bouwt u toch gewestelijke cellen in de centrale regering. En om in dit verband nogmaals op Cockerill-Sambre terug te komen, denken we opnieuw aan de « Confrontatie »-uitzending van vorige zondag waarin u verklaarde dat de meeste constitutionalistes verklaarden dat het heffen van een staalbelasting in strijd zou zijn met het gelijkheidsbeginsel der Belgen, terwijl PVV-voorzitter Verhofstadt verklaarde dat dit geenszins in strijd was met de Grondwet. Misschien zoudt u daarover de Raad van State, afdeling administratie, om advies kunnen verzoeken. U zoudt het vlug hebben want er bestaat al rechtspraak desangående. Waarom doet u het niet? U beweert toch zo trouw te zijn aan de Raad van State.

— U moogt met uw besluiten niet de domeinen bestrijken die door de Grondwet uitdrukkelijk aan de wetgever zijn toegewezen. Daarvan kan de wetgever geen afstand doen en er zijn heel wat domeinen.

Ik heb u eveneens uit nieuwsgierigheid gevraagd welk het globaal produkt is geweest van de inlevering. U hebt mij geantwoord dat het 35 miljard was, hoewel dit niet in het verslag werd overgenomen, doch de collega's zullen zich die som nog herinneren. In werkelijkheid zijn het vele miljarden meer omdat uw mededeling alleen betrekking had op de loonmassa, doch geenszins op de andere inleveringen, zoals het produkt van de belastingen, afhoudingen, enzovoort. De publieke opinie mag dit evenwel niet weten.

Een tweede probleem van juridische aard, waarover ik u ondervroeg, was dat van het grondwettelijk recht tot amenderen van de koninklijke besluiten die moeten worden bekrachtigd door een wet, hetzij vóór 31 maart 1984, hetzij vóór 30 juni 1984.

Voor het geheel zijn de koninklijke besluiten opgeheven als ze niet vóór 31 december 1984 zijn bekrachtigd. U antwoordde mij met een advies van de Raad van State dat helemaal niet relevant is, vermits dit advies sloeg op de mogelijkheid de koninklijke besluiten door een wet-tekst te wijzigen nog vóór ze bekrachtigd zijn. Hierop adviseerde de Raad van State negatief. Mijn vraag had evenwel een heel ander voorwerp, namelijk te weten of bij de bekrachtiging de amendeerbaarheid gewaarborgd was. Op het einde van het verslag wordt over mijn vraag opnieuw gehandeld door de minister van Justitie. Die antwoordt dat er een onderscheid bestaat tussen de « bekrachtiging » en de « ratificatie ». Volgens de minister van Justitie geschiedt de bekrachtiging nadat een tekst in werking is getreden, terwijl de « ratificatie » inhoudt dat de betrokken handeling slechts in werking treedt nadat ze werd geratificeerd. Er bestaat dus geen reden voor amendering. Volgens de minister van Justitie zijn het de auteurs die voortdurend die vergissing maken. Wat hebben wij toch domme auteurs! Ik heb er dan ook maar professor Mast in zijn *Beginnelsen van administratief recht* op nageslagen, uitgegeven bij Story-Scientia, 1980, pagina 87. Daarin zegt hij dat de bekrachtiging de bevestiging is door de overheid van een normaal tot haar eigen bevoegdheid behorende rechtshandeling welke een ander orgaan in haar plaats heeft verricht.

Deze auteur verwijst naar een artikel « La ratification en droit administratif » van A. Kohl, verschenen in de *Revue de l'administration* van 1966, die het volgende zegt : La clause de ratification se rencontre aussi dans la loi des pouvoirs spéciaux du premier mai 1939 qui accorde au « Roi » jusqu'au premier décembre de la même année, certains pouvoirs en vue de réaliser l'assainissement et l'équilibre des finances publiques, de créer des conditions plus favorables au développement de l'économie nationale et de pourvoir à d'autres nécessités urgentes. »

Daarna ontleedt diezelfde auteur de natuur van alle rechtshandelingen en hij eindigt zijn artikel met de volgende zin : « Le langage juridique est fait de précision : chaque terme a sa signification », waarmee ik wil zeggen dat in strijd met wat de minister van Justitie zegt, het niet de auteurs zijn die alles door elkaar halen en zich vergissen, maar wel de regering.

Vervolgens zegt diezelfde auteur :

a) L'approbation est un acte de tutelle qui disparaît quand elle n'est pas confirmée;

b) La ratification ne constitue jamais un procédé de tutelle. Selon les cas, la ratification peut agir ou non à la manière d'une condition suspensive de l'exécution qui y est soumise;

c) L'acte confirmatif est constitué par la simple répétition d'un acte administratif. »

Er is een onderscheid tussen « ratification » en « confirmation ». In de Nederlandse tekst van het ontwerp spreekt men van « ratificeren » en in de Franse tekst van « confirmeren ». Dat zijn twee verschillende begrippen. Nu ziet u wie de vergissing heeft begaan.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1982-1983
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1982-1983

« A la différence de la décision confirmative, la ratification n'est pas la simple répétition de l'acte ratifié; il s'agit d'un pacte par lequel une autorité assume les actes accomplis par une autre autorité. » Hieruit moge blijken dat de bekrachtigde akte niet een herhaling van de te bekrachtigen akte hoeft te zijn, wat meteen de amendeerbaarheid, bepaald door de artikelen 41 en 42 van de Grondwet, inhoudt.

Overigens willen wij van deze gelegenheid gebruik maken om er de nadruk op te leggen dat het niet de auteurs zijn doch de regering, die de begrippen door elkaar haalt. Wat bij professor Mast de bekrachtiging is, is bij A. Kohl « la ratification ». Hetzelfde kan niet worden gezegd van de regering die in de Nederlandse tekst van artikel 5 het woord « bekrachtiging » gebruikt, terwijl in de Franse tekst gewag wordt gemaakt van « confirmation », wat nochtans, zoals we gezien hebben, twee verschillende begrippen zijn.

Vervolgens onderzoekt diezelfde auteur A. Kohl de gevolgen van de ratificatie of de bekrachtiging en hij stelt : « L'effet transformateur de la ratification consiste en ce que, celle-ci une fois intervenue, l'acte qui en a fait l'objet est censé émaner de l'autorité qui l'a ratifié », wat wil zeggen dat de wetgever meester is over de akte en ze ook kan amenderen.

« L'autorité compétente pour abroger l'acte ratifié est, en principe, l'auteur de la ratification puisque celui-ci est censé être devenu l'auteur de l'acte initial. »

Hoe zou men dan de eigenaar van een akte kunnen beletten diezelfde akte te kunnen amenderen?

« La ratification a en principe un effet rétroactif mais ce qui est devenu rétroactivement une loi n'entre en vigueur qu'à partir du moment de la ratification. »

Mijnheer de Vice-Eerste minister, ik hoop dat u dit aan uw collega van Justitie zult mededelen of dat u hierop zelf een antwoord zult geven.

De heer Lagae. — Mijnheer Vandezande, u bent blijkbaar voorstander van de uitdrukking « confirmation » of « bevestiging » en niet van « ratificatie » of « bekrachtiging ».

De heer Vandezande. — Ik vind inderdaad dat men zowel in de Nederlandse als in de Franse tekst de term « ratificatie » moet gebruiken en dat men derhalve moet kunnen amenderen. Het gaat hier immers om koninklijke besluiten die aan de wetgever ter ratificatie worden voorgelegd en dit kan ons niet ontheffen van de door de wetgever geboden mogelijkheid tot amendering.

De heer Lagae. — Indien wij de term « ratificatie » of « bekrachtiging » zouden aannemen, betekent dat in uw zienswijze en volgens de door u geciteerde auteurs, dat de uitvoeringsbesluiten van de wet slechts van kracht worden vanaf het ogenblik van bekrachtiging?

De heer Vandezande. — Inderdaad, en in dit geval moeten wij kunnen amenderen. Dit is het recht van de wetgever.

De heer Lagae. — Uit de werkzaamheden in de commissie en uit het verslag van de Kamer blijkt toch dat het de bedoeling van de regering is over bijzondere machten te beschikken en deze machten uit te oefenen vanaf het ogenblik dat ze haar zijn toegekend, en dat zij niet wil wachten tot volgend jaar om deze wetgevende handelingen in werking te zien treden.

U pleit voor het amenderingsrecht. Wat zijn daar echter de gevolgen van? Veronderstel dat wij amenderen. Heeft dit amendement dan een retroactief effect of geldt het alleen voor de toekomst? Welke rechts-toestand zal er bijvoorbeeld ontstaan wanneer er een genummerd koninklijk besluit wordt genomen op 1 oktober 1983 en wanneer wij enkele maanden later bij de confirmatie of bevestiging het besluit amenderen? Ofwel heeft het amendement alleen effect voor de toekomst en dan kunnen wij evengoed tewerkgaan met een gewone wet, ofwel is het amendement retroactief tot 1 oktober 1983, maar dit laatste is toch echt niet praktisch.

De heer Vandezande. — Ik ben uitgegaan van de tekst en de nomenclatuur van de regering, evenals van de nogal hautaine woorden van de minister van Justitie, die alle schuld in de schoenen schuift van de auteurs die ik heb geciteerd en die juist de betekenis van de verschillende termen aanhalen. Bovendien komt het er niet op aan te weten wat de regering wil, doch wel welke de rechten zijn die de grondwetgever aan de wetgever heeft gegeven en waaraan de regering zich niet kan onttrekken.

De heer Lagae. — Dan zitten wij toch wat te zoeken naar welbekende waarheden, collega.

De heer Vandezande. — Ik heb die welbekende waarheden hierboven uiteengezet, collega. Ziezo, mijnheer de minister van Binnenlandse Zaken, ik hoop hiermee de eer van de auteurs gered te hebben, alsmede te hebben aangetoond dat de Nederlandse en de Franse tekst van artikel 5 twee verschillende begrippen hanteren.

Het advies van de Raad van State spreekt niet tegen wat wij eerder hebben uiteengezet.

Doch wij wensen, als wetgever, ook de prerogatieven van de wetgever te verdedigen, namelijk de amendeerbaarheid, door de Grondwet gewaarborgd, van de besluiten die ter bekrachtiging worden aangeboden.

Daarom wensen wij terug te grijpen — want daar bestaat een vergelijking en geldt hetzelfde principe — naar de wet houdende samenvoeging van de gemeenten. Immers, de wet van 1971 maakt de samenvoeging van de gemeenten mogelijk bij koninklijk besluit, na ratificatie van de wetgever, net zoals nu in deze materie.

De heer Lagae. — Collega Vandezande, toen u daarnet de auteurs hebt geciteerd, hebt u duidelijk gezegd dat er een groot verschil is tussen de voogdijoverheid die de daad van een ondergeschikt bestuur uit haar voogdijmacht bekrachtigt, en wat hier gebeurt, namelijk de bevestiging.

De heer Vandezande. — De voogdijoverheid keurt goed, maar bekrachtigt niet.

De heer Lagae. — Goedkeuren wat door een ander gedaan is, om de auteurs te citeren die u daarnet aanhaalde, met dien verstande...

De heer Vandezande. — Goedkeuren is niet « confirmer ».

De heer Lagae. — Met dien verstande dat de handeling maar rechtskracht krijgt na de goedkeuring.

De heer Vandezande. — Toch niet. Als het een goedkeuring is, gaat het om een voogdijdaad en dan is er retroactiviteit vanaf de datum van de oorspronkelijk genomen beslissing. Dat gebeurt op gemeentelijk vlak voor de zaken die door de provincie moeten worden goedgekeurd. In dat geval is er uitwerking vanaf de datum van de beslissing die ter goedkeuring wordt voorgelegd.

De heer Lagae. — En wanneer de goedkeuring niet volgt, is er niets gebeurd. Bij de door u geciteerde auteurs wordt zeer duidelijk afstand genomen van het geval van de voogdij, wat heel wat anders is.

De heer Vandezande. — Neen, mijnheer Lagae, de auteur die ik citeer maakt een zeer duidelijk onderscheid tussen de drie begrippen : *l'approbation, la ratification et la confirmation*.

Zoals gezegd, wensen wij terug te grijpen naar de wet houdende samenvoeging van gemeenten en in dit verband wou ik de eerste auditeur Boland citeren die in de *Revue de l'Administration et du Droit administratif* het volgende schrijft :

« En réalité, ces dispositions légales permettent uniquement au gouvernement d'échapper à la procédure législative ordinaire : au lieu de soumettre à la discussion des Chambres, article par article, autant de projets de loi complets qu'il y aurait de modifications à réaliser, le gouvernement peut se borner à soumettre au Parlement un projet de loi comportant un article unique qui énumère une série d'arrêtés royaux portant fusions de communes ou autres modifications de limites. Ainsi donc, la question de constitutionnalité qui se pose n'est pas celle de savoir si le législateur peut déléguer le pouvoir de modifier les limites des communes, que l'article 3 de la Constitution lui réserve, mais bien celle de savoir si le législateur peut renoncer à l'obligation de voter les lois dans chacune des Chambres, article par article, que lui impose l'article 41 de la Constitution. Le Conseil d'Etat a fait remarquer à cet égard que la procédure exceptionnelle n'empêcherait pas les Chambres d'examiner spécialement un arrêté de fusion, voire une disposition d'un arrêté déterminé; mais que pour y arriver, si elles le désiraient, elles devraient exercer les droits de division et d'amendement que leur donne l'article 42 de la Constitution. Or, cette possibilité ne suffit pas. Les Chambres ont l'obligation de se prononcer expressément et directement sur toutes les dispositions qui impliquent la mise en œuvre de leur compétence propre. Elles n'y satisfont pas en votant un texte qui se borne à faire référence à un ensemble de mesures élaborées par le pouvoir exécutif. »

« Et le contrôle parlementaire n'est pas resté purement théorique, puisqu'un arrêté de fusion n'a pas été ratifié et que, dans un autre arrêté, le nom de la commune a été modifié. »

De wetgever kan dus de prerogatieven niet verzaken die hij van de grondwetgever heeft gekregen. De parlementsleden moeten dus het recht

hebben om te kunnen gebruik maken van de artikelen 41 en 42 van de Grondwet en om de koninklijke besluiten, die ter ratificatie worden voorgelegd, te kunnen amenderen.

Ik zal nu enkele specifieke beschouwingen geven.

Volgende oogmerken worden nagestreefd : het economisch en financieel herstel, de vermindering van de openbare lasten, de gezondmaking van de openbare financiën, het scheppen van werkgelegenheid.

De middelen daartoe zijn de volgende.

Eerst zal men trachten de openbare uitgaven te beperken of te verminderen, en het economisch en financieel herstel en de gezondmaking van de openbare financiën nastreven.

Wanneer ik aan de Eerste minister vraag welk het produkt is van de inlevering, antwoordt hij mij 35 miljard, doch dit klopt niet met de werkelijkheid.

Wij krijgen de gelegenheid, aldus de Eerste minister, om ieder jaar naar aanleiding van de Rijksmiddelenbegroting en de begrotingen, te peilen naar de realisaties. Dan is dit een factuur na betaling.

Wanneer men bedenkt wat de Staat teruggeeft op het vlak van de pensioenen in overheidsdienst, dan komt men tot astronomische bedragen. Wij hopen hier later te kunnen op terugkomen om deze zwendel aan de kaak te stellen. De vastheid van betrekking en de aantrekkelijkheid der pensioenen waren de enige reden om de hogere wedden in het privé te compenseren.

Doch men aarzelt thans niet om de sinds lang verworven rechten aan te tasten en de ambtenaren te verwijzen naar de financiële diepten, die doen denken aan de staat van behoefte, vermeerderd met een toeslag die hen daaruit optilt en dit na een leven van toewijding aan het openbaar belang. Om dit alles niet te bruisen te laten gaan, knabbelt men in 10 beurten van 10 pct. soms aan de verworpen rechten. De ambtenaren zullen u dankbaar zijn voor zoveel erkenning van hun verdiensten. Het verwondert me overigens dat de vakbonden zo mak blijven bij zoveel onrecht. Of is het omdat de gepensioneerden geen lidmaatschapsbijdrage meer betalen ? Zijn ze ook bij hen afgeschreven ?

Over de problemen die te maken hebben met de sociale zekerheid, de tewerkstelling, de werkloosheid en het Cockerill-Sambreprobleem zullen andere sprekers van onze fractie zich uitvoeriger in het debat mengen. Er is over dit alles zoveel te zeggen dat de uiteenzettingen ook verdeeld worden. Ik zelf zal me beperken tot nog enkele belangrijke facetten van de verschillende maatregelen aangekondigd door artikel 1 van het ontwerp.

Ten tweede, zijn er de maatregelen op gemeentelijk vlak, wat in het bijzonder tot uw domein behoort, mijnheer de minister van Binnenlandse Zaken.

Toen ik bij de totstandkoming van de wet van 1976 op de OCMW in deze vergadering ijverde voor de eenheid van het sociaal beleid en er de communalisering van voorstond, stond ik bijna alleen. Het is toch waanzin in een gemeente nog een gedecentraliseerde dienst van een gemeente in het leven te houden, in plaats van het hele sociaal beleid te onderwerpen aan de gemeenteradsleden. Maar neen, het OCMW moest een toevluchtsoord blijven voor gebuise gemeenteraadsleden. Nu predikt de regering voor verplicht overleg over allerlei problemen. Wat zal dit allemaal opleveren ? Het blijft een vraagteken. De echte stap, namelijk de totale invoeging van het sociaal beleid in de gemeente, is te veel gevraagd. Daarvoor zou men heilige huisjes moeten afbreken en dat mag niet.

Verder kan men instellingen van openbaar nut opheffen, omvormen, reorganiseren, of samensmelten en het statuut aanpassen. Men kan ook de werking, de organisatie, het beheer en de controle versterken, alsmede de werkingsuitgaven beperken. Hier wordt in weinig woorden veel gezegd, in die zin dat men er alle kanten mee uit kan.

De Raad van State, waarvan de Eerste minister verklaart dat de regering steeds het advies heeft gevolgd, maakt zich zeer ongerust en vraagt verduidelijkingen. Wat wil de regering inzake overheidspensioenen in de overheidssector ? Wil zij het statuut der parastatalen wijzigen en, zo ja, in welke zin ? Hoe wil zij de controle versterken ? De minister verklaart aan het statuut niet te willen raken. Aan de ene kant pleit de regering voor gelijkgeschakeling van het statuut der gemeenten met dat van het Rijk, doch de minister van Binnenlandse Zaken verklaart toch dat een stelselmatige gelijkgeschakeling der statuten niet wenselijk is. Wat hij dan wel zal doen ? Welke verduidelijkingen er zullen komen, welke personeelsstatutenaanpassing, welke verscherping van de controle ? Zoveel vragen van de Raad van State, zoveel onbeantwoorde vragen.

Gaat het rijksstatuut en dat van 8 januari 1973 op de parastatale instellingen in elkaar storten, terwijl ze moeizaam tot stand kwamen ? Men heeft er het raden naar. De Raad van State zegt zelfs dat het 3^e en 4^e van artikel 1, rekening houdend met het na te streven doel, moet

uitgaan van het algemeen belang, doch vindt het toepassingsgebied te ruim. Antwoord zoekt men tevergeefs bij de minister van Binnenlandse Zaken, die net zoals voor de vorige wet op de bijzondere machten, achteloos voorbijgaat aan de opmerkingen van de Raad van State en aan de in de commissie gestelde vragen. Zal hij ook in de openbare vergadering, net zoals de vorige maal, met dezelfde lichtzinnigheid ingaan op de gestelde vragen?

Vervolgens is het allemaal zo vaag in de tekst van artikel 1er, 4°, te lezen dat de financiële verantwoordelijkheid van de provincies, gemeenten, OCMW's enzovoort, zullen worden aangescherpt door het voorleggen van saneringsprogramma's. Allemaal zeer mooi en de minister verklaart zelfs dat die saneringsprogramma's zoveel mogelijk eenvormig moeten zijn, doch wanneer men vraagt zoveel mogelijk objectieve normen voor iedereen in te bouwen in die saneringsprogramma's om te vermijden dat ze op de meest divergente manier zouden worden opgesteld, dan kan men geen klaar antwoord van de minister krijgen. Integendeel, hij praat maar wat over de vrijheid van de gemeenten om zoveel personeel in dienst te nemen als zij willen en de wedde toe te kennen die zij willen. Hij wil wel saneren, doch wil niemand kwetsen. Op die manier echter kan men niet saneren en daarover weigert de minister iedere duidelijke taal. Veel te ruim, zegt de Raad van State, doch dat zal de minister een zorg wezen.

En dan hebben we het probleem van de bedrijfsvoorheffing van de gemeente ten voordele van de Staat en dat, aldus de minister van Financiën, door vele gemeenten niet aan de Staat wordt doorgevoerd, doch voor eigen behoeften op illegale wijze voor haar beleid wordt gebruikt, zonder dat de minister van Financiën over enig middel beschikt. Hier zullen voortaan maatregelen getroffen worden.

Daartegenover staat het feit dat de gemeenten slechts zeer laattijdig het bedrag van het percentage van de inkomstenbelastingen door de Staat ten voordele van de gemeenten geïnd, ontvangen. Hiervoor zal de Staat een eenmalige en uitzonderlijke toelage van 21 miljard, uitgestreken over verschillende jaren, aan de gemeenten geven.

Ik wens hier de juridische uitleg van de minister van Financiën niet in twijfel te trekken, doch ik geloof dat in feite de laattijdigheid van de uitvoering van de verplichtingen van de Staat met betrekking tot de inkomstenbelastingen de wrevel van de gemeenten tot gevolg heeft, die als tegenzet de bedrijfsvoorheffing, die aan de Staat toekomt, voor zich houden. In feite passen zij, hoewel het juridisch niet verdedigbaar is, een soort schuldvergelijking toe. De belastingplichtigen hebben in 1978 een dubbele aanvullende gemeentebelasting betaald over het aanslagjaar 1978 en reeds een voorafbetaling over de inkomsten van het aanslagjaar 1979.

Wat er ook van zij, de minister heeft verklaard dat van de gemeenten zal worden afgehouden wat zij schuldig waren en tot zover vind ik alles normaal.

Waar ik echter niet zo zeker van ben, is of de gemeenten het rekenkundig aandeel zullen bekomen waarop zij recht hebben, dan wel of zij slechts een proportioneel aandeel zullen krijgen. Nu kan rekenkundig aandeel gelijk zijn aan proportioneel aandeel, doch dat is helemaal niet zeker en dat is niet gebleken uit de besprekingen in de commissie. Mij wil het voorkomen dat hier een omslagbeginsel zal worden toegepast volgens bepaalde nog vast te stellen criteria, doch dan zou ik dat graag van de minister vernemen.

Komt daar nog bij dat de minister spreekt over een eenmalige toelage, doch uitgestreken over verschillende jaren. Het is een soort *contradictio in terminis*. Bovendien is het een toelage. En een toelage wordt normaal voor een bepaald doel toegekend en is derhalve controleerbaar en desnoods terugvorderbaar. Mij is dit alles nog zo duidelijk niet en daarom kreeg ik graag van de minister verdere toelichting.

Met het herstructureren en het verzekeren van de leefbaarheid van de ondernemingen in de nationale sectoren, zitten we volop in het Cockerill-Sambreprobleem. In dit verband verwijs ik naar mijn algemene uiteenzetting. Bovendien zullen nog andere collega's van onze fractie hierover spreken.

Hetzelfde kan ik zeggen van het programma tot vrijwaring en de bevordering van de werkgelegenheid en waarvan de maatregelen eveneens zeer vaag zijn, met dien verstande dat men twijfels kan koesteren of onze tewerkstelling er niet eerder op achteruit zal gaan dan vooruit. Doch ook hierover spreken collega's uit onze fractie, evenals over de verdere loonmatiging.

Ik geloof, mijnheer de minister, dat het gebrek aan moed van de Vlaamse ministers op zo een gunstig ogenblik om de regionalisering definitief ten goede om te buigen tijdens de jongste gebeurtenissen, evenals de door mij en mijn collega's uiteengezette argumentatie voor ons een voldoende reden is om uw ontwerp niet alleen niet goed te keuren, doch kordaat af te wijzen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Geldolf.

De heer Geldolf. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, collega's ik schijn niet veel geluk te hebben. Precies veertien dagen gelden interpelleerde ik de Eerste minister en de Vice-Eerste minister moest antwoorden. Vandaag wil ik repliceren op dingen die de Eerste minister in de bijzondere commissie heeft gezegd en ook thans is hij hier niet aanwezig.

De heer Van Ooteghem. — Minister Nothomb zal ook niet antwoorden!

De heer Geldolf. — Ik hoop dat de ambtenaren van uw kabinet mijn vragen zullen noteren en ze aan de Eerste minister zullen overmaken. Mocht ik morgen geen antwoord krijgen op mijn specifieke vragen, zal ik mij veroorloven erop terug te komen.

Ik wens in deze algemene bespreking vier punten te behandelen: ten eerste, een historische rechtzetting gericht tot de Eerste minister; ten tweede, de illustratie met een voorbeeld van het zinloze van dit debat; ten derde, de demonstratie, eveneens met een voorbeeld, dat de middelen waarover de regering beschikt om in een concreet geval de werkloosheid te bestrijden, niet worden gebruikt; ten vierde, de vaststelling dat een regering, die het Parlement bijzondere machten vraagt, blijkbaar niet in staat is in eigen schoot orde op zaken te brengen en, meer bepaald, dat de Eerste minister niet in staat is de instructie van 23 mei 1980 met betrekking tot zijn ministers te doen toepassen.

Punt een, een historische rechtzetting.

Op pagina 17 van het verslag van de Bijzondere Commissie wordt eventjes verwezen naar een nogal formele en categorische verklaring van de Eerste minister met betrekking tot het verleden.

« De Eerste minister wijst erop dat er ook in België precedents zijn: de regering-Van Zeeland heeft veel ruimere bijzondere machten doen goedkeuren dan die van vandaag, na één dag bespreking in de Senaat en één dag in de Kamer. » Dan volgen nog enkele gegevens, data enzovoort.

De werkelijkheid is dat de Eerste minister in die commissievergadering gezwaaid heeft met het *Belgisch Staatsblad* en gevraagd heeft, zich richtend tot de socialistische, of wij wel wisten wie de ondertekenaars waren. Namen als Emile Vandervelde, de Man, Soudan, Spaak en Delattre. Wisten wij wel dat die bijzondere machten, die vier pagina's innamen, werden afgehaspeld in één dag in Kamer en Senaat? Hij heeft dit met veel nadruk beweerd en ik heb mij de moeite getroost dit allemaal eens na te kijken. Ik ben tot zeer eigenaardige vaststellingen gekomen. De wetten van 31 juli 1934 en 7 december 1934, waarbij aan de Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en op de vermindering van de openbare lasten, werden aangenomen op een ogenblik dat een regering aan het bewind was, onder leiding van de Broqueville, waarvan de socialistische geen deel uitmaakten. Op 15 maart 1935 werd een wet aangenomen houdende verlenging voor drie maanden van de wetten van 31 juli en 7 december 1934. Van de regering-Theunis begin 1935 maakten de socialistische evenmin deel uit.

Voor de behandeling van deze volmachtwetten heeft de Kamer destijds in totaal 8 uur 35 minuten nodig gehad, terwijl de Senaat dit op 14 maart 1935 in 3 uur 15 minuten klaarspeelde.

Dan komt, enkele weken later, inderdaad de regering-Van Zeeland aan de macht. In die regering hebben de socialistische zitting en het is die regering waarover de Eerste minister het in de bijzondere commissie heeft gehad. De wet van 30 maart 1935 luidt: « Wet tot verlenging en aanvulling van de wetten van 31 juli, 7 december 1934 en 15 maart 1935 » met verder hetzelfde opschrift als de vorige. Die wet wordt gedurende één dag in de Kamer besproken op 29 maart, maar het debat duurt in totaal 16 uur. In de Senaat gebeurt het op 30 maart en daar duurt het debat 8 uur 55 minuten.

Bilan van heel deze geschiedenis: volmachtdiscussie in die periode in de Kamer, zonder de socialistische, 8 uur 35 minuten, met de socialistische in de regering 16 uur 10 minuten; in de Senaat, zonder de socialistische, 3 uur 15 minuten, met de socialistische 8 uur 55 minuten.

De heer Wyninckx. — U ziet dat we nog veel spreektijd te goed hebben.

De heer Geldolf. — Dit is het tegenovergestelde van wat de Eerste minister zo glorieus heeft beweerd.

En ziehier wat zijn gezwier met het *Staatsblad* betreft, en zijn beweringen dat het over zoveel bladzijden ging en dat het in een minimum van tijd besproken was. Mag ik hem met mijn complimenten zeggen dat als hij in het vervolg het *Staatsblad* nog consulteert, al is het dat van 1935, hij beter en aandachtig moet leren lezen, of aan de medewerkers van zijn kabinet moet vragen hem geen lolleries te komen vertellen.

Inderdaad, ik stel vast dat de wet van 15 maart 1935 acht artikelen bevat en de wet van 30 maart eveneens acht artikelen. Hoeveel bladzijden besloegen nu die teksten : de wet van 15 maart beslaat één bladzijde, die van 30 maart driemaal een derde van een bladzijde dus ook een bladzijde. Dat is dus identiek hetzelfde.

De Eerste minister vergist zich wanneer hij verklaart dat het over veel meer bladzijden gaat. In een voetnota worden immers de gecoördineerde wetten opgenomen, namelijk de samenvoeging van de wetten van 31 juli en 7 december 1934, de wetten van 15 maart en 30 maart 1935, plus de nieuwe, hetgeen in totaal, in kleine lettertjes, enkele bladzijden vormt. Maar dat stemt niet overeen met de voorstelling die hij heeft gegeven.

De heer Luyten. — En diezelfde Eerste minister heeft gezegd dat ik een onbetrouwbaar historicus ben.

De heer Wyninckx. — De oppositie gaat vooruit. We hebben nu twee historici.

De heer Geldolf. — Ik kom dan tot het tweede punt van mijn betoog : de illustratie met een voorbeeld van het zinloze van dit debat. De Kamer is met reces. De Senaat mag niets wijzigen aan deze tekst.

De heer Wyninckx. — Jawel, als de meerderheid het wil.

De heer Geldolf. — Dat is de duidelijke opdracht. Ik zal uitleggen waarom de Kamer wel iets heeft kunnen wijzigen. Op artikel 1, 10°, werd in de Kamer op voorstel van een lid van de meerderheid een amendement aanvaard. Maar als de Senaat op datzelfde punt, artikel 1, 10°, iets zou willen wijzigen, kan dat niet want dan zou het ontwerp terug naar de Kamer moeten en dat mag niet en dus wordt het een « materiële » vergissing. Aldus wordt een inhoudelijke vergissing een materiële vergissing. Het gaat hier nochtans om een fundamentele wijziging in de conceptie zelf.

Ik neem het verslag op bladzijde 143. Daar gaat het over « de nieuwe technologieën » of over « nieuwe technologieën ». Iemand heeft gevraagd waarom er sprake is van « de » nieuwe technologieën. Liggen die dan vast ? Komen er nooit geen andere meer ? Waarom moet het overleg gekoppeld worden aan de datum van 1 oktober 1983 ? Dat overleg zou permanent moeten zijn.

In de tekst zou ook moeten worden opgenomen het basisprincipe van arbeidstijdverkorting, al dan niet het gevolg van de invoering van nieuwe technologieën. In geen geval mag dat gepaard gaan met een vermindering van de tewerkstelling en evenmin met het verlies aan koopkracht.

Daarover wordt uitvoerig gedebatteerd. Mevrouw Remy stelt na de bespreking van dat punt voor, logisch te handelen en de tekst te wijzigen. Minister Eyskens gaat ermee akkoord, maar het wordt een materiële fout genoemd. Een materiële fout is, bijvoorbeeld, wanneer in de tekst staat « rémunération » in plaats van « rémunération ». Dat is gewoonweg een drukfout. Hier gaat het toch wel om iets veel fundamenteleers.

Een boek waarover de jongste tijd veel wordt gesproken en dat erg in de schijnwerpers staat, handelt, onder meer, over de technologieën. Het is, naar ik meen, nuttig dat hier even te pas te brengen. Het gaat om het boek van Samuel Pissar, getiteld *La ressource humaine*. Hij gaat uit van een dubbel vertrekpunt. Enerzijds van een zin van François Perroux, die luidt : « L'économie de la ressource humaine, ressource la plus mal explorée, se dessine à une époque où la science l'exige et où la technique peut la réaliser. »

Anderzijds steunt de auteur op zijn eigen jeugdige ervaringen in Auschwitz waar hij, geobsedeerd door de idee om toch een uitweg te vinden op weg naar de gaskamer, dezelfde *ressource humaine* krampachtig aanboort en daardoor haast miraculeus ontsnapt aan de dood. Met honderden voorbeelden — niet enkel de Silicon Valley in Californië — illustreert en belijdt deze man, die oost en west, noord en zuid kent en hun vertrouwen ook voor een stuk geniet, zijn geloof in een ongebreidelde technologische vooruitgang als nieuwe hoop voor de mens.

Ik lees enkele passussen uit het slot van dat merkwaardig boek. De regeringsleiders, wanneer zij mekaar in Williamsburg hebben ontmoet, zullen daar ook Samuel Pissar hebben ontmoet, want de auteur is overal present, hij heeft invloed in de hoogste regionen en wordt overal met aandacht beluisterd.

Tot slot zegt hij dus :

« Nous vivons les dernières affres d'un drame historique. A notre passé béni et maudit, il faut dire adieu. Nous aurons toujours à lui demander des souvenirs, mais des modèles, plus jamais. »

Après deux guerres mondiales, un génocide, les tueries coloniales, l'univers qui agonise est porteur aussi des ferments de sa succession,

d'une ère nouvelle, de prodigieux développement, avec les moyens d'une révolution que la communauté scientifique, étroite, des quelques experts mondiaux appelle « A.I. », *artificial intelligence*, et qui, dans le prolongement et la combinaison des ordinateurs, engendre la nouvelle race des machines expertes. »

Tot besluit zegt hij :

« Ils viennent prendre la relève non seulement de l'effort musculaire de l'homme, mais aussi de son travail mental au premier degré, le libérant et l'équipant pour les tâches supérieures d'imagination, de conception, de cohésion sociale et d'universalité des rapports : les siennes, enfin. »

Ainsi est devant nous, de tous les continents, le plus vaste, le plus riche, le plus neuf, notre planète irriguée, organisée bientôt tout entière par les réseaux de la science électronique et biologique.

Son rapport avec l'homme s'annonce transformé.

Ancien lieu de refuge et de labeur, comme depuis toujours, elle va devenir plate-forme pour l'essor de chaque esprit, de chaque personne, vers l'horizon de la vocation de chacun. »

« Nieuwe technologieën » betekent dus helemaal iets anders dan « de » beperkte nieuwe technologieën die men nu toevallig, gisteren of vandaag, ontdekt.

Ik kom tot mijn derde punt : de demonstratie, met een voorbeeld, dat de normale middelen waarover de regering beschikt om in een concreet geval de werkloosheid te bestrijden niet worden gebruikt.

Het gaat om een project dat reeds door ons in de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen aan de orde werd gebracht, waarover ook hier, door de heer Egelmeers, bij de bespreking van de begroting van Verkeerswezen werd gesproken en waarover ook door hem nog zal worden geïnterpelleerd wanneer er geen oplossing komt. Het gaat om een gedeeltelijke financiering van de bouw van zes containerschepen van 7 400 ton *dead-weight*...

De heer Wyninckx. — Zeer juist.

De heer Geldolf. — ... drie op de Boelwerf te Temse en drie op de scheepswerven Sint-Pieters te Hemiksem. De inzet is de bijkomende behandeling van 20 000 containers in onze havens, het aanwerven van 160 zeelieden en 20 bedienden, het veilig stellen van 1 000 arbeidsplaatsen in een nationale sector, de scheepsbouw, bij Boel en bij Sint-Pieters te Hemiksem.

De heer De Croo heeft geen antwoord gegeven op de vragen van de heer Egelmeers. Dat is de reden waarom deze nog zal interpellieren.

Dat is een illustratie te meer van het feit dat, zoals de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers terecht heeft gezegd, u al die dingen kunt doen bij gewone wet, op voorwaarde dat u ze wil doen. De vraag is te weten of u ze wil doen.

Ik kom tot mijn vierde en laatste punt. Wij stellen vast dat de regering die bijzondere machten vraagt aan het Parlement, blijkbaar niet in staat is in eigen schoot orde op zaken te stellen. Er zijn de dissonanten in de regering over allerlei dingen. Wanneer de Eerste minister momenteel hier niet aanwezig is, dan is dat omdat er, alhoewel men deze morgen deed alsof er geen vuiltje aan de lucht was, op dit ogenblik over het staal wordt vergaderd tussen de Eerste minister en de andere Vice-Eerste ministers. (*Ontkennend gebaar van Vice-Eerste minister Nothomb.*) U moet dat niet ontkennen, mijnheer Nothomb. Het blijkt duidelijk zo te zijn. Er zijn de dissonanten, bijvoorbeeld over de volmachten zelf.

Vice-Eerste minister Gol heeft in de speciale commissie, naar aanleiding van de bespreking van artikel 5, tekstueel en tot verbijstering van velen verklaard : « Naar mijn oordeel kan de wet alles, ook de Grondwet schenden zonder sancties. »

In het Frans luidt dit : « A mon estime, la loi peut tout, même violer la Constitution sans sanctions. »

Deze zin stond duidelijk in de eerste versie van het verslag. De voorzitter van de commissie heeft het tweede deel van deze zin doen schrappen. Hij luidt nu : « Naar mijn oordeel kan de wet alles. » De sporen van een verwijzing naar een mogelijke verkrachting van de Grondwet en het bij de Vice-Eerste minister Gol uit het onderbewustzijn naar boven gekomen Bonapartistisch trekje verdwijnt aldus uit het verslag. Wij wensen echter dat deze woorden alvast in de *Handelingen* worden geakteerd.

De heer Wyninckx. — Neo-Gaullisme.

De heer Geldolf. — Ik kom zo tot een tweede voorbeeld, namelijk de instructie die uzelf, mijnheer Nothomb, veertien dagen geleden hebt voorgelezen en die dateert van 23 mei 1980, waarbij de Eerste minister aan zijn ministers zegt wat zij mogen doen en wat zij niet

mogen doen inzake cumulatie op het gemeentelijk vlak. Daar werd lang over gediscussieerd. Het resultaat is, dat ik niet aan de Eerste minister zelf heb kunnen vragen wanneer hij zijn eigen instructies zal uitvoeren. Vindt u echter niet dat, op een moment dat men de les wil spellen en dat men macht wil ontnemen aan het Parlement, het beste ogenblik gekomen is waarop de Eerste minister de discipline doet gelden in zijn regering?

U hebt allemaal kennis kunnen nemen van wat onze collega Vanvelthoven van de Kamer van volksvertegenwoordigers allemaal aan het licht heeft gebracht over die besparende regering. Bij de installatie van de huidige regering werden een aantal dingen afgesproken. Ministers zouden hooguit nog acht kabinetsleden van niveau 1 mogen hebben en vijftig leden uitvoerend personeel. Staatssecretarissen zouden nog recht hebben op zes kabinetsleden en vijftig leden uitvoerend personeel. Nu blijkt dat van de veertien nationale ministers, er twaalf afwijkingen hebben gevraagd en ook hebben bekomen. Van de tien staatssecretarissen hebben er zeven afwijkingen gevraagd en ook bekomen. Minister De Croo schiet de hoofdvogel af, met honderd vijfenveertig verdoken kabinetsleden in dienst.

Ik daag de Eerste minister of één van zijn collega's uit deze gegevens te weerleggen.

Dan blijft er nog het slechte voorbeeld van de Vlaamse minister van Onderwijs, die gisteren nog een oproep deed tot de leerkrachten voor deeltijdse arbeid. Ik weet niet hoe zij daarop reageren. Het moet echter bij hen toch eigenaardig overkomen dat hun baas zelf, tegen alle traditie, gewoonterecht en welvoegelijkheid in, de grootste « cumular » van alle ministers blijkt te zijn. Hij blijft als minister de functie van burgemeester van Damme en voorzitter van de gemeenteraad uitoefenen, maar zegt wel aan de leerkrachten hoe zij het zouden moeten doen. U moet toch toegeven dat de minister hier een zeer slecht voorbeeld geeft.

Daarom gebruiken wij een oud Engels kunstje, dat Camille Huysmans indertijd voor het eerst toepaste op Eerste minister « papa Pholien » en dat wij later ook hebben toegepast toen de heer Poma, tot een ieders verbazing, voor de eerste maal staatssecretaris werd en na drie maanden zijn bevoegdheden nog niet kende.

Wij zullen de vermindering van de wedde van minister Coens met één symbolische frank voorstellen bij de bespreking van zijn begroting volgende week. Ik raad u aan hiermee niet te lachen, want er zou nog één en ander aan het licht kunnen komen. Weet u welke de eerste reacties op dit voorstel waren van de publieke opinie? De mensen hebben mij gevraagd waarom wij de vermindering met maar één frank voorstellen en waarom wij niet het volledige bedrag van datgene wat hij dubbel krijgt, van zijn inkomsten te laten aftrekken.

Ik kom nu tot mijn besluit in vier punten :

1° In de speciale commissie heeft de Eerste minister een, lichte of zware, poging tot geschiedenisvervalsing gedaan. Vele dictators zijn op die manier begonnen.

2° Dit debat, dat niets meer aan de tekst van het ontwerp kan veranderen, is Kafkaïens zinloos.

3° U gebruikt de gewone middelen waarover u beschikt niet. Waarom wilt u dan bijzondere machten?

4° Zelfs in eigen schoot kunt u geen orde op zaken stellen. Een professor in de pedagogie leerde ons lang geleden dat een lesgever die iets te vertellen heeft, geen disciplineproblemen heeft en dat orde en tucht bij hem zonder dwang aanwezig zijn. Zou dit ook niet gelden voor een regeringsleider? Moeten de bijzondere machten, die stok achter de deur, ook hier niet een gebrek aan discipline in de meerderheid zelf verbergen? Maar evenmin als opgelegde straffen een slechte lesgever baat brengen, kunnen bijzondere machten uiteindelijk een regering redden van onmacht, besluiteloosheid en enorme interne contradicties. *(Applaus op de socialistische banken.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Kerpel.

De heer De Kerpel. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, dames en heren, het debat dat wij hier vandaag houden over het wetsontwerp tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning is een debat dat uiteraard bestaat uit twee luiken : een eerste luik waarbij wij het onder elkaar eens moeten worden over de vraag of de huidige situatie van het land dermate ernstig is dat zij bijzondere maatregelen rechtvaardigt en het tweede luik waarbij inhoudelijk wordt ingegaan op de concrete voorstellen vervat in dit wetsontwerp.

Ons antwoord op de eerste vraag is, precies zoals begin 1982, een niet te miskennen « ja ».

Wij zijn inderdaad van mening dat ons land zich in een noodsituatie bevindt, en dat daaraan dringend iets moet worden gedaan. Wij zijn deze mening toegedaan niet alleen wegens de economische en de finan-

ciële statistieken die deze situatie illustreren, maar ook en vooral uit sociale bewogenheid.

Het dient namelijk te worden gezegd dat de werkloosheid in ons land een ware plaag is geworden waardoor niet alleen ruim 50 000 mensen individueel geraakt zijn, maar waardoor het familiaal leven van ruim één miljoen gezinnen grondig ontwricht wordt, een plaag waardoor honderdduizenden mensen in de fleur van hun leven met enorme mogelijkheden en vaak ook met zware financiële lasten gedurende maanden, ja zelfs jaren, aan de grond zitten, een plaag waardoor ettelijke tienduizenden jongeren vaak op onherstelbare wijze de start naar het volle leven gemist hebben. Welnu, deze werkloosheid, daar kunnen wij niet naast kijken, daartegenover kunnen wij niet doen alsof onze neus bloedt, daaraan moet er dringend worden gesleuteld. En wat ons betreft, menen wij dat ten overvloede gebleken is, dat deze werkloosheid niet doelmatig kan worden bestreden met de gewone werktuigen die een regering in de regel in ons land hanteert, maar dat integendeel ten aanzien van een uitzonderlijke situatie dient te worden uitgekeken naar uitzonderlijke middelen.

Tijdens de voorbereidende besprekingen in de bijzondere commissie werd ik getroffen door een bijzonder gevoelsgeladen uitval van een commissielid, dat de regering, en niet alleen de regering, maar evenzeer de politieke partijen, waarschuwde voor het grote gevaar dat de één of de andere dag de ontevredenheid, de teleurstelling, de verbittering van de tienduizenden jongere werklozen zou omslaan in heftige gevoelens van contestatie en vooral dan contestatie van een zogenaamd democratisch bestel waarin de politici ongestoord voortkibbelen zonder de ernst van de situatie te onderkennen. Deze uitval strookte perfect met mijn persoonlijke bekommelingen en graag had ik dit commissielid toegejuicht, ware het niet geweest dat hij enkele minuten tevoren en ook enkele minuten daarna, de regering scherpe verwijten maakte over het feit dat zij gemeend heeft dit ontwerp te moeten indienen om precies deze werkloosheid te lijf te gaan.

Het is nogal evident dat de houding van sommige partijen uit ons land ertoe strekt politieke munt te slaan uit de ontevredenheid van een zeker aantal mensen die, onder de meest uiteenlopende voorwendsels, niet bereid gevonden worden om de nodige opbrengsten opdat deze plaag van de werkloosheid eindelijk zou worden bezworen.

In de gouden jaren had men het vaak over politiek opbod, een politiek opbod dat er ons toe gebracht heeft een aantal beslissingen te treffen die ons vandaag veel kopzorgen geven. Nu dit politiek opbod het niet meer doet, hebben sommigen een andere strategie ontworpen waarbij zij de goedgelovige mens willen inpalmen met de bewering als zouden de offers die door de regering van de bevolking gevraagd worden, overbodig zijn en alleszins onevenwichtig verdeeld.

Wij zijn van mening dat een bijzonder zware verantwoordelijkheid rust op de schouders van hen, die de bevolking een rad voor de ogen draaien door haar te doen geloven dat de collectieve verarming die uit de huidige economische crisis voortspuit, zou kunnen worden vermeden zonder dat alle bevolkingsgroepen daartoe een solidaire bijdrage zouden leveren.

Wanneer wij aldus een duidelijk « ja » antwoorden op de vraag van de regering om bijzondere machten, dan betekent zulks helemaal niet dat wij onverdeeld en altijd even gelukkig zouden zijn met de 192 besluiten die in de loop van 1982 getroffen werden in uitvoering van de bijzondere-machtenwet van 2 februari 1982 en dan betekent zulks evenmin dat wij geen vragen zouden stellen over de maatregelen die de regering zich voorneemt te nemen in uitvoering van het ontwerp dat vandaag ter tafel ligt.

Wij willen dan ook een drietal beschouwingen formuleren die, en dat zal u na mijn inleiding niet verwonderen, betrekking hebben op de tewerkstellingspolitiek van de regering.

Op de eerste plaats wou ik het enkele ogenblikken hebben over de traditionele tewerkstelling in de privé-sector.

Iedereen herinnert zich de principiële verklaringen van de regering, waarbij wordt gesteld dat deze tewerkstelling alleen kan worden gevrijwaard, hersteld of bevorderd mits een globaal herstel van onze economie plaatsvindt. De correctie van de grote macro-economische evenwichtsverstoringen zal evenwel slechts na een bepaalde tijd een tastbare invloed hebben op de werkgelegenheid.

Gebruik makend van de bijzondere machten heeft de regering in 1982 een reeks maatregelen getroffen die de Belgische bedrijven de zuurstof moesten verschaffen, die zij hoognodig hadden. Deze herstelmaatregelen werden begin 1983 bestendigd door de zogenaamde financierwet van 11 april 1983 die daarenboven het herwonnen concurrentievermogen heeft gevrijwaard tot einde 1984. Dit was een grondige dynamische aanpak waarvan de weerslag op onze economie waarneembaar wordt. Dit is een reden om ons te verheugen, ware het niet dat wij grote vraagtekens blijven plaatsen achter de resultaten qua tewerkstelling. Ik wou in dit verband herinneren, mijnheer de Vice-Eerste minister, aan het regeerakkoord van 16 december 1981, waarin onder punt 2.5

werd gesteld dat de regering er zou voor waken dat de kostendrukking — en niet alleen de loonmatiging — een maximale weerslag zou hebben op de werkgelegenheid.

Wij begrijpen best dat het op 16 maart jongstleden, datum waarop de regering haar verslag indiende nopens het gebruik van de bijzondere machten in 1982, nog niet mogelijk was de weerslag van dit herstelbeleid op de tewerkstelling behoorlijk te evalueren, te meer daar de meeste bedrijven op dat moment hun verslagen nog niet hebben neergelegd.

Ik zou bij deze gelegenheid evenwel willen aandringen opdat van dit punt uit het regeerakkoord ernstig werk zou worden gemaakt. Daarenboven vraag ik dat bij de nieuwe evaluatie die op het einde van 1983 van « het regeringsbeleid met bijzondere machten » zal moeten worden gemaakt, dit aspect ruime aandacht zou krijgen. Zoals wij overigens verwachten dat in dezelfde evaluatie de regering nauwkeurig verslag zou uitbrengen over de concrete aanwervingen die werden uitgevoerd ingevolge de collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot de arbeidsduurvermindering.

Op de tweede plaats hadden wij het graag enkele ogenblikken over de sanering van de openbare financiën en de weerslag van de besnoeiingen op de tewerkstelling. Wij begrijpen best dat de budgettaire moeilijkheden waarmede de regering te kampen heeft nopen tot drastische besnoeiingen, zowel in de gewone uitgaven als in de investeringsuitgaven. Wij zouden nochtans nogmaals willen waarschuwen voor al te lineaire uniforme besnoeiingen waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen enerzijds consumptieve uitgaven en anderzijds produktieve uitgaven van de openbare sector. Het is immers duidelijk dat wij in de openbare sector een aantal activiteiten ontwikkelen die in de huidige tijd in geen geval mogen worden afgeremd, op gevaar af de crisis nog te verergeren. In dat verband hebben wij het gevoel dat een aantal overheidsdiensten, die eigenlijk overheidsbedrijven zijn, nog steeds over zekere expansiemogelijkheden beschikken, maar worden afgeremd in toepassing van de algemene richtlijnen die ter zake in de openbare sector werden uitgevaardigd. Een gemiste kans daar waar zij door de regering optimaal zouden kunnen worden ingeschakeld in haar herstelbeleid.

Op het moment dat de regering op 16 maart jongstleden het verslag heeft neergelegd nopens het gebruik van de bijzondere machten, is gebleken dat de positieve resultaten van haar tewerkstellingsbeleid gevoelig zijn afgezwakt door een sterke afremming van de tewerkstelling — zo directe als indirecte — ingevolge de budgettaire beperkingen. Deze neerwaartse invloed in het domein van de tewerkstelling kon allicht worden verminderd door een meer selectief beleid dat, het weze terloops gezegd, de logenstraffing zou inhouden van de ruim verspreide bewering als zou de regering de openbare diensten afbouwen.

Nog steeds in dezelfde gedachtengang willen wij graag bij deze gelegenheid benadrukken dat besparingen in de openbare sector eigenlijk een verarming betekenen wanneer zij gepaard gaan met de afschaffing of de vermindering van de dienstverlening ten behoeve van de bevolking. Een illustratie van deze tendens wordt geboden door een al te drastische afslanking van het openbaar vervoer. In die omstandigheden gaat het hier geenszins over besparingen maar kan het zelfs voorkomen dat de betrokken maatregel op macro-economisch vlak, uiteindelijk leidt tot een negatief saldo.

En tenslotte, mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, dames en heren collega's, wou ik het gedurende enkele ogenblikken hebben over het specifiek tewerkstellingsbeleid van de regering. In de loop van 1982 zijn wij er getuige van geweest hoe de regering geleidelijk is gaan overschakelen van de twee bekende tewerkstellingssystemen, namelijk het systeem van de tewerkgestelde werklozen en het systeem van de bijzondere tijdelijke kaders, naar een nieuw specifiek tewerkstellingssysteem, namelijk het derde arbeidscircuit.

In het verslag aan de Koning dat het genummerd besluit nr. 25 van 1982 voorafgaat, werd duidelijk gesteld dat het derde arbeidscircuit moest toelaten 10 pct. van de werklozen die reeds twee jaar stempele in dit derde arbeidscircuit te benutten. Alles liet verhopend dat deze 10 pct. tegen het einde van 1982 zou bereikt zijn en dat er eventueel, bovenop de compensatie van de afvloeiingen in de andere systemen, een bijkomend aantal mensen uit de werkloosheid zouden gehaald worden in 1983.

Wij zijn momenteel in de maand juni en op dit stuk zijn wij eerder teleurgesteld. Niet alleen is het aantal tewerkgestelden gevoelig onder de maat gebleven maar daarenboven moeten wij betreuren dat een aantal projecten, uitgewerkt in het derde arbeidscircuit, *de facto* leiden tot de vermindering van de traditionele tewerkstelling. Dit verwijt nopens de vermindering van de traditionele tewerkstelling geldt zowel in de privé-sector als in de openbare sector. Denken wij maar aan de menigvuldige projecten die momenteel worden uitgewerkt op het gemeentelijk vlak en waarbij een aantal opdrachten, die traditioneel door de

gemeente moeten uitgevoerd worden en bekostigd, overgeheveld worden naar de begroting van de minister van Arbeid en Tewerkstelling.

Van budgettaire orthodoxie gesproken, geen goed voorbeeld !

Wij zijn niet gelukkig met deze gang van zaken en wij zouden het bijzonder op prijs stellen mocht de regering de nodige maatregelen treffen opdat haar beleid qua tewerkstelling op een meer coherente wijze zou worden gevoerd en dat met het oog op dat objectief, de minister van Arbeid en Tewerkstelling nauwer zou betrokken worden bij de besluitvorming nopens alle punten waaraan tewerkstellingsaspecten vast zitten.

De heer Van Ooteghem. — Als wij dat allemaal horen, moeten wij veronderstellen dat u het ontwerp op de bijzondere machten niet zal goedkeuren.

De heer Wyninckx. — Dat zou ik ook denken.

De heer De Kerpel. — U zal onmiddellijk vernemen welke houding ik zal aannemen bij de stemming.

Tot besluit van deze uiteenzetting wens ik dan ook nogmaals te herhalen dat wij onze instemming zullen geven met dit ontwerp, dat wij ons vertrouwen schenken aan de regering opdat zij met behulp van de middelen waarover zij met deze wet beschikt, zal pogen er het beste van te maken en dat wij in tegenstelling tot wat sommigen zouden kunnen geloven, de regering zelfs menen te moeten aanporren opdat zij de geboden mogelijkheden optimaal zou weten aan te wenden. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De heer Wyninckx. — Zeer juist !

De heer Egemeers. — Mijnheer De Kerpel, uw kritiek is bestemd voor een minister die hier niet aanwezig is.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Capoen.

De heer Capoen. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's toen de regering in 1982 bijzondere machten vroeg was dit in de eerste plaats om drie grote onevenwichten weg te werken namelijk het tekort op de handelsbalans, de grote werkloosheid en het deficit van de openbare financiën.

Na één jaar uitoefening van bijzondere machten is het resultaat eerder karig en alleszins niet in overeenstemming met de verwachtingen van de regering, in zoverre zelfs dat de regering zich opnieuw verplicht ziet bijzondere machten te vragen om deze onevenwichten weg te werken, alleszins twee van de drie, namelijk de werkloosheid en het deficit in de overheidsfinanciën. Maar, en dit is zeer belangrijk, men voegt er een nieuw probleem aan toe : de herstructurering van de vijf nationale sectoren. Kwatongen beweren dat de regering alleen volmachten vraagt om dit laatste punt ten uitvoer te brengen, en dat de rest maar erbij wordt betrokken om de zaak te camoufleren.

Wat de onevenwichten betreft op het vlak van de handelsbalans, is er inderdaad een gunstige kentering waar te nemen. Een nauwkeurige analyse leert ons dat de uitvoer niet noemenswaardig is toegenomen, maar dat de invoer is gedaald, wat een gunstig effect heeft op de handelsbalans. De invoer is niet gedaald door de verhoopte substitutie ingevolge de devaluatie, waarbij onze industrie het voordeel zou hebben haar produkten op de eigen markt te kunnen brengen ter vervanging van ingevoerde produkten. Dit is niet gebeurd. De invoer is gedaald ingevolge een dalend binnenlands verbruik, dus door een dalende conjunctuur, en een prijsdaling van de ingevoerde energie. Het is het samenspel van deze factoren dat de handelsbalans gunstig heeft beïnvloed en niet een vermeerdering van de uitvoer.

Wie spreekt van de handelsbalans denkt aan het concurrentievermogen van onze bedrijven. De regering roept nogal graag dat het concurrentievermogen is hersteld en op het peil staat van de glorieperiode 1970-1973. Dit wordt door ondernemerskringen tegengesproken. Het concurrentievermogen zou nog zo precair zijn dat men vraagt bepaalde maatregelen niet te treffen om het bedrijfsleven niet te bezwaren met allerlei verplichtingen die het niet kan nakomen zonder de verbeterde situatie opnieuw in het gedrang te brengen.

Wanneer de regering zegt dat het concurrentievermogen is verbeterd, en dat is ook zo, dan is dat enkel vanwege de devaluatie en door de daling van de relatieve kosten, de loonkosten en de fiscale en parafiscale kosten. Het gunstig effect is er niet gekomen ingevolge een verbetering van de intrinsieke waarde van onze produkten en dat stemt ons tot nadenken. De inlevering vanwege de bevolking had in de eerste plaats moeten dienen om investeringen te doen en om ons produktieapparaat te vernieuwen en te verbeteren. Tot op heden is dat niet in voldoende mate gebeurd en alleszins heeft het nog geen

gunstig effect gesorteerd. Dit wordt het best geïllustreerd door het feit dat ons marktaandeel stagneert. Deze stagnatie is het gevolg van het te primitieve productiepakkett dat wij willen uitvoeren. Wij maken nog altijd te veel produkten die behoren tot de categorie van zware en half afgewerkte produkten. Deze produkten zijn grondstof- en energie-intensief. Wij moeten deze grondstoffen invoeren, wat weer een nadelig effect heeft op onze handelsbalans en ons afhankelijk maakt van het buitenland. Ondanks de inlevering is er geen enkele wezenlijke verbetering merkbaar. Dat is jammer want door dit te primitieve en weinig gediversifieerd productiepakkett, kunnen wij weinig toegevoegde waarde realiseren. Dit is gedeeltelijk te wijten aan de privé-industrie, maar ook de regering schiet te kort in haar taak onze produkten te verbeteren, het vervaardigen van nieuwe produkten te stimuleren en de uitvoer te bevorderen.

In zijn halfjaarlijks advies aan de regering zegt de Centrale Raad voor het bedrijfsleven op dat stuk enkele behartenswaardige zaken, onder meer dat de regering alle beschikbare middelen niet rationeel aanwendt om het productiepakkett te verbeteren noch om de tewerkstelling te bevorderen.

De regering beweert dat de investeringen gestegen zijn. Dit is mischien waar voor de prijzen maar wat het volume betreft is de stijging alleszins niet noemenswaard. In het verslag lezen we dat een stijging van 1 à 1,5 pct. wordt verwacht. Ze noemt dit een merkwaardige prestatie omdat ze dit percentage vergelijkt met de buurlanden, waar in dezelfde periode de investeringen zijn teruggelopen. Ze vergeet echter te vermelden dat in België de voorbije vijf à acht jaar gevoelig minder werd geïnvesteerd dan in de buurlanden zodat nu slechts een klein inhaalbeweging wordt gemaakt en wij zeker niet het peil halen dat wij zouden hebben bereikt indien wij indertijd onze buurlanden zouden hebben gevolgd.

Deze politiek van investeringen moeten wij ook van een andere kant bekijken, namelijk in verband met de vijf nationale sectoren. België zal een speciaal fonds oprichten dat gestijfd wordt met middelen die zullen komen uit leningen, belastingen of wat ook, met het doel een bedrijf, Cockerill-Sambre, uit de moeilijkheden te helpen. Wij zullen honderd miljard moeten bijeenbrengen, op de ene of op de andere manier. Ook andere landen spannen zich in om middelen bijeen te brengen ten behoeve van de industrie maar dit geld wordt aangewend voor investeringen in de sector van de spits technologie. In Frankrijk bijvoorbeeld, werd tweehonderd zeventig miljard Franse frank besteed voor de informatica. In Duitsland en Nederland werden soortgelijke inspanningen gedaan. Wij zullen die honderd miljard echter niet besteden om te investeren in spits technologie maar om een industrie in leven te houden die in een teruggangsfase is en waarvan niemand nog in enige werkelijke overlevingskans gelooft, zeker niet voor Cockerill-Sambre.

Deze honderd miljard, op welke manier ook bijeengebracht, zal moeten worden afgelost, wat een hypotheek zal leggen op het toekomstig nieuw industrieel beleid. Bij nadere ontleding van de manier waarop die honderd miljard zal worden aangewend, blijkt hoe absurd deze operatie is. Het plan-Gandois vraagt onmiddellijk 65 miljard voor Cockerill-Sambre, zegge 65 miljard meer dan de dertig miljard voor sociale begeleiding die nu reeds zijn toegezegd. Een kleine berekening leert ons dat het behoud van één arbeidsplaats aldaar 7,5 miljoen kost.

De heer Van Ooteghem. — Men zou al die arbeiders van Cockerill-Sambre in de kabinetten kunnen onderbrengen.

De heer Capoen. — Ik ga daar niet op in want dit zou te persoonlijk kunnen worden.

7,5 miljoen is precies het dubbele van wat men nu aanneemt dat nodig is om een arbeidsplaats te creëren in de spits technologie. Bovendien zijn de arbeidsplaatsen in de staalindustrie slechts tijdelijk, terwijl van de arbeidsplaatsen in de nieuwe sector kan worden verwacht dat ze duurzaam zijn en mogelijk nog aanleiding geven tot nieuwe arbeidsplaatsen. Over de niet-duurzaamheid van deze herstructurering zal collega Van Ooteghem het nog uitvoerig hebben bij de behandeling van artikel 1, 7°.

Bij de voorgenoemde herstructurering zal in ieder geval de produktiviteit nog veel te laag zijn, gevoelig lager zelfs dan bij de concurrenten. Daarbij komt dat de vestigingsfactoren van Cockerill-Sambre ongunstig zijn. Het bedrijf ligt ver van iedere haven.

Bovendien is het een bedrijf dat zeer slecht is gestructureerd. Gandois zegt letterlijk in zijn rapport dat het geen bedrijf is, maar een samenraapsel van enkele bedrijfszetels, met allerlei technische spitsvondigheden, onder andere het vervoer van vloeibaar staal over een afstand van tientallen kilometer. Dwazer kan het niet, des te meer dat men dit alles durft te verkopen als een wereldprimeur en als een

record. We mogen niet vergeten dat hetzelfde Cockerill-Sambre tot 31 december 1982 reeds 157 miljard staatssteun heeft ontvangen. Wanneer we dezelfde criteria toepassen om nieuwe arbeidsplaatsen te creëren in de spits technologie, kan men met datzelfde bedrag 50 000 nieuwe arbeidsplaatsen creëren.

Wat is het resultaat van die steun? In plaats van nieuwe arbeidsplaatsen te creëren, heeft men er 10 à 15 000 zien verloren gaan en bestaat er voor de resterende werknemers nog altijd geen zekerheid.

Indien men daarbij overweegt dat de totale inlevering, directe en indirecte, van de hele bevolking, opgelegd door de regering via volmachtbesluiten, ongeveer 157 miljard bedraagt, kunnen wij enkel besluiten dat de inspanningen gevraagd aan de bevolking om het bedrijfsleven nieuwe zuurstof te geven, om de investeringen te verhogen en het productieapparaat te vernieuwen nutteloos zijn geweest. Het resultaat van die inspanningen is terechtgekomen onrechtstreeks weliswaar, in een bedrijf dat deze middelen niet goed heeft gebruikt, wel integendeel.

Bovendien is de politiek ten aanzien van de vijf nationale sectoren op zichzelf in onevenwicht. Het gaat niet om een politiek voor vijf sectoren, maar om een politiek die uitgedokterd is om één sector te helpen, namelijk de staalsector, en meer bepaald één bedrijf bij te staan, Cockerill-Sambre.

Het is onze mening dat de politiek ten opzichte van de vijf nationale sectoren de hoofdzaak is van het blijven bestaan van twee onevenwichten, namelijk in verband met de werkloosheid en het overheidsdeficit. Het leeuwendeel van de middelen die de overheid aanwendt om investeringen te doen en arbeidsplaatsen te creëren, gaat via deze politiek in hoofdzaak naar bedrijven die deficitair zijn, die geen toekomstmogelijkheden meer hebben, en geen enkel uitzicht hebben op expansie of meer aanwerving van personeel.

Wij moeten vaststellen dat de middelen die ter beschikking worden gesteld om ons bedrijfsleven nieuwe zuurstof te geven gewoon over de balk werden gegooid. In plaats van de werkloosheid te doen afnemen door deze middelen, moet men vaststellen dat er nog altijd een groei is. De ministers zeggen wel dat de groei aan het vertragen is. Natuurlijk zal dit het geval zijn; hoe meer werklozen er zijn, hoe minder er kunnen bijkomen. Het is als het ware een asymptotische curve die in het oneindige nul nadert. Wanneer iedereen werkloos is, is de toename nul. Het argument dat de werkloosheid op vertraagde wijze toeneemt, is een zeer zwak argument en doet hier niets ter zake.

De politiek die ten aanzien van de vijf nationale sectoren wordt gevoerd, is voor Vlaanderen onaanvaardbaar alleen al omdat 65 pct. van alle middelen die worden aangewend in deze sectoren uit Vlaanderen afkomstig zijn. Wij moeten het aanzien dat drie vierde, om niet te zeggen 90 pct., van al die middelen gewoon verdwijnen in één bedrijf in Wallonië. Door het feit dat dit bedrijf zoveel middelen krijgt, komt bovendien nog een dynamisch Vlaams bedrijf in moeilijkheden wegens oneerlijke concurrentie. Dit Vlaams bedrijf, namelijk Sidmar, wordt nog meer de duvel aangedaan omdat de quota evenredig worden verdeeld over Vlaanderen en Wallonië. De inlevering op onze productiecapaciteit moet volgens de regering fifty-fifty gebeuren. Een gezond en winstgevend bedrijf moet evenveel van zijn productiecapaciteit afstaan als een ziek en verlieslatend bedrijf.

Dat is onaanvaardbaar. Wij zullen dat systeem blijven bestrijden want zo gaat men niet alleen een zieke nog zieker maken en valse hoop geven, maar ook een modern en toekomstgericht bedrijf alle levenskansen ontnemen.

Deze week nog hebben wij kunnen horen in de Vlaamse Raad uit de mond van de voorzitter van de Vlaamse executieve in verband met het beleid van de vijf nationale sectoren en het regionaal beleid op industrieel vlak, dat ingevolge de wet van augustus 1980 naar de gewesten is overgeheveld, dat het naast mekaar bestaan van twee beleidsmiddelen op het stuk van de industrie, een samenhangend industrieel beleid onmogelijk maakt doordat er een kunstmatig scherm wordt opgetrokken tussen de twee niveaus.

De regering zegt zelf, zoals blijkt uit het verslag, dat een beleid ten aanzien van de nationale sectoren automatisch een weerslag heeft op alle andere sectoren van het industrieel beleid en van de ganse economie.

Wat men dus nationaal gaat doen in de sectoren die tot nationale materie zijn uitgeroepen, heeft automatisch een impact op de regionale politiek ten aanzien van de industrie zodanig dat in plaats van een samenhangende politiek te bereiken er scheeftrekkingen worden veroorzaakt en het zelfs onmogelijk wordt een vooruitstrevend beleid te voeren.

Ik geef nog een voorbeeld om te staven hoe absurd de operatie ten aanzien van Cockerill-Sambre is in vergelijking met de mogelijkheid van de gewesten om een autonoom industrieel en economisch beleid te voeren. De 66 miljard die Cockerill-Sambre volgens de heer Gan-

dois zou moeten krijgen, zijn beduidend hoger dan de jaarbegroting van de Vlaamse executieve.

Het regeringsvoorstel in verband met Cockerill-Sambre en de 100 miljard die zouden moeten worden beheerd via zogenaamde regionale ministercomités, herleiden de regionalisering van 1980 tot een ware karikatuur. Men heeft nu parallel twee gewestelijke regeringen naast mekaar, met dien verstande dat de authentieke Vlaamse regering — de Vlaamse executieve — over veel minder middelen kan beschikken dan de collega's van de centrale regering die behoren tot hetzelfde gewest.

Door deze politiek wordt de regionalisering van 1980 niet alleen tot een karikatuur herleid maar zelfs volledig onmogelijk gemaakt. Het gebeurt niet alleen op dat vlak. Wij hebben enkele weken geleden kunnen vaststellen bij het operationeel worden van het Participatiefonds dat de regering pertinent heeft geweigerd in te gaan op het advies van de Raad van State, waarin duidelijk werd gestipuleerd dat het optreden van het Participatiefonds, zoals beschreven in het ontwerp, behoort tot de regionale bevoegdheid omdat het een openbaar industrieel initiatief is. De regering heeft geweigerd dit belangrijk instrument toe te spelen aan de gewesten. Daar ook belet zij een maximale mogelijkheid om een regionale politiek te voeren voor de industrie, meer bepaald de KMO. Ook bij de uitvoering van het plan voor Cockerill-Sambre blijkt — dat komt duidelijk tot uiting in de antwoorden op de in de Vlaamse Raad gestelde vragen — dat de regering niet de nodige adviezen heeft ingewonnen bij de gewestelijke executieven in uitvoering van het staalplan en van haar advies dat zij heeft gestuurd naar de gemeenschappen.

De Eerste minister van de Vlaamse regering, de heer Geens, heeft niet kunnen of niet willen antwoorden op pertinente vragen ter zake. Kortom, ondanks de wetten van augustus 1980 aangaande het industrieel beleid op gewestelijk niveau, blijft het industriebeleid hoofdzakelijk een nationale aangelegenheid. Door het jongste optreden van de regering wordt die houding nog versterkt. Daardoor wordt Vlaanderen verhinderd een eigen industrieel beleid te voeren zoals het toch graag zou doen. In dit verband verwijzen we naar *Flanders' Technology*. Het blijkt nu meer en meer dat het veeleer een euforie was.

De heer Wyninckx. — *Flanders' mythology*.

De heer Capoen. — Inderdaad, het is een sensibiliseringsproces geweest, maar de middelen om de zaken zoals zij daar werden voorgesteld tot uitvoering te brengen, worden ons niet gegund. Integendeel, wanneer zij ons normaal toebehoren, worden zij ons nog ontnomen. Nochtans is het nieuw industrieel beleid de enige mogelijkheid om te komen tot een expansie, tot duurzame werkgelegenheid en tot het verminderen van de veel te hoge werkloosheid. Onrechtstreeks is het ook het enige middel om de overheidsfinanciën terug gezond te maken. De toekomst van onze industrie ligt in de toegevoegde waarde en in het vervaardigen van uitrustingsgoederen waarnaar er nog een enorme vraag is en waarvoor een grote markt openligt die iedere dag nog uitbreiding neemt.

Om te besluiten stellen wij vast, zoals reeds vele collega's vóór ons hebben gedaan, dat volmachten en bijzondere machten weinig democratisch zijn. Daarbij komt nog dat het gebruik van de bijzondere machten, zoals thans voorgesteld, vooral ten aanzien van de herstructurering van de vijf nationale sectoren, zelfs onwettig dreigt te worden. Omdat de herstructurering zoals zij wordt overwogen en ongetwijfeld zal worden uitgevoerd via de volmachten tijdens de vakantieperiode, strijdig is met de geest van de wet van 8 augustus 1980 inzake het industrieel beleid. Omdat, geen advies werd gevraagd waar advies moest worden gevraagd aan de executieve, maar vooral omdat het regelen van de politiek ten aanzien van de vijf nationale sectoren bij volmachten onaanvaardbaar is, daar de manier waarop deze volmachten zullen worden aangewend niet duidelijk omschreven is. Wij weten niet waar wij naartoe gaan en hoeveel dat zal kosten, meer bepaald aan Vlaanderen. Deze politiek is niet alleen onaanvaardbaar voor Vlaanderen maar ook in het algemeen omdat zij voor niemand een uitkomst kan bieden. Niet voor het zieke staalbedrijf Cockerill-Sambre in Wallonië en ook niet voor de hele Belgische gemeenschap.

Wij hopen dat u nog zal overwegen deze waanzinnige politiek ten opzichte van het Waalse staal te herzien. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Ik stel u voor de sprekerslijst te sluiten. (*Instemming.*)

Morgen zullen nog negen collega's het woord nemen in de algemene bespreking, waarna wij het antwoord van de regering zullen

horen. Vermoedelijk zal daarmee om 14 uur een aanvang kunnen worden gemaakt.

Nous interrompons ici la discussion générale de ce projet de loi. Je signale au Sénat que neuf orateurs sont encore inscrits dans cette discussion pour un temps de parole de deux heures et demie environ, soit la durée de notre séance de demain matin. Je présume que le gouvernement pourra commencer à répondre à 14 heures.

VOORSTEL VAN WET — PROPOSITION DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — Mevrouw Van Puymbroeck heeft ingediend een voorstel van wet tot wijziging van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden gecoördineerd op 20 februari 1980.

Mme Van Puymbroeck a déposé une proposition de loi modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

INTERPELLATIES — INTERPELLATIONS

Verzoeken — Demandes

De Voorzitter. — Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen :

1° Van de heer Egelmeers tot de minister van Verkeerswezen en Posterijen, Telegrafie en Telefonie, over de « bestelling van containerschepen door een Belgische rederij »;

Le bureau a été saisi des demandes d'interpellation suivantes :

1° De M. Egelmeers au ministre des Communications et des Postes, Télégraphes et Téléphones, sur « la commande de navires porte-conteneurs par un armateur belge »;

2° Van de heer Wyninckx tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen over « de uitvoering van het Navo-dubbelbesluit van december 1979 ».

2° De M. Wyninckx au ministre des Relations extérieures sur « l'exécution de la double décision de l'Otan de décembre 1979 ».

De datum van die interpellaties zal later worden bepaald.

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

INTERPELLATION — INTERPELLATIE

Retrait — Intrekking

M. le Président. — M. Mouton a fait savoir au bureau qu'il désire retirer son interpellation à M. Bertouille, ministre de l'Éducation nationale, sur « la reprise, par le département, des installations et de la gestion du bassin de natation de la commune de Jodoigne, et ce aux conditions acceptées par son prédécesseur ».

De heer Mouton heeft aan het bureau laten weten dat hij zijn interpellatie tot de heer Bertouille, minister van Onderwijs, over « de overneming van de installaties en het beheer van het zwembad van de gemeente Geldenaken door het departement en dit op de voorwaarden die zijn voorganger heeft aanvaard » wenst in te trekken.

Par conséquent, cette interpellation est retirée de l'ordre du jour.

Dienvolgens wordt deze interpellatie van de agenda afgevoerd.

Le Sénat se réunira demain vendredi 1er juillet 1983, à 10 heures et à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw morgen vrijdag 1 juli 1983 te 10 en te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 22 h 20 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 22 u. 20 m.)